

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ*SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**PERŞEMBE İLÇESİNİN YAVAŞ KENT BİRLİĞİNE DÂHİL OLMASININ
KENTSELYAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aras YILMAZ

TEMMUZ 2016

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ*SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**PERŞEMBE İLÇESİNİN YAVAŞ KENT BİRLİĞİNE DÂHİL OLMASININ
KENTSEL YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aras YILMAZ

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Abdulkadir TOPAL

TEMMUZ 2016

TRABZON

ONAY

Aras YILMAZ tarafından hazırlanan “Perşembe İlçesinin Yavaş Kent Birliğine Dâhil Olmasının Kentsel Yaşam Kalitesine Etkisi” adlı bu çalışma 13/07/2016 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Kamu Yönetimi dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Abdulkadir TOPAL

Doç. Dr. Nihat YILMAZ

Yrd. Doç. Dr. Suna ERSAVAŞ KAVANOZ

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylım./.../...

Prof. Dr. Ahmet ULUSOY

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada orijinal olmayan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her tür yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim.

Aras YILMAZ

ÖNSÖZ

Hızlıca gelişen kentler, var olan güzelliklerin yok edilip kaynakların tüketilmesiyle karşı karşıya kalmaktadır. Hızlı üretim ve tüketim sonucu yeryüzündeki kaynaklar hızlıca yitirilmekte, kalan doğal kaynaklar da kirlenerek kullanılamaz hale gelmektedir. Sürdürülebilirlik ekseninde gelişen yavaş kent hareketinin bu tür olumsuzlukları gidermesi bağlamında kentsel yaşama etkisi bir hayli büyüktür. Yavaş yaşam unutulduğu zaman, yaşanan an kaçırılmakta; kendimize, doğaya, kentlerin dokusuna istemeden belki zarar verilmektedir. Bu zararı engellemenin yolu ise kentin yaşam kalitesine zarar vermeden insanca, daha huzurlu, sürdürülebilir bir geleceği de içeren yavaş kentlerde yaşamaktan geçer. Ne güzel demiş Mevlana: “Sabırlı olun, zira bulutlar ağlamasa yeşillikler nasıl gülebilir? Aceleci olmayın, maksada sabırla erişilir, acele ile değil. Alelade otlar iki ay içinde, kırmızı gül ancak bir yılda yetişir. Tencerede bile yavaş ve ustaca kaynayan yemek, delice kaynayandan daha lezzetlidir!”.

Her akademik çalışma aşamasında, aslında çalışmaya yardımcı olan gizli kahramanlar vardır. Bu çalışmanın ilk kahramanları akademik bir yazının nasıl yazılacağını bizlere öğreten hocam Prof. Dr. Nezahat ALTUNTAŞ, tez konumu belirlemede yardımcı olan danışman hocam Prof. Dr. Abdulkadir TOPAL, ayrıca tez yazım sürecimde bana yardımını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Suna ERSAVAŞ KAVANOZ hocalarımdır. Değerli hocalarıma sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. İkincisi ise manevi olarak her zaman yanımda hissettiğim değerli dostlarımdır; bu süreçte yanımda olan tüm dostlarıma, arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum. Diğer kahramanım ise evinin kapısını bana sonuna kadar açan, benim onu bir abla yerine koyduğum Öğr. Gör. Gülsüm DÜŞEK, teşekkürü hak eden iyi yürekli insanadır. Son olarak tabii ki en büyük teşekkür güzel ailemedir. Kıymetli, fedakâr ve daha birçok güzel sıfatlarla süslenmeyi hak eden harika annem Sevim YILMAZ’a, çocuklarını topluma ve millete hayırlı insan olması için çabalayan yürekli babam Şener YILMAZ’a ve ilk arkadaşım, biricik kız kardeşim Revan YILMAZ’a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Trabzon, Temmuz 2016

Aras YILMAZ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET.....	VIII
ABSTRACT.....	IX
TABLolar LİSTESİ.....	X
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XI
KISALTMA LİSTESİ.....	XII
GİRİŞ.....	1-3

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE.....	4-30
1.1. Sürdürülebilirlik Kavramı.....	4
1.2. Sürdürülebilir Kalkınma.....	6
1.3. Türkiye’de Sürdürülebilir Kalkınma.....	10
1.4. Yaşam Kalitesi Kavramı.....	12
1.4.1. Yaşam Kalitesi Kriterleri.....	16
1.5. Kentsel Yaşam Kalitesi.....	18
1.5.1. Kentsel Yaşam Kalitesi Göstergeleri.....	22
1.5.2. Avrupa Kentsel Şartı ve Kentsel Yaşam Kalitesi.....	24

İKİNCİ BÖLÜM

2. TARİHSEL ÇERÇEVE.....	31-54
2.1. Yavaş Hareketi ve Yavaş Kent Hareketinin Süreci.....	31
2.1.1. Yavaşlık.....	31
2.2. Yavaş Hareketi.....	33
2.2.1. Yavaş Yemek.....	33
2.2.2. Yavaş Yemek Hareketi.....	34
2.2.3. Yavaş Yemek Hareketinden Yavaş Kent Hareketine.....	35
2.2.3.1. Yavaş Kent.....	35
2.2.3.2. Yavaş Kent Hareketi.....	38
2.2.4. Yavaş Kent Kriterleri.....	41
2.2.4.1. Yavaş Kent Eski ve Yeni Üyelik Kriterleri Karşılaştırması.....	42
2.2.5. Yavaş Kentin Adaylık Süreci.....	51
2.3. Yavaş Kent Hareketinin Türkiye'deki Gelişimi.....	52

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. PERŞEMBE'NİN, SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK EKSENİNDE GELİŞEN YAVAŞ KENT BİRLİĞİNE DAHİL OLMASININ KENTSEL YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ.....	55-103
3.1. Perşembe'nin Tarihi ve Genel Özellikleri.....	55
3.1.1. Perşembe'de Turizm.....	57
3.1.1.1. Tarih Turizmi.....	58
3.1.1.2. Deniz ve Kıyı Turizmi.....	59
3.1.1.3. Doğa Turizmi.....	59
3.1.1.4. Kültür Turizmi.....	60
3.2. Perşembe'nin Yavaş Kente Dahil Olma Süreci.....	61
3.2.1. Perşembe İlçesinin Yavaş Kent Sertifikasyonu.....	62
3.2.1.1. Çevre Politikaları.....	63
3.2.1.2. Altyapı Politikaları.....	66
3.2.1.3. Teknoloji ve Kentsel Kalite İçin Tesisler.....	70
3.2.1.4. Yerli Üretimin Korunması.....	72

3.2.1.5. Konukseverlik.....	75
3.2.1.6. Farkındalık.....	76
3.3. Perşembe'nin Yavaş Kent Olmasının Kentsel Yaşam Kalitesine Etkisi.....	77
3.3.1. Yavaş Kentlerde Sürdürülebilirlik.....	78
3.3.2. Yaşam Kalitesi İle Yavaş Kentin İlişkisi.....	82
3.3.3. Yavaş Kentin Kentsel Yaşam Kalitesine Etkisi.....	84
3.3.4. Perşembe'de Kentsel Yaşam.....	88
3.3.5. Perşembe'nin Yavaş Kent Olmasıyla Gerçekleşenler ve Gerçekleşecekler.....	91
3.3.5.1. Yavaş Kent Hareketi ile Birlikte Hayata Geçen Projeler.....	91
3.3.5.2. Perşembe'de Bisikletli Yaşam Projesi.....	92
3.3.5.3. Yavaş Kente Yakışır Çöp Toplama Tarzı.....	95
3.3.5.4. Perşembe'de Kentsel Dönüşüm.....	98
3.3.5.5. Perşembe'de Organik Gıda Pazarı.....	99
3.3.6. Yavaş Kent Perşembe'nin Kentsel Yaşam Göstergeleri Çerçevesinde Bir Değerlendirme.....	100
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	104
KAYNAKÇA.....	108
ÖZGEÇMİŞ.....	118

ÖZET

Tüketim toplumu mantığının yarattığı aynılaşma sürecine karşı çıkan yavaş hareketi, uluslararası düzlemde büyük bir ilgi görmektedir. Fast – food tarzı beslenmeye bir tepki olarak ortaya çıkan yavaş hareketi, bugün yavaş kentleşme olarak tanımlanan bir modelin temelini de oluşturmaktadır. Yavaş Kentler Birliği, küreselleşmenin yarattığı homojen mekânlardan biri olmak istemeyen, yerel kimliğini ve özelliklerini muhafaza ederek dünya sahnesinde yer almak isteyen kentlerin katıldığı uluslararası bir birliktir. Yavaş kent felsefesi; huzurlu bir gündelik yaşantıyı destekleyerek sağlıklı, temiz ve yerel ürünlerden hazırlanan geleneksel yemek kültürünün devamlılığını sağlamayı hedeflemektedir. Yavaş kent hareketinin dayandığı ilkeler ise, o yerleşim yerinde yaşayan bireylerin yaşam kalitelerinin yükseltilmesini ve bunun korunmasını olumlu yönde etkilemektedir.

Çalışmada sürdürülebilirlik ekseninde gelişen yavaş kent hareketinde Perşembe ilçesinin söz konusu harekete dâhil olmasıyla ilçenin kentsel yaşam kalitesinde ne gibi farklılıklar meydana geldiği araştırılmaktadır. Yavaş kent hareketinin dayandığı ilkelerin harekete geçirilmesi sürecinde Perşembe’de bireylerin ve kentin yaşam kalitelerinin yükseltilmesi için çalışmalar yapılmaktadır. Bunun sonucunda da yavaş kentleşme hareketi ile kentsel yaşam kalitesi arasında güçlü bir bağ olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yavaş Kent, Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir Kalkınma, Kentsel Yaşam Kalitesi, Perşembe İlçesi.

ABSTRACT

Homogenization of consumer society created by the slow movement opposed to the process logic is to see a great interest in the international area. It is emerging as a reaction to fast food style nutrition. Slow Cities Association is an international association which do not want to be one of the homogeneous spaces of globalization while maintaining its local identity and characteristics of the participation of the city wishing to take part on the world stage. Philosophy of slow urbanization supports calm-peaceful daily life emphasizing to the moment being lived; aims at sustaining traditional food culture which is composed of healthy, clean and local products. The principles which slow movement dwell on influences improvement and protection of life quality of people living on that settlement.

In this studying, impact on quality of urban life and slow city movement of Perşembe city are researched that it has developed in a sustainable way. From books, articles and web files were used. Consequently, studies are carried out in Perşembe for raising the quality of life of individuals and the city with principles of slow city motion. Therefore there is a strong relationship between slow urbanization movement and urban life quality.

Key Words: Slow Urban, Sustainability, Sustainable Development, Urban Life Quality, Perşembe Town.

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablonun Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
1	Dörtlü Yaşam Kalitesi.....	15
2	Yaşam Kalitesi.....	16
3	Yaşam Kalitesi Kriterleri.....	17
4	Kentsel Yaşam Kalitesinin Hiyerarşik Yapısı.....	22
5	Yavaş Kent Eski ve Yeni Üyelik Kriterleri.....	42
6	Yavaş Kent Eski ve Yeni Üyelik Kriterleri Karşılaştırması.....	43
7	Türkiye'deki Yavaş Kentler.....	53

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil Nr.</u>	<u>Şeklin Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
1	Yavaş Kent Logosu.....	40
2	Eski Zamanlardan Perşembe Manzarası.....	56
3	Perşembe'ye Kuş Bakış.....	58
4	Perşembe İlçesinde Pazartesi Günü Kurulan Yerel Pazarı.....	89
5	Bisiklet Yolu.....	92
6	Uluslararası Vona Bisikletliler Festivali Afişi.....	93
7	Çöp Toplama Bisikletleri, Seyyar Satıcı Bisikleti ve Ev Hanımları İçin Tasarlanan Alışveriş Bisikletleri.....	95
8	Bisikletli Çöp Toplama	96
9	Yeraltı Çöp Konteynırı	96
10	Katı Atık Hidrolik Sıkıştırılmalı Çöp Aracı	97
11	Perşembe'de Organik Gıda Pazarı Amblemi.....	99

KISALTMA LİSTESİ

BM	: Birleşmiş Milletler
ECOLABEL	: AB Eko Etiketi (EU Economic Label)
EMAS	: AB Çevre Yönetim Sistemi (Eco-Management and Audit Scheme)
GDO	: Genetiği Değiştirilmiş Ürünler
ISO	: Uluslararası Standardizasyon Kuruluşu (International Organization for Standardization)
OR-ÇEB	: Ordu ve Çevresi Belediyeleri Birliği
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
UNCED	: Çevre ve Kalkınma Konferansı (United Nations Conference on Environment and Development)
UNEP	: Birleşmiş Milletler Çevre Programı (United Nations Environment Programme)
URP	: Kentsel Yenileme Programı (Urban Renewal Program)

GİRİŞ

İnsanoğlu hızlı bir şekilde bir yerlere yetişme telaşına girerek bir koşuşturmayla hayatlarını sürdürürler. Ancak telaş, hayatı daha da yüzeysel kılar. Hız, hayatı eksiltir. Birazcık yavaşlamak gerektiği unutulur çoğu kez. Oysa güzel olan, kayda değer olan ne varsa yavaşlıkla yapılır. İnsanlar var olan doğal kaynakları hızlıca tüketmektedirler. Bu hızlı yaşama bir dur demek için yavaş hareketi oluşturulmuştur.

Yavaşlık hareketi, küreselleşmenin beraberinde getirdiği hızlı tüketim alışkanlıklarını yaşamın her alanında sorgulayan ve doğal sürecin dışında bireylerin içine düştüğu aşırı hız tutkusuna karşı mücadele veren bir akım olarak ortaya çıkmıştır. Yavaşlık hareketinin temelleri 1986 yılında İtalya'da ortaya çıkan yavaş yemek hareketiyle atılmıştır. Hareketin özünde, yeme-içme alışkanlıklarından başlayarak, küreselleşme sürecinin sonucu olarak ortaya çıkan tek tipleşme ve hızlı tüketim kültürüne yönelik bir karşı çıkış vardır. Hareket, yeme alışkanlığı olan fast food tarzı yemeklere bir tepki olarak İtalya'da başlamıştır. Bu yavaş yemek hareketi daha birçok yavaş ile başlayan akımları doğurmuştur. 1999 yılında oluşturulan yavaş kent hareketi de bunlardan biridir. Yavaş kent hareketi, kentin dokusunun, renginin, müziğinin ve hikâyesinin uyum içinde, kent sakinlerinin ve ziyaret edenlerin zevk alabilecekleri bir hızda yaşanması temelinde şekillenmiştir. Bu hareket, kendi halkının ve ziyaretçilerinin yaşam kalitesini artırmak için orijinal fikir, deneyim ve bilgiyi uluslararası yavaş kent ağları üzerinden paylaşarak çalışmayı ve gelişmeyi amaç edinmiştir (Yurtseven ve diğerleri, 2010: 40).

Sürdürülebilirlik ekseninde yavaş kent hareketi geliştirilmiştir. Sürdürülebilirlik kavramını kısaca açıklayacak olursak, ekosistemdeki tüm çeşitliliğın ve yenilenemez kaynakların gelecek nesillere aktarılabilmesi için, insanın ekosistem üzerindeki olumsuz etkilerinin sistemin taşıma kapasitesinin üzerine çıkmayacak düzeyde tutulmasıdır (Ercoškun, 2007: 9). Böylece hızlıca tükenmekte olan doğal kaynakların varlığı korunur. Doğal kaynakların tamamen tüketilmeden, gelecek nesillere de aktarılmasının sağlanması olarak sürdürülebilir kalkınma gerçekleşir. Bu anlayış, özünde insana önem verir, mevcut nüfusun ekonomik ve toplumsal ihtiyaçlarının karşılanması için gerekli çaba ile gelecek

kuşakların da ihtiyaçlarını gözeterek doğal ve kültürel kaynakların özenli bir biçimde korunmasını sağlar. Kentsel yaşam, kentsel yaşam kalitesi yaşam kalitesini oluşturan unsurların mekânsal ve yerel toplumsal açıdan değerlendirilmesidir. Kentin içme suyu, kanalizasyon, yol, park gibi altyapı hizmetlerinin gelişim düzeyinden kültürel, sosyal ve ekonomik imkânların ve sunulan hizmetlerin düzeyine kadar değişik unsurlar kentsel yaşam kalitesini oluşturmaktadır (Geray, 1998: 326).

Yavaş kent, gelecek nesilleri de düşündüğü için sürdürülebilirlik ekseninde hem daha kaliteli bir yaşam sağlamayı hem de yaşanan bölgeye özgü değerlerin korunmasını amaçlamaktadır. Yavaş kent felsefesi; içinde bulunulan anı yaşamaya vurgu yaparak sakin ve huzurlu bir gündelik yaşantıyı destekler; sağlıklı, temiz ve yerel ürünlerden hazırlanan geleneksel yemek kültürünün devamlılığını hedefler ve yöre sakinleri arasındaki ilişkinin geliştirilmesini prensip olarak kabul eder.

Yavaş hareketi küreselleşmeyi reddetmemektedir. Tam tersine dünyadaki tüm insanların sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal alanlarda birbirleriyle yoğun bir iletişim ve etkileşim sürecine girmelerinin kaçınılmaz olduğunu belirtmektedir. Gelişmelere ayak uydurur fakat yavaş bir şekilde, kentin doğası, dokusu korunarak, gelecek nesillerin varlığı tüketilmeden sürdürülebilirlik ekseninde hareket ederek, kentsel yaşama katkılar sağlayacak şekilde yoluna devam etmektedir. Yavaş kent hareketinin logosu da her şeyi anlatmaktadır aslında. Salyangoz da evini sırtında taşır. Gideceği yere varır ama çevreyi kirletmeden, kaynakları tüketmeden ağır ağır yol almaktadır.

Türkiye’de ilk olarak Seferihisar, 28 Kasım 2009 tarihinde yavaş kent hareketine dâhil olmuştur. Türkiye’deki başka kentler de bu harekete katılmak için başvurularını yapmışlardır. Çünkü yavaş kent hareketi sürdürülebilir bir yaşamı desteklemekte ve kentsel yaşam kalitesini daha da artırmaktadır. Perşembe ilçesi de 2 Kasım 2012 tarihinde yavaş kent unvanını alarak Karadeniz bölgesinin ilk, Türkiye’nin 6. yavaş kenti olmuştur.

Bu çalışmada Perşembe ilçesinin yavaş kent olmasının Perşembe’nin kentsel yaşam kalitesine etkisi araştırılmıştır. Bu konuda tez yazma amacı, Yavaş kent hareketinin kentsel yaşam kalitesi ile ilişkisini incelemek ve Perşembe ilçesinin yavaş kent olduktan sonra kentsel yaşam kalitesinde ne gibi değişiklikler olduğunu sorusuna cevap aramaktır. Tez yazmadaki yöntem ve araçlarda ise literatür kaynaklar toplanarak, kitaplardan, makalelerden, mülakat yönteminden, internet dosyalarından yararlanarak konu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Tez, üç ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma kavramlarına değinilerek yaşam kalitesi kavramı, yaşam kalitesi göstergeleri, kentsel yaşam ve kentsel yaşam parametrelerin üzerinde durulmaktadır.

İkinci bölümde, çalışmanın öznesi olan yavaş hareketinin tarihsel süreci ele alınmaktadır. Yavaş yemek hareketi ve yavaş kent hareketi analiz edilmiştir. Türkiye’ de yavaş kent hareketinin başlangıcı ve gelişim süreci üzerinden anlatım gerçekleştirilmektedir.

Üçüncü bölümde ise çalışmanın ana konusu olan Perşembe ilçesinin genel olarak özellikleri, sürdürülebilirlik ile kentsel yaşam kalitesi ilişkisi ve Perşembe’nin yavaş kent olmasının kentsel yaşam kalitesine etkisi incelenmektedir. Son olarak da sonuç ve öneriler ile çalışma sonlanmaktadır.



BİRİNCİ BÖLÜM

1. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Sürdürülebilirlik Kavramı

Günümüzde yaşanan ekolojik sorunlar dünyayı mekânîk bir biçimde algılayan ve tasarlayan modernist dünya görüşünün bir sonucudur. Bu anlayış, iktisadi büyüme biçimlerinin çoğunda, gerek doğal kaynakları kullanarak gerek savurganlığa ve kirlenmeye yol açan yöntemler benimseyerek, çevreden daha fazla şey isteyen bir politika izlemiştir. Oysa bu gelecek kuşaklar açısından büyümeyi riske sokan bir yönelimdir (Marshall, 1999: 706). Bu dünya görüşünün devlet, toplum, insan ve ekonomi anlayışları açısından ciddi ekolojik sorunlara kaynaklık ettiği aşikardır. Kaynakların yanlış kullanılarak tüketilmesi ve çevre kirliliği sorunlarının evrenselliğinin anlaşılmasıyla beraber, bu sorunların ve tüketilen kaynakların tamirinin bir sürece bağlı olduğu fark edilmiştir. Böylelikle vakit kaybetmeden çözüm aranması gerektiği ortaya atılmış, dünyadaki pek çok ülkeyi bir çatı altında toplayarak çalışma yapma ve çözüm önerileri üretme fikri ortaya çıkmış, sürdürülebilirliğin sağlanmasının yolları araştırılmıştır. Bu bağlamda insan yaşamı için tehdit oluşturan olumsuz gelişmelerin farkına varılması "sürdürülebilirlik" kavramının temelini oluşturmaktadır (Çahantimur ve Yıldız, 2008: 3). Sürdürülebilirlik, ekosistemdeki tüm çeşitliliğin ve yenilenemez kaynakların gelecek nesillere aktarılabilmesi için, insanın ekosistem üzerindeki olumsuz etkilerinin sistemin taşıma kapasitesinin üzerine çıkmayacak düzeyde tutulmasıdır (Ercoskun, 2007: 9).

Sürdürülebilirliğin, ekonomik sürdürülebilirlik, sosyal sürdürülebilirlik ve çevresel sürdürülebilirlik olarak tanımlanabilecek üç boyutundan söz etmek mümkündür. Bu boyutlardan birincisi adil paylaşımı, ikincisi katılımı, üçüncüsü ise doğal kaynakların korunmasını ifade etmektedir. Sürdürülebilirliğin inşa edilebilmesi ancak ekonomik, sosyal ve çevresel bu üç boyutun aynı paralellikte ve zamanda gerçekleşebilmesiyle sağlanabilmektedir (Haştemoğlu, 2006: 9). Sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için, bu üç temel boyut, yani ekonomik, sosyal ve ekolojik süreçler arasındaki ilişkiler bütün olarak değerlendirilmeli, karar alma ve politika yapma faaliyetleri sırasında, amaçların ve hedeflerin bu boyutlarla uyumlu bir yapıda olmasına dikkat edilmelidir.

Sürdürülebilirlik, günümüzde çok kullanılan kavramlardan birisidir. Sözlüklerde birçok anlamda kullanılmış olmasına rağmen, esas itibariyle; sürdürmek, sağlamak, devam ettirmek, desteklemek, var olmak anlamlarında kullanılmaktadır. Kavrama ekonomik açıdan bakıldığında ise özellikle klasik ekonomi teorisinde sürdürülebilirlik, refah maksimizasyonu olarak tanımlanmaktadır. Tüketim kaynaklı fayda maksimizasyonu ile refah maksimizasyonunu birleştiren sürdürülebilirlik, aşırı basitleştirme olarak eleştirilmesine rağmen, sürdürülebilirlik gerçekte yiyecek, giyecek, sağlık ve eğitim gibi insan refahının en önemli unsurlarını içine alan bir tanımlamadır (Sarıkaya ve Kara, 2007: 222).

Tekeli (2001: 745) sürdürülebilirliği çevre hareketi içinde ortaya çıkan oldukça yaygın olarak kabul gören ve içeriği siyasal süreç içinde, sürekli olarak yeniden belirlenmeye çalışılan bir ahlak ilkesi olarak ifade eder. Sürdürülebilirlik, her şeye rağmen değil, her şeyi dikkate alarak yaşamı sürdürme çabasıdır.

Sürdürülebilirlik anlayışının temeli, çevreye zarar veren bütün insan davranışlarının ortadan kaldırılması ve bu davranışların gerisindeki düşünce yapısının çevreye uyumlu hale getirilmesi ilkesine dayanmaktadır. Bu ilke insanın değişimi için, normatif, etik düşünceden, nesnel bilgiye kadar yaşamın her alanında yeni bir oluşumu öngörmektedir. Böylece sürdürülebilirlik hem ekosistemden en iyi şekilde yararlanmayı hem de mevcut toplumsal ve ekonomik sistemin ekosisteme zarar vermesini önlemeyi kabul etmek anlamına gelmektedir. Bu nedenle sürdürülebilirlik elde edilmek istenen bir amaç değil; aksine toplumsal güvenlik açısından bir arayış sürecidir (Kılıç, 2006: 84). Kılıç (2006: 99)'a göre, eğer insan yeryüzünde hayatın devam etmesini istiyorsa mevcut iktisadi, kültürel ve siyasal yapıyı çevreyle uyumlaştırmalıdır.

Bu açıdan değerlendirildiğinde, sürdürülebilirlik ile ifade edilmek istenenin temelde gelişmeyi nitelendirdiğini ve gelişimin gelecekte de devamının sağlanmasının amaçlandığını söylemek mümkündür. Kavram gün geçtikçe daha geniş alanda ve anlamda kullanılmakta ve yaygınlaşmaktadır. Sürdürülebilirlik, sürdürülebilir kalkınma ile iç içedir. Çünkü gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmelerini tehlikeye sokmadan bugünün ihtiyaçlarını karşılayan sürdürülebilir kalkınmadır.

1.2. Sürdürülebilir Kalkınma Kavramı

İnsanoğlunun varlığını sürdürebilmesi için gerekli olan ekosistemlerle uyumlu ve dengeli bir şekilde yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve geliştirilmesi olarak tanımlanan sürdürülebilir kalkınma kavramı, tüm dünyada kabul edilen ve yaşamın tüm alanlarında uygulanan bir değerler sistemidir.

Yirminci yüzyılın son çeyreğinde kalkınmaya ilişkin bir terim olarak evrenselleşen “sürdürülebilirlik” kavramı, 18. yüzyıl başında ormancılıkta kullanılmaya başlanmıştır. Yüzyılın sonunda Almanya genelinde yasalaşan uygulamaya göre, ormanların yenilenmesi için ağaçlar belli bir yaşta kesilmekte idi. Yirminci yüzyılın başında balıkçılık için kullanıldığında kavramın anlamı, maksimum faydayı sürdürebilmeyi ifade etmekteydi (Kılıç, 2006: 84). İkinci dünya savaşı sonrasındaki otuz yılda gerçekleşen yüksek büyüme ile birlikte kitlesel tüketime geçilmiş ekonomilerde kalkınmaya, işsizlik ve enflasyonun önlenmesine önem verilmiştir. Aynı dönemde doğal kaynaklar üzerindeki baskı ve kirlilik oranlarının yükselmesi ise kalkınmacı ekonomi anlayışlarının, sanayileşme ve nüfus artışı ile üretim-tüketim kalıplarının eleştirilmesine yol açmıştır (Çıvgın, 2011: 18-19). Sürdürülebilir kalkınma ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarla birlikte üç ayak üzerinde yükselmektedir (Aksu, 2011: 6; Algan ve Mengi, 2003: 1-13).

Sürdürülebilir kalkınma, Keleş ve Hamamcı (1998: 156)'nın tanımıyla -“Ortak Geleceğimiz” raporundan almıştır- sürekli ve dengeli kalkınma, bugünün gereksinmelerini, gelecek kuşakların da kendi gereksinmelerini karşılama olanaklarını ellerinden almadan karşılamaktır Sürdürülebilirlik amaçlı kentsel tasarım ise çevreye zarar vermeyen ve kentin yerel çevresel, ekonomik ve toplumsal değerlerini koruyabilme yeterliliğine katkıda bulunabilecek gelişmeleri hedefleyen tasarım sürecidir. Sürdürülebilir kalkınmanın temelinde yatan unsurlardan en önemlisi ekonomi ve çevrenin uzlaştırılmasıdır (Yalçın, 2013: 34).

Sürdürülebilir kalkınmada çevre ve doğal kaynaklar sadece o dönem insanlarına hitap edecek ve en çok yarar sağlayacak şekilde değil, aynı zamanda çevresel kaynakların gelecek nesiller tarafından da kullanabilmelerini garanti altına alacak bir mantığa dayanır. Bunun da en önemli koşulu; bugünkü insan ihtiyaçlarının karşılanması için yapılan yatırımların değeri, kullanılan doğal kaynakların değerine en azından eşit olmalı ve

tüketilen kaynakların yerlerine ikame edilecek kaynakların bulunmasına yönelik yatırımların yapılması gerekliliğidir.

II. Dünya Savaşından sonraki dönemde, Keynesyen iktisadın uzantısı olarak, ekonomilerin gündemini, ekonomik kalkınmanın hızlandırılması, işsizliğin önlenmesi veya enflasyonun kontrol altına alınması gibi kısa dönemli siyasi öncelikler belirlemiştir. Bu çerçevede oluşturulan kalkınma ve büyüme politikalarında öncelik üretim artışına verilmiş; bu durum hem gelişmiş, hem de gelişmekte olan ülkelerde çevre bilincinin oluşmasının gecikmesinde etkili olmuştur (Dulupçu, 2001: 1). 1960'lı yıllara kadar yerel ölçekli çevre sorunlarına, kalkınmanın doğal ve refah için katlanılması gereken sonuçları olarak bakılmış; faaliyetler kalkınma adına yapıldıkça çevrenin tahrip edilmesi sorgulanmamıştır (Tekeli, 1996: 26). Çevre sorunları 1960'ların sonu ve 1970'lerin başında artma eğilimi göstermiştir. Kalkınma sürecinin başında yerel ölçekli görülen ve önemsenmeyen, nasıl olsa çözülür gözüyle bakılan çevre sorunları yerel olmaktan çıkıp ülkelerin sınırlarının ötesine taşmış, ortaya çıkan zararlar bölgesel ve uluslararası boyuta ulaşmıştır. Ekonomiye öncelik veren anlayışın bir yansıması olarak, 1970'lere kadar çevre teknolojilerinde üretim teknolojileri kadar bir gelişme kaydedilememiş olması nedeniyle, çevre sorunlarının artmasının önüne geçilememiş ve doğal çevre üzerindeki tahribat artmaya devam etmiştir (Özer, 1995: 22).

Aşırı kaynak tüketiminin ve çevre kirliliklerinin yaşamı nasıl tehdit etmekte olduğu ve çevre sorunlarının daha fazla göz ardı edilemeyeceği ve artık çözümlenmesi konusunun ertelenemeyeceği açıkça görülmeye başlanmıştır. 1968'de kurulan Roma Kulübü'nün dönemin ileri gelen bir grup entelektüeline hazırlattığı "Büyümenin Sınırları" başlıklı Raporu 1972 yılında yayınlanmıştır. Dünya ekonomisi ve çevreyi bir araya getirmesi adına ilk küresel model ya da çalışmadır. Sınırlı kaynaklarla sınırsız büyümenin imkânsızlığını vurgulayan bu rapor yeşil ekonominin de ilk yapıtaşı olarak değerlendirilmektedir. Bu rapora göre küresel trendlerin bu hızla devam etmesi gerek endüstriyel anlamda gerekse nüfus anlamında tahmin edilemez sonuçlar doğuracaktır. Bu nedenle nüfus artışının doğal kaynaklar üzerinde yarattığı büyük baskıdan ötürü dünya, önümüzdeki 100 yıl içerisinde büyümenin sınırlarına ulaşmış olacaktır. Bu çalışmanın çevre ve kalkınma adına yapmış olduğu öngörüler tüm dünyada yankı bulmuştur (Alagöz, 2007: 3).

1972'de Birleşmiş Milletlerce Stockholm'de İnsani Çevre Konferansı düzenlenmiş ve burada kabul edilen İnsani Çevre Bildirgesi'nde, çevrenin taşıma kapasitesine dikkat

çeken, kaynak kullanımında kuşaklararası hakkaniyeti gözeten, ekonomik ve sosyal gelişmenin çevre ile bağlantısını kuran ve kalkınma ile çevrenin birlikteliğini vurgulayan ilkeler, sürdürülebilirlik düşüncesinin temel dayanaklarını ortaya koymuştur. Büyümenin Sınırları isimli rapor, ekonomi ile doğal çevre arasındaki karşılıklı bağımlılığın kalkınma politikalarında dikkate alınmasının gerekliliğini vurgulamaktadır. Rapor, kalkınmanın doğal çevre üzerinde yol açtığı tahribata dikkatlerin çekilmesi açısından ciddi bir uyarı niteliği taşımaktadır (Alagöz, 2007: 3). Raporu hazırlayanlar küresel düzeyde beş eğilim saptamış ve bunları; sanayileşmenin hızlanması, hızlı nüfus artışı, yaygın beslenme eksikliği, yenilenemez kaynakların tükenmesi ve çevrenin yıkımı olarak tanımlamışlardır.

1980'lere gelindiğinde küresel çevre sorunları artış göstermiştir. Bu durum karşısında başkanlığını BM Genel Sekreteri Harlem'in Brundtland Komisyonunda 1987 yılında "Ortak Geleceğimiz" adlı bir rapor hazırlanmıştır. Sürdürülebilir kalkınma kavramı ilk kez Brundtland Raporu olarak da bilinen Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun 1987'deki Ortak Geleceğimiz isimli raporu ile gündeme gelmiş ve bu tarihten itibaren tartışılarak önem kazanmaya başlamıştır. Raporda, gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmelerini tehlikeye sokmaksızın bugünkü kuşakların ihtiyaçlarını karşılayabilen kalkınma olarak tanımlanmaktadır (Gönel, 2002: 72). 1987 yılında hazırlanan "Ortak Geleceğimiz" adlı Birleşmiş Milletler raporu, çevresel sürdürülebilirliğin önünde engel teşkil eden fakirlik, dolayısıyla yeterli iş, yiyecek, enerji, su ve temel sağlık hizmetlerine erişimin sağlanması gereğinden yola çıkmıştır. Ancak bunlar yapılırken, büyümenin kalitesini değiştirmek, yani gelirin artırılması amaçlanırken aynı zamanda verimliliğin, temiz teknolojilerin kullanımının artırılması, kaynak kullanımında daha dikkatli olunması ve gelir dağılımının da daha adil hale getirilmesi amaçlanmaktadır (Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu, 1987: 77). Rapor; 1960'ların kalkınmacı yaklaşımlarıyla, 1970'lerin çevreci yaklaşımlarını "sürdürülebilir kalkınma" yaklaşımı ile uzlaştırmaya çalışmıştır. Dünya ekonomisindeki hızlı büyüme çabaları, ekonomik açıdan yaşam kalitesini yükseltirken, diğer yandan da doğaya zarar vermekte ve ekonomi ile çevre arasında dengesizlik yarattığına değinmekte; etkileri yüzyıllar boyunca yerel ölçekte sınırlı olan insan faaliyetlerinin, günümüzde küresel düzeyde bütün ekosistemleri etkilediği belirtilmektedir. Giderek ağırlaşan çevresel sorunlar karşısında, çevresel gelişme ile ekonomik kalkınma arasındaki yaşamsal köprünün kurulması ve gelişmenin

“sürdürülebilir” olması, insanlığın çıkış yolu olarak kabul edilmiştir (Bozdoğan, 2007: 1019-1020).

Sürdürülebilir kalkınma olgusu, Rio Zirvesinde olgunlaştırılmıştır. 1992 yılında Brezilya'nın Rio de Janeiro kentinde “BM, Çevre ve Kalkınma Konferansı” (UNCED) toplanmış ve dünya ulusları, çevre ile uyumlu bir kalkınma stratejisi arayışlarına karşılık veren anlaşmalar imzalayarak, sürdürülebilir kalkınmanın temel ilkelerini belirlemişlerdir. Konferans sonucunda Rio Deklarasyonu ve Gündem 21 adlarını taşıyan iki belge üretilmiştir. Rio deklarasyonu çevre ve kalkınmayı bağdaşık kılan 27 ilkedен oluşmaktadır. Gündem 21 ise, sosyal ve ekonomik boyutlar; kalkınma için kaynakların korunması ve yönetilmesi; konu ile ilgili grupların rollerinin güçlendirilmesi ve uygulamaların nasıl yapılacağı şeklinde olmak üzere 4 bölümden oluşmaktadır. BM Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu da UNCED kararlarının uygulanmasını izlemekle görevlendirilmiştir. (Bozdoğan, 2007: 1025).

2002 Johannesburg Konferansı'nda; ülkelerin ulusal sürdürülebilir gelişme stratejilerinin en kısa sürede oluşturulması ve bu konuda uygulamanın 2005 yılından itibaren başlatılması; kamu, sivil toplum ve özel sektörde kurumsal sorumluluk ve duyarlılığın geliştirilmesi; uluslararası anlaşmaların uygulanmasının sağlanması; yoksulluğun önlenmesi için Dünya Dayanışma Fonu'nun kurulması ve açlık sınırında yaşayan nüfusun yarı yarıya azaltılması; enerjide fosil kaynaklara olan bağımlılığın azaltılması, kaynak çeşitliliğinin, enerji kullanımının küresel ölçekte daha adil ve dengeli bir biçimde dağılımının ve biyolojik çeşitliliğin korunmasının sağlanması ve biyolojik çeşitlilikteki azalmanın eşik düzeylere çekilmesi kararları alınmıştır (Bozdoğan, 2007: 1025). Johannesburg'daki Sürdürülebilir Kalkınma Konferansından sonra da bu kararlar küresel bir politika olarak yerini almıştır (Altunbaş, 2004: 106).

Bugün ve gelecek kuşaklar için insanca bir çevrenin geliştirilmesi, bütün insanların, toplulukların, girişimlerin ve kuruluşların birlikte sorumluluk yüklenmesini gerektirmekte; hükümetlerin ve yerel yönetimlerin kendi yetki alanları içinde kapsamlı bir çevre politikası konusunda sorumluluğa sahip oldukları; gelişmekte olan ülkelere kendi yükümlülüklerini yerine getirebilmeleri için gerekli yardımların yapılması ve çevre sorunlarının aşılması için uluslararası işbirliğinin önemi Çevre Bildirgesinde vurgulanmaktadır (Bozdoğan, 2007: 1015-1016).

1.3. Türkiye’de Sürdürülebilir Kalkınma

Türkiye’de sürdürülebilir kalkınma kavramı ile ilintili olarak devletin resmi dokümanlarında kayda geçen ilk kavram çevre olmuştur. Çevre olgusunun geniş bir şekilde ele alınıp, ayrı bir bölüm olarak yer aldığı ilk kalkınma planı 1973-1977 yıllarını kapsayan Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı’ dır (Algan, 2000: 227). Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Plan’ı hazırlanana kadar devam eden anlayış, yalnızca ekolojik çevrenin kirlenmesine odaklanmış durumdadır. Altıncı Plan’dan sonra ise, doğal kaynakların etkin kullanımı anlayışının, çevre kirliliğinin ortadan kaldırılması ya da azaltılması yaklaşımı kadar önemli olduğu anlaşılmıştır.

Sürdürülebilir kalkınmaya ilişkin uluslararası yaklaşımların ilk kez Türk mevzuatına girmesi ise, 1992 yılında düzenlenen Rio Konferansında imzaya açılan en önemli iki belgeden biri olan Birleşmiş Milletler Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesinin imzalanarak yürürlüğe sokulmasıyla olmuştur. Ayrıca Türkiye’yi ağır yükümlülük altına sokuyor olmasına karşın, birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında da Türkiye’nin özel koşullarından kaynaklanan çekinceleri 2001 yılında tanınıp karara bağlandıktan sonra, ulusal mevzuatın düzenlenmesi çalışmaları başlatılmıştır. 2002 yılında gerçekleştirilen Johannesburg Zirvesinde sunulan ulusal rapor, Türkiye’nin 1992 Rio Zirvesinden 2002 yılına kadar geçen süre içinde sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde gösterdiği çabaları içermektedir. Kamu sektörü, özel sektör, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşu gibi farklı kesimlerin katılımıyla hazırlanan rapor, Türkiye’nin sosyal, ekonomik ve çevresel durumuna ilişkin verileri altı başlık altında incelemektedir (Akgül, 2010: 160):

- İklim değişikliği ve sürdürülebilir kalkınma
- Biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kalkınma
- Yönetişim ve sürdürülebilir kalkınma
- Yoksullukla mücadele ve sürdürülebilir kalkınma
- Sürdürülebilir kalkınmada iş dünyası ve sanayi
- Sürdürülebilir kalkınma için bilgi ve iletişimdir.

Bütün bu proje ve programlar, katılımcı ülkelerin, 1992 Rio Zirvesinin çıktısı olan Gündem 21’in belirlediği ve sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde saptanan hedeflere uyum sağlamak amacıyla, bir Ulusal Çerçeve Programı geliştirmeyi kabul etmesinin

sonucunda gündeme gelmiştir. Türkiye, bu kapsamda 1995 yılında başladığı çalışmalarını 1998 tarihinde Ulusal Çevre Stratejisi ve Eylem Planı (UÇEP)'ni hazırlayarak tamamlamıştır (Akgül, 2010: 160).

Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda, anlayış iyice gelişmiş, insan odaklı bir gelişme yönetim anlayışı ile doğal ve kültürel varlıklar ile çevrenin gelecek nesilleri de dikkate alan bir anlayış içinde korunması esasına yer verilmiştir. Verimliliği arttıran, çevreye duyarlı üretim süreç ve teknolojilerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması ilkesi plana yansıtılmıştır. Gelir dağılımındaki eşitsizlik ve yoksulluk, sürdürülebilir büyüme ve istihdam, eğitim, sağlık ve çalışma hayatı politikalarıyla birlikte başta özürülüler, yaşlılar, kadınlar, çocuklar ve göç edenler olmak üzere yoksulluk ve sosyal dışlanmaya maruz kalmış kesimlerin ekonomik, sosyal ve siyasal hayata aktif katılımlarını sağlayacak hizmetler sunulması ilkesi benimsenmiştir (Akgül, 2010: 161).

Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda ise yüksek, istikrarlı ve kapsayıcı ekonomik büyümenin yanı sıra hukukun üstünlüğü, bilgi toplumu, uluslararası rekabet gücü, insani gelişmişlik, çevrenin korunması ve kaynakların sürdürülebilir kullanımı gibi unsurları kapsayacak şekilde tasarlanmıştır. Yaşanabilir mekânlar, sürdürülebilir çevre kavramına vurgu yapılmıştır. Sürdürülebilir çevre kapsamına (Çağlar ve Acar, 2013: 4):

- Bölgesel Gelişme ve Bölgesel Rekabet Edebilirlik
- Mekânsal Gelişme ve Planlama
- Kentsel Dönüşüm ve Konut
- Kentsel Altyapı
- Mahalli İdareler
- Kırsal Kalkınma
- Çevrenin Korunması
- Toprak ve Su Kaynakları Yönetimi
- Afet Yönetimi dâhil edilmiştir.

Sürdürülebilir kalkınma, ekonomik büyüme ve refah seviyesini yükseltme çabalarını, çevreyi ve yeryüzündeki tüm insanların yaşam kalitesini koruyarak gerçekleştirme yöntemi olduğu için yaşam kalitesi kavramına değinmek gerekmektedir.

1.4. Yaşam Kalitesi Kavramı

Yaşam kalitesi kavramı, yaşamı etkileyen pek çok ögeyi çeşitli yönleriyle ve farklı bakış açılarıyla değerlendirmeyi amaçlayan, aynı zamanda, neredeyse her bilim dalının, toplumda yer alan faaliyetlerin ilgilendiği çok boyutlu bir kavramdır.

Yaşam kalitesi, insanların biyolojik durumları, yaşam biçimleri, ilişkileri ve içinde buldukları çevrenin nicel ve nitel değerlerinin toplamı olarak tanımlanabilir. Yaşamın bütünsel bir bakışla tüm boyutlarının üstün nitelikli olması kaliteli yaşamı olanaklı kılabilir. Yaşam kalitesi ile yaşam standardı kavramları ise farklı kavramlardır. Yaşam standardı toplumlara, sınıflara, dönemlere göre değişkenlik gösteren, bireylerce tüketilen mal ve hizmet miktarı olarak açıklanabilir. Bunun en önemli örneklerinden birisi satın alma gücü paritesine göre kişi başına düşen milli gelirdir. Yaşam doyumu ise, kişinin beklentileri karşısında yaşam kalitesi unsurlarından elde ettiği hislerle ilgili bir karşılaştırma olup mutluluktan daha somut temellere dayanan bir kavramdır. (Şeker, 2010: 117).

Bireyin yaşam kalitesinin genel olarak değerlendirmesi ile ulaşılan olumluluk derecesi anlamına gelen yaşamdan memnuniyet, sürdürülen yaşamdan alınan hazzın ne derecede gerçekleştiğini göstermektedir (Veenhoven, 1996: 17).

Dünya Sağlık Örgütü ise, yaşam kalitesini; hedefleri, beklentileri, standartları, ilgileri ile bağlantılı olarak, kişilerin yaşadıkları kültür ve değer yargılarının bütünü içinde durumlarını algılama biçimi olarak tanımlamaktadır. Bu tanıma göre yaşam kalitesi, kişinin içinde yaşadığı sosyokültürel ortamda kendi sağlığını öznel olarak algılayışıdır. Dolayısıyla yaşam kalitesi, tıp teknikleri, laboratuvar işlemleriyle ölçülen bir nicelik değil, sübjektif olarak yaşatılan bir nitelik olarak karşımıza çıkmaktadır. Buradaki asıl amaç, kişilerin kendi fiziksel, psikolojik ve sosyal işlevlerinden ne ölçüde memnun olduklarının ve yaşamlarının bu yönleri ile ilgili özelliklerin varlığı veya yokluğunun ne ölçüde onları rahatsız ettiğinin saptanmasına yöneliktir (Şeker, 2010: 21).

Yaşam kalitesinde çevrenin ölçülebilir mekânsal, fiziksel ve toplumsal bileşenleri ve bu bileşenlerin algılanma biçimlerini bir arada ele alan ve buna göre bireylerin algılama biçimlerinin yalnızca nesnel özellikleri ile değil aynı zamanda bireysel etkilerin de değerlendirildiği bir yaklaşımla ele alınmıştır (Kamp Van ve diğerleri, 2003: 5-18). Yaşam kalitesi, bireyin varoluş hali, refahı ve yaşamdan memnuniyet düzeyi ile

ilişkilendirilmekte, yaşam kalitesinin bir yandan nesnel gerçekler ve etkenlerle, diğer yandan ise bireysel algı ve değerlendirmelere dayalı öznel etkenlerle şekillendiği ifade edilmektedir (Szalai, 1980: 7-24). Yaşam kalitesinin pek çok bileşeninden söz edilebilir. Bunlar; sağlık ve eğitim hizmetlerinden yararlanma, yeterli beslenme ve korunma, sağlıklı bir çevre, hak, fırsat ve cinsiyet eşitliği, günlük yaşama katılma, saygınlık ve güvenlik olarak sıralanabilir. Bu bileşenlerin hepsi ayrı bir anlam taşırken, herhangi birinin eksikliği kaliteli yaşamı olumsuz etkilemektedir.

Yaşam kalitesi insanın sağlıklı bir ortamda yaşayabilme, beslenme, korunma, barınma gereksinimlerini karşılayabilmesini, bedensel, tinsel gelişmesine uygun olanakları bulabilmesini, yaratıcı gücünü kullanabilmesini, içinde yaşadığı çevreye ve topluma olumlu katkılarda bulunabilmesini, doğal ve yapay yaşam ortamlarının birbirleriyle dengeli uyumunu yansıttır (Geray, 1998: 327).

Yaşam kalitesi, kişinin kendini iyi hissetmesi, yaşadığı hayattan tatmin olup olmaması, mutluluk veya mutsuzluğudur. Fakat bu tanımlardaki ortak nokta insan faktörü ve onun değerlendirme sistemidir (Wish, 1986: 94).

Yaşam kalitesi tanımının içerdiği iki temel gösterge bulunmaktadır (Erkut, 1995: 42):

- Hoşnutluk duygusu oluşturan psikolojik/fizyolojik mekanizma,
- Bu mekanizma ile bağlantılı dışsal olgulardır.

Toplumbilimciler yaşam kalitesi ile ilgili iki farklı sosyal gösterge tanımlamışlardır (Erkut, 1995: 42):

- İnsanların yaşadıkları çevreyi algılama ve değerlendirme biçimlerini ölçen öznel ölçümler
- İnsanların içinde barındığı, çalıştığı çevrelere ilişkin ölçümleri içeren nesnel ölçümlerdir.

Yaşamın nesnel ve öznel koşulları arasındaki ilişkinin, bireylerin yaşam deneyimleri, yaşam koşullarına ilişkin algı, düşünce ve beklentilerinin belirlenmesi yaşam kalitesi araştırmalarında ulaşılması gereken önemli bir noktadır. Bireylerin nesnel koşullarının yetersiz olduğu koşullarda bile yaşamdan duydukları tatminin yüksek

olabileceği; bu noktada istekler, beklentiler, ihtiyaçlar ve değerler gibi öznel belirleyicilerin önem kazanacağı belirtilmiştir (Özmete, 1997: 4).

Temel ihtiyaçların karşılanması ve değerlerin gerçekleştirilmesi şeklinde de ifade edilen yaşam kalitesi nesnel ve öznel olarak bireysel, ailesel ve toplumsal düzeyde açıklanabilir. Bireysel düzeyde öznel yaşam kalitesi ölçümleri mutluluk ya da üzgünlük, huzur ya da huzursuzluk, tatmin ya da tatminsizliktir. Standartlara uygun bir konut ve konutun fiziksel koşulları ailesel düzeyde yaşam kalitesinin nesnel belirleyicisi, konuttan duyulan tatmin ise yaşam kalitesinin öznel belirleyicisidir. Nüfus artışı, işsizlik, evsizlik oranları toplumsal düzeyde nesnel yaşam kalitesi göstergeleridir. Nesnel yaşam koşulları bireylere olumlu ve tatmin edici yaşam deneyimleri kazandırarak yaşamlarını öznel olarak değerlendirme olanağı sağlar (Yavuzçehre, 2005: 10-11).

Bireysel düzeyde en uygun yaşam kalitesi “ahlaki olgunluk”, “iyi insan olma” kavramları ile de ifade edilmektedir. Mutluluk ve yaşamdan duyulan tatmin öznel yaşam kalitesinin açıklanmasında kullanılan diğer terimlerdir. Yaşamdan duyulan tatminin belirlenmesinde sosyo-ekonomik düzey, konut, kırsal-kentsel yaşam gibi değişkenler kullanılırken, mutluluk için zevk, sevinç, eğlence, memnuniyet gibi kavramlar kullanılmaktadır (Özmete, 1997: 5).

Ulusal Çevre Eylem Planı'na göre yaşam kalitesi; bedensel, ruhsal, zihinsel ve kültürel gelişme üzerinde olumlu etkileri olan etmenlerin niteliği ve niceliği ile bu etmenlerden yararlanma biçimi ve düzeyi olarak tanımlanmıştır. Ulusal Çevre Eylem Planı bağlamında yaşam kalitesi, stratejik hedefler arasında yer almakta ve temel çevre altyapı ve hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması, çevresel tehlikelere maruz kalmanın asgari düzeye indirilmesi hedefleriyle desteklenmektedir.

Yaşam kalitesi kavramı, refah ve mutluluk terimleri yerine de kullanılmaktadır. İçsel ile dışsal kaliteler sunmuştur. Bu ikili durum, dörtlü yaşam kalitesini ima etmektedir (Veenhoven, 2000'den aktaran: Kabadayı, 2006: 18):

- Yaşanabilir çevre (ekolojik çevre-ılıman iklim, temiz hava, geniş konutlar-, sosyal çevre -özgürlük, eşitlik, arkadaşlık, ekonomik çevre -zengin ulus, sosyal güvenlik, düzgün ekonomik gelişme-, kültürel çevre gibi),
- Kişinin yaşam kabiliyeti (fiziksel sağlık, akıl sağlığı, bilgi, yetenek gibi),

- Yaşamın yararı (dışsal yarar iyi bir vatandaş olma, arkadaşlarla ilgilenme, iyi ahlaklı olma gibi),
- Yaşamın değerini bilme (yaşamı değerlendirme yöntemleri, iş hayatından memnuniyet gibi).

Aşağıdaki dörtlü yaşam kalitesi tablosu, yaşamın içsel ve dışsal kalitesini göstermektedir.

Tablo 1: Dörtlü Yaşam Kalitesi

	Dışsal Kaliteler	İçsel Kaliteler
Yaşam Şansı	Yaşanabilir Çevre	Kişinin Yaşam Kabiliyeti
Yaşam Sonuçları	Yaşamın Yararı	Yaşamın Değerini Bilme

Kaynak: Veenhoven, 2000'den aktaran: Kabadayı, 2006: 18.

Yaşam kalitesi genel olarak (Kabadayı, 2006: 19):

- Çok boyutlu, geniş bir kavramdır.
- Yaşam, sosyal, ekonomik, psikolojik ve fiziksel (doğal ve yapılandırılmış çevre) olmak üzere farklı çevrelerden oluşmaktadır. Yaşam kalitesi, bu çevrelerin ayrı ayrı kalitelerinin birbirleriyle etkileşiminden ortaya çıkan bir bileşkedir.
- Genel olarak nesnel ve öznel göstergelerden söz edilebilir. Yaşama ait donelerin algılanması gerekliliği ve öznel değerlendirmelerin yapılmasını genel kabul görmektedir.
- Yaşam kalitesi bileşenleri, kültürden kültüre, ülkeden ülkeye değişebilir. Esas olan temel faktörlerin (sağlık, spor, eğitim, alışveriş, ulaşım, kültür hizmetleri, konut ve güvenlik vb.) o toplum tarafından nasıl algılandığının ölçülmesidir.

Yaşam kalitesi tanımlarından da anlaşıldığı üzere evrensel tanım bulunmamaktadır. Toplumların farklı yaşam şartlarından dolayı net bir yaşam kalitesi sunmak mümkün olmamakla birlikte genel itibarıyla ortaya konulan kriterler aşağıda tablo 2'de analiz edilecektir.

1.4.1. Yaşam Kalitesi Kriterleri

Yaşam kalitesi ile ilgili faktörler, kentlere ya da kültürlerle göre değişebilir ve evrensel değildir. Avrupalının yaşam kalitesi ile ilgili iyi olarak değerlendirdiği bir konuyu, bir Türk ya da Japon iyi olarak algılamayabilir. Burada önemli olan kültürel görelilik fikrinin vurgulanmasıdır. Fakat kültürel görelilik problem olarak düşünülmemelidir. Bu faktörler evrensel değildir ama transfer edilebilirdir (Mazumdar, 2003: 94).

Türksever (2001: 78)'in, Türkiye'de büyükşehir alanlarında yaşam kalitesinin değerlendirilmesine yönelik doktora tezinde, büyükşehir ilçe/alt kademe belediyelerinde sorguladığı yaşam kalitesi kriterleri; iklim özellikleri, çevre kirliliği düzeyi, kalabalıklık, konutun konfor şartları, komşularla ilişkiler, sağlık imkânları, suç oranı seviyesi, trafik durumu (sıkışıklık, yoğunluk), sinema-tiyatro sayısı, iş bulma imkânları, sportif faaliyet olanakları, geçim zorluğu (hayat pahalılığı), eğitim imkânları, parklar, yeşil alanlar, alışveriş imkânları, işe gidiş geliş için harcanan süre, toplu taşıma imkânlarından yararlanmadır.

Tablo 2: Yaşam Kalitesi

YAŞAM KALİTESİ					
FİZİKSEL ÇEVRE	FAYDA VE HİZMETLER	TOPLUMSAL GELİŞİM	KİŞİSEL GELİŞİM	GÜVENLİK	SAĞLIK
-Görsel Algı ve Manzara Kalitesi -İklim -Kirlilik -Doğal Kaynaklar	-Fayda -Sosyal Altyapı ve Hizmetler	-Toplumsal Yapı -Sosyal Bağlantılar ve İlişkiler -Politik Katılım	- Boş Zamanda Kişisel Gelişim -Eğitim Sayesinde Kişisel Gelişim -Kişisel Ekonomik	-Konut Alanı -Yargı Yönetimi -Suç ve Güven	-Fiziksel Sağlık -Akıl Sağlığı

Kaynak: Kamp ve diğerleri, 2003'ten aktaran: Kabadayı, 2006: 11.

Yukarıdaki tabloya göre, çok boyutlu bir yapı olarak ortaya çıkan yaşam kalitesi, çeşitli modeller kurularak araştırmacılar tarafından incelenmiştir. Bu modellerden birinde, yaşam kalitesinin boyutları şu şekilde sıralanmaktadır (Evans, 1994: 69):

- Hoşnutluk: Yaşamdan hoşnutluk veya işinden hoşnutluk, ailesinden hoşnutluk gibi herhangi bir alanla ilgili hoşnutluk bireyin yaşam kalitesini etkilemektedir.

- Yetenekler: Sosyal ilişki kurabilme, problem çözebilme gibi genel ve özel olarak incelenebilecek yeteneklerdir.

- Sosyal çevre

- Bireyin karakteri ve yetenekleriyle ilgili kişisel faktörlerin etkisi: Bu gruptaki faktörlerin kişinin algılamasıyla ilgili olduğu kanıtlanmıştır.

- Biososyofiziksel çevre faktörleri/olayları: Biyolojik, sosyal ve fiziki çevre bireyin yaşam kalitesini etkilemektedir. Örneğin, fakirlik/zenginlik, kirli/temiz hava, risk/sağlık faktörleri gibidir.

Yaşam kalitesini belirleyen evrensel ölçütler bulunmamaktadır. Tablo 3'te de görüleceği gibi birçok araştırmacı, yaşam kalitesini belirlerken çeşitli kriterler sunmuşlardır.

Tablo 3: Yaşam Kalitesi Kriterleri

ARAŞTIRMACI	DEĞİŞKEN
Liu (1976)	1)Hava kirliliği 2)Görsel kirlilik 3)Gürültü 4)Katı atık 5)Su kirliliği 6)İklim 7)Eğlence yerleri ve etkinlikleri
Zenhner (1977)	1)Boş zaman 2)Sağlık 3)Aile yaşamı 4)Evlilik 5)İş
Boyer ve Savageau(1981)	1)İklim 2)Konut 3)Sağlık ve çevre 4)Suç oranı 5)Ulaşım 6)Eğitim 7)Sanat 8)Eğlence 9)Ekonomi
Hughey ve Bardo (1987)	1)Toplumdan hoşnutluk
Sheets ve Manzer(1991)	1)Kentsel bitki örtüsü

Bloomquest ve diğerleri (1988) Stover ve Leven (1992)	1)Yağış 2)Nem 3)Sıcak gün sayısı 4)Soğuk gün sayısı 5)Rüzgâr hızı 6)Güneş ışığı 7)Sahil 8)Suç 9)Öğrenci/öğretmen oranı 10)Kent estetiği 11)Kent merkezi
Sufian (1993)	1)Yaşam alanı (oda başına düşen kişi sayısı) 2)Konut standartları (su ve elektriğe sahip olan konut oranı) 3)İletişim (100 kişi başına düşen telefon sayısı) 4)Eğitim(ortaokuldaki öğrenci oranı) 5)Bebek ölüm oranı (her 1000 canlı doğumda gerçekleşen ölüm oranı)
İnsani gelişim endeksi (Human Dev. Index, UNDP, 1994)	1)Beklenen yaşam süresi 2)Yetişkin oranı 3)Toplam satın alma gücü
Fiziksel yaşam kalitesi endeksi (Physical QOL Index, ICPQL, 1996)	1)Bebek ölümleri 2)Beklenen yaşam süresi 3)Yetişkin oranı
Ulengin ve diğerleri (1998)	1)Tatminkâr bir iş bulma olasılığı 2)Altyapı ve belediye hizmetleri 3)Trafik 4)Yaşam maliyeti 5)Konut maliyeti 6)Toplu taşımacılık araçları 7)İletişim araçları 8)Güvenlik 9)Eğlence yerleri

Kaynak: Torlak ve Yavuzçehre, 2006: 17.

Yaşam kalitesi ve kriterleri insanların herhangi bir yaşamdan duydukları tatmin düzeylerini ifade etmekte iken kent düzeyinde yaşam kalitesinin hangi konular ile ilgili olduğuna değinmek gerekmektedir.

1.5. Kentsel Yaşam Kalitesi

İlk olarak 1960'larda sosyal göstergeler hareketi içinde ortaya çıkan kentsel yaşam kalitesi, ekonomik ve sosyal iyilik ile bireysel ve toplumsal iyilik arasındaki ilişkilere dair varsayımları sorgulamayı amaçlamıştır. Burada söz konusu olan kalite, hem doğal hem de yapılı çevre özellikleriyle ilgilidir ve sürdürülebilirlik arayışına odaklanan kaliteden farklı olarak, doğal kaynakların korunması, iklim, ekoloji vb. gibi değişmez unsurlarla değil, kentsel donanım ve konfor unsurları ile ilişkilidir. Yer ve aidiyet duygusu, okunaklılık, ortak bellek gibi kolay ölçülemeyen öznel yanları vardır. Bunların dışında, doğal olarak,

kentsel ekonominin belirlediği yaşam standartları kentteki yaşam kalitesine yansır. Literatüre bakıldığında kentsel yaşam kalitesi ile ilgili birçok çalışmaya rastlanmaktadır. Kentsel yaşam kalitesi; toplum, ekonomi ve çevre ekseninde, yaşam kalitesi ve çevre kalitesinin karşılıklı etkileşiminde gerçekleşen nesnel ve öznel değerlendirme ölçütleri ile açıklanmaktadır. Kentsel yaşam kalitesinin öznel bileşenleri algıya dayalı esenlik, sağlık, güvenlik, huzur gibi değerler iken, nesnel bileşenleri ise yapılı çevre, doğal çevre, ekonomik ve sosyal fonksiyon alanları gibi somut değerlerdir (Şeker, 2011: 23).

Kentsel yaşam kalitesi çağdaş kent ve çevre standartlarının bir kentte sağlanmasını; kentli haklarının uygulanmasını, kişinin kendini iyi hissedeceği kentsel koşulların varlığını ifade etmektedir.

Kentsel yaşam kalitesi dar anlamıyla, toplumsal, ekonomik ve mekânsal öğeler açısından kent tanımına giren yerlerde, kentsel alt yapı, iletişim, ulaşım, konut ve benzeri olanakların sunulma düzeyinin önceden belirlenen ölçülerin üstünde olması durumudur. Geniş anlamıyla kentsel yaşam kalitesi kavramı, toplumsal, kültürel, siyasal öge ve süreçleri de içerir. Kentin sunduğu olanak ve fırsatlardan örgütler, katmanlar içinde yaşayan bireylerin eşit, dengeli, gereksinimleri oranında yararlanabilmesi, eğitsel, sanatsal, siyasal etkinliklere, süreçlere etkin biçimde katılabilme olanaklarına sahip olabilmesi söz konusudur. Kentsel yaşam kalitesi, mimarlar, kent plancıları ile kentleşme, çevre sorunları ve yerel yönetimler konusunda uzman kişilerce yıllar boyunca geliştirilmiş bir kavramdır (Geray, 1998: 326).

Kentsel mekân kalitesi, kişinin yaşam kalitesinin de belirleyicisidir. Kentsel yaşam kalitesinin sağlanması için önemli olan sağlıklı bir kent yapısının oluşturulmasıdır. Bunun için de ekonomik, kültürel, çevresel, toplumsal ve siyasal ihtiyaçların karşılanması ve bunların birer hak olarak görülüp, uygulanması, korunması ve geliştirilmesi gerekmektedir (Kabadayı, 2006: 16). Kentsel yaşam kalitesi, çağdaş kent ve çevre standartlarının bir kente sağlanmasının yanında, kentli haklarının da herkese sağlanmış olması ile doğrudan ilgilidir. Bu bağlamda, kentsel yaşam kalitesi kavramını, Türkiye gibi kentsel sorunları kriz noktasına gelmiş bir ülkede değerlendirmek ve yorumlamak hiç de kolay değildir. Temel insan hak ve özgürlükleri ile birlikte, dayanışma hakları arasında sayılan “çevre hakkı” kavramı ve sonrasında “kentli hakkı” anlayışı, çağdaş ve yaşanabilir çevre, planlı kentsel mekânlar, kentsel yaşamın standartlarını artırmada birer girdi olarak ele alınabilir. Fakat sorun tek başına iyi tasarlanmış konutların yapılması, sağlıklı içme suyunun temini veya

çöplerin düzenli toplanmasında yatmamaktadır. Bunların yanında, yanıt verilmesi gereken soru kentin işlevlerini nasıl yerine getirdiğidir (Torunoğlu, 1997: 218).

Kentsel yaşam kalitesi, kente yeni nüfus grupları çekmede bir anlamda kentin reklamında, önemli bir yer tutar. Pek çok yerel yönetim, internet yoluyla kenti tanıtırken, öncelikle doğal güzelliklerinden ve insanlara sunduğu kentsel yaşam kalitesinden bahsetmektedir. Yüksek kaliteli alt yapı, iletişim olanakları, ulaşım ve güvenlik hizmetleri, iyi yetişmiş insan kaynağı ve ekonomik gelişmeyi sağlayacak gerekli teknolojik birikim bunların en önemlilerindedir. Tüm bunlar da zamanla halkın yaşam kalitesinde artış sağlayacaktır. Büyük bir ekonomik patlama gösteren Çin'in sahil şeridindeki kentler buna iyi birer örnek teşkil etmektedir. Kentsel yaşam kalitesi düşük olduğu yerlerde, bireylerde yer değiştirme eğilimi ortaya çıkmaktadır. Bu da bölgeler arası dengesizlik ve göç sorununa neden olmaktadır (Torlak ve Yavuzçehre, 2006: 187).

Kentsel kalite kavramı çok boyutludur, kentsel kalitenin farklı yönleriyle ilgili farklı teorileri de içeren bir kavramdır. Bazı yazarlar bu çok boyutlu tanımlamanın gerçekte mümkün olmadığını iddia etmektedirler: “Bu tıpkı bir soğanı tarif etmek gibidir. Dışarıdan basit görünür, fakat aldatıcıdır, pek çok katmanı vardır. Bir parçası kesilirse, sadece kabuk kalır ve gerçek biçimi görünmez olur. Katman olarak ayrılırsa, tüm görüntüyü kaybederiz. Katmanlar şeffaftır, bu nedenle tümüne baktığımızda sadece yüzeyi değil aynı zamanda içini de görürüz” (Kamp ve diğerleri, 2003'ten aktaran: Kabadayı, 2006: 27).

Kentsel yaşam kalitesi yaklaşımı ile küçük yerleşimlerde (belde ve kasabalarda) yaşam kalitesi kriterleri başlığı altında beldenin coğrafi konum ve özellikleri, orta ve büyük ölçekli kentlere ulaşılabilirlik ve yakınlık, asgari nüfus şartı, doğal kaynak özellikleri, belediyelerin gelir imkânları, rastlantısal, kişisel/bireysel ve tarihsel özellikler (tarihsel birikim) kriterleri sıralanmıştır (Özgür ve Yavuzçehre, 2004: 440).

Kentsel kalite, yüksek kalitede bir çevre, refah ve memnuniyeti, fiziksel, sosyal ya da sembolik olabilecek nüfus özelliklerini ifade etmektedir. Kentsel kalite, gruplara ve kişilere göre değişen subjektif algılar, davranışlar ve değerler dâhilinde karmaşık bir kavramdır. Kentsel kalite, daha dar bir kavram olan yaşam kalitesinin önemli bölümü olarak tanımlanabilmektedir (Kamp ve diğerleri, 2003'ten aktaran: Kabadayı, 2006: 28).

Keleş ve Hamamcı (1998: 34)'ya göre, yaşam kalitesi çevreyi tamamlayan gerekli bir sihirli sözcük konumuna gelmiş olup, sözcük yaşam düzeyinin nicel olarak düşmesi üzerine, nitelik artışını araştırmayı amaçlamaktadır. Ayrıca çevrenin yalnızca doğa olmadığını, insanı toplumsal ilişkileri içinde, iş ilişkileri, dinlenme, boş zaman geçirme işlevleri ile de ele almak gerektiğini vurgulamaktadır.

Kentsel yaşam kalitesi kavramı oldukça geniş anlamlar içermektedir. Kentin içme suyu, kanalizasyon, yol, park gibi altyapı hizmetlerinin gelişim düzeyinden kültürel, sosyal ve ekonomik imkânları ve sunulan hizmetlerin düzeyine kadar değişik unsurlar kent yaşam kalitesini oluşturmaktadır. Ekonomik olarak insan onuruna yaraşır bir seviyede kazanç sahibi olmak, sağlık ve eğitim hizmetlerinden yararlanmak, nitelikli barınma, sağlıklı bir çevre, hak, fırsat ve cinsiyet eşitliği, günlük yaşama katılma, saygınlık ve güvenlik gibi birçok unsur yaşam kalitesini etkilemektedir. Bundan da öte; yaşam kalitesi bir algılama düzeyidir. Özellikle kültürel seviye bu algılamayı etkilemektedir. “Bir lokma, bir hırka” anlayışı ile lüks tüketim alışkanlıklarının verdiği anlayış yaşam kalitesi algılayışını etkilemektedir. Örneğin, kırsalın yoklukları sebebi ile kente gelmiş bir insanın, kentin sıkıntılarına rağmen yaşam kalitesinden beklentileri düşüktür. Ancak zengin bir aile ferdinin yaşam kalitesinden beklentisi ise yüksektir (Kaya, 2004: 35).

Son yıllardaki kent içi ve kent dışı gelişmelerin kentlerdeki yaşam kalitesini tehdit ettiği bir gerçektir. Bu yüzden toplumsal yaşamın canlanmasını, kültürel üretimin ve tüketimin çoğalmasını sağlamak için iyi bir yaşam kalitesinin sürdürülmesi, kentlerin yaşanabilir, sürdürülebilir ve sağlıklı kent olma koşullarını yerine getirmesi ile mümkün olacaktır.

Kentsel yaşam kalitesi, kente yeni nüfus grupları çekmede bir anlamda kentin reklamında, önemli bir yer tutar. Pek çok yerel yönetim, internet yoluyla kenti tanıtırken, öncelikle doğal güzelliklerinden ve insanlara sunduğu kentsel yaşam kalitesinden bahsetmektedir (Türksever, 2001: 61).

Kentsel yaşam kalitesi düşük olduğu yerlerde, bireylerde yer değiştirme eğilimi ortaya çıkmaktadır. Bu sonuç bölgeler arası dengesizliğe ve göç sorununa neden olmaktadır. Kent ve bölge planlama faaliyetlerinde, ele alınması gereken kavramlardan, kentsel yaşam kalitesi kavramı, yeni bir araç olarak görülmektedir. Kentsel yaşam kalitesi, planıcı, politikacı ve halk kitleleri arasında da bütünleştirici olabilecek bir kavramdır.

Yaşam kalitesi araştırmalarında elde edilecek sonuçlar bu üç grubu da etkileyecektir. Yaşam kalitesinin yüksek olması kentsel alanda ekonomik canlılığın artmasına, yerleşimin ekonomik anlamda zenginliğine de katkıda bulunacaktır. Kentsel yaşam kalitesinin düşük olduğu yerlerde ise bireylerde yer değiştirme eğilimi ortaya çıkmaktadır. Bu sonuç bölgeler arası dengesizlik ve göç sorununa yol açmaktadır (Türksever, 2001: 70).

1.5.1. Kentsel Yaşam Kalitesi Göstergeleri

Nüfusu artan, alanda yayılan kentler, plansız kentleşmenin de bir sonucu olarak, kentte yaşayanlara giderek düşen bir yaşam standardı sunmaktadır. Yeterince iş alanı ve konut bulunamayışı, gecekondulaşma, doğal kaynakların sorumsuzca tüketilmesi, trafik sorunu, toplumdaki sosyal dengesizliğin artması gibi sorunlar kentsel yaşamı her geçen gün zorlaştırmaktadır. Tüm bunlar kentlilere sunulan günlük yaşamın her boyutundaki kaliteyi de düşürmektedir.

Aşağıdaki tablo 4'te kentsel yaşam kalitesinin parametreleri ele alınmaktadır.

Tablo 4: Kentsel Yaşam Kalitesinin Hiyerarşik Yapısı

KENTSEL YAŞAM KALİTESİ			
FİZİKSEL ÇEVRENİN KALİTESİ	SOSYAL ÇEVRENİN KALİTESİ	EKONOMİK ÇEVRENİN KALİTESİ	ULAŞIM VE İLETİŞİMİN KALİTESİ
-Bina düzeni -Konut tipi -Yeşil alanlar -Rekreasyon alanları -Altyapı ve Belediye hizmetleri	-Eğitim hizmetlerinin kapsamı -Eğitim hizmetlerinin ücreti -Sağlık hizmetlerinin kapsamı -Sağlık hizmetlerinin ücreti -Kültürel aktiviteler ve eğlence -Güvenlik	-Yaşam masrafları -Memnun edici bir iş bulma fırsatı -Konaklama masrafları	-İletişim imkânları -Toplu ulaşım imkânları -Trafik akışı

Kaynak: Ülengin ve diğerleri, 2001'den aktaran: Kabadayı, 2006: 28.

Tablo 4'te yer alan ulaşım ve iletişimin kalitesi, fiziksel çevrenin kalitesine eklenerek de sadece fiziksel, sosyal ve ekonomik çevre kalitesi olarak da yer almaktadır.

Yapılan araştırmaların çoğunda bireyin sosyal çevresi içinde yer alan ögeler ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkiler araştırılmıştır. Bunların dışında bireyin yaşadığı yerde, yaşadığı konuttan metropoliten alana dek kentsel donatı ve servislerinin de yaşam kalitesine katkıları vardır. Bu ilişkiler bütünü de, kentsel yaşam kalitesi olarak tanımlanmaktadır.

Bireyin çevresinden hoşnutluğu yaşam kalitesini etkiler. Birey çevreyi algıladığı, anladığı, kullandığı ya da beklentilerine cevap verdiğı oranda değerlendirir. Kalite en basit şekliyle, mevcut durumdan eksikliklerin çıkarılmış halidir. Mevcut durum yaşamın bireye sundukları iken eksiklikler bireyin algılaması sonucu ortaya çıkanlardır. Bu formüle göre, bireyin yaşamdan algıladıkları eksiklikler ne kadar az olursa yaşam kalitesi de o kadar yüksek varsayılır (Türksever, 2001: 60).

Bunlara bağılı olarak kentsel yaşam kalitesinin yüksek olduğı yerlerde kişilerin yaşamlarından ve çevrelerinden hoşnut, dolayısıyla üretken ve verimli olduklarından söz edilebilir. Kentlerdeki yaşam kalitesinin kullanıcılar tarafından değerlendirilmesi de politikacılar ve plancılar için büyük önem taşımaktadır (Dökmeci, 1996: 470).

Kentsel yaşam kalitesi normları henüz belirlenmemiştir. 1990 yılında Nüfus Kriz Komitesi dünyanın nüfusu en yüksek olan 98 metropoliten kentinde kentsel yaşam standartlarını değerlendirirken şu kriterleri esas almıştır; kamu güvenliğı (100.000 kişi başına düşen cinayet), gıda maliyeti (gıda için harcanan gelir oranı), yaşama mekânı (oda başına kişi), konut standardı (su ve elektriğı olan ev oranı), haberleşme (100 kişi başına telefon), eğitim (orta öğretimdeki çocuk oranı), kamu sağığı (1000 canlı doğum başına çocuk ölümü), barış ve sessizlik (gürültü düzeyleri), trafik akımı (sıkışık aralıktaki saat başı gidilen yol), doğal çevre temizliğı (kirlilik ölçümleri)'dir (Yavuzçehre ve Torlak, 2006: 195).

Kentsel yaşam kalitesi göstergesi olarak konulan başka kriterler de yer almaktadır: tatmin edici iş imkânları, yeterli altyapı ve belediye hizmetleri, rahat ve çabuk trafik akışı, konut maliyeti, kamu taşımacılığı ve iletişimde etkinlik, güvenlik, eğlence, yaygın eğitim hizmetleri, kültürel aktiviteler, sağık hizmetleri, yeşil alan, konut, sağık hizmetleri ücretleri, eğitim hizmetleri ücretleri ve konut düzenlemeleri gibi sıralanmaktadır (Güvenç, 1998: 60). Somut kentsel yaşam kalitesi göstergeleri ise nüfus, bilgi ve hüneler, ekonomik yaşam, ekonomik kalkınma, konut, sağık, fiziksel çevre, doğal çevre, güvenlik, toplumsal bağılılık düzeyi ve temel siyasal haklar olarak sıralanabilmektedir.

1.5.2. Avrupa Kentsel Şartı ve Kentsel Yaşam Kalitesi

10 Aralık 1948’de imzalanan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesiyle tanınan insan hakları, 1992’de Avrupa Konseyince kabul edilen Avrupa Kentsel Şartındaki Avrupa Kentli Hakları deklarasyonu ile geliştirilmiş ve yaşanan mekânda şekillendirilmiştir (Güvenç, 1998: 60). Avrupa Kentsel Şartı, Avrupa Konseyi’nin kentsel politikalarından yola çıkılarak oluşturulmuş olup 1980-1982 yılları arasında konseyce düzenlenen “Kentsel Rönesans İçin Avrupa” kampanyası kapsamında geliştirilmiştir. Avrupa’yı kapsayan halk ve yerel yönetimlere yönelik olan bu kampanya yerleşimlerdeki yaşamın daha da iyileştirilmesini amaçlamış ve dört temel konuya ağırlık vermiştir (Yavuzçehre, 2005: 140):

- Fiziki kentsel çevrenin iyileştirilmesi
- Mevcut konut stokunun iyileştirilmesi
- Yerleşmelerde sosyal ve kültürel olanakların yaratılması
- Toplumsal kalkınma ve halk katılımının özendirilmesi

Yerinden yönetimin açık, belirli ve vurgulanmak istenen ipuçlarını içeren şart her ülkede uygulanabilir. Şart metninde iyi bir kent yönetimi için gerekli ilke ve yükümlülükleri de tanımlamıştır. Şartın hedefi, kentliler için yaşam kalitesinin yükseltilmesidir. Aşağıda belirtilen hakların gerçekleşmesi fertlerin, dayanışma ve sorumlu hemşeriliğe ilişkin eşit yükümlülükleri kabul etmesine bağlıdır. Avrupa yerleşimlerinde yaşayan kent sakinleri şu haklara sahiptir (Yavuzçehre, 2005: 141):

- Güvenlik: Mümkün olduğunca suç, şiddet ve yasa dışı olaylardan arındırılmış emin ve güvenli bir kent;
- Kirletilmemiş, Sağlıklı Bir Çevre: Hava, gürültü, su ve toprak kirliliği olmayan, doğası ve doğal kaynakları korunan bir çevre;
- İstihdam: Yeterli istihdam olanaklarının yaratılarak, ekonomik kalkınmadan pay alabilme şansının ve kişisel ekonomik özgürlüklerin sağlanması;
- Konut: Mahremiyet ve dokunulmazlığının garanti edildiği, sağlıklı, satın alınabilir, yeterli konut stokunun sağlanması;

- Dolaşım: Toplu taşıma, özel arabalar, yayalar ve bisikletliler gibi tüm yol kullanıcıları arasında, birbirinin hareket kabiliyetini ve dolaşım özgürlüğünü kısıtlamayan uyumlu bir düzenin sağlanması;
- Sağlık: Beden ve ruh sağlığının korunmasına yardımcı çevrenin ve koşulların sağlanması;
- Spor ve Dinlenme: Yaş, yetenek ve gelir durumu ne olursa olsun, her birey için, spor ve boş vakitlerini değerlendirebileceği olanakların sağlanması;
- Kültürler Arası Kaynaşma: Geçmişten günümüze, farklı kültürel ve etnik yapıları barındıran toplulukların barış içinde yaşamalarının sağlanması;
- Kaliteli Bir Mimari ve Fiziksel Çevre: Tarihi yapı mirasının duyarlı bir biçimde restorasyonu ve nitelikli çağdaş mimarinin uygulanmasıyla, uyumlu ve güzel fiziksel mekânların yaratılması;
- İşlevlerin Uyumu: Yaşama, çalışma, seyahat işlevleri ve sosyal aktivitelerin olabildiğince birbiriyle ilintili olmasının sağlanması;
- Katılım: Çoğulcu demokrasilerde; kurum ve kuruluşlar arasındaki dayanışmanın esas olduğu kent yönetimlerinde; gereksiz bürokrasiden arındırma, yardımlaşma ve bilgilendirme ilkelerinin sağlanması;
- Ekonomik Kalkınma: Kararlı ve aydın yapıdaki tüm yerel yönetimlerin, doğrudan veya dolaylı olarak ekonomik kalkınmaya katkı konusunda sorumluluk sahibi olması;
- Sürdürülebilir Kalkınma: Yerel yönetimlerce ekonomik kalkınma ile çevrenin korunması ilkeleri arasında uzlaşmanın sağlanması;
- Mal ve Hizmetler: Erişilebilir, kapsamlı, kaliteli mal ve hizmet sunumunun yerel yönetimi, özel sektör ya da her ikisinin ortaklığıyla sağlanması;
- Doğal Zenginlikler ve Kaynaklar: Yerel doğal kaynak ve değerlerin; yerel yönetimlerce, akılcı, dikkatli, verimli ve adil bir biçimde, beldede yaşayanların yararı gözetilerek, korunması ve idaresi;
- Kişisel Bütünlük: Bireyin sosyal, kültürel, ahlaki ve ruhsal gelişimine, kişisel refahına yönelik kentsel koşulların oluşturulması;
- Belediyeler Arası İşbirliği: Kişilerin yaşadıkları beldenin, beldeler arası ya da uluslararası ilişkilerine doğrudan katılma konusunda özgür olmaları ve özendirilmeleri;

- Finansal Yapı ve Mekanizmalar: Bu deklarasyonda tanımlanan hakların sağlanması için, gerekli mali kaynakları bulma konusunda yerel yönetimlerin yetkili kılınması;
- Eşitlik: Yerel yönetimlerin; tüm bu hakları bütün bireylere cinsiyet, yaş, köken, inanç, sosyal, ekonomik ve politik ayırım gözetmeden, fiziksel veya zihinsel özürlerine bakılmadan; eşit olarak sunulmasını sağlamakta yükümlü olmasıdır.

Avrupa Konseyi'nin insan hakları konusundaki çağrılarına paralel olarak kampanya "yerleşmelerde daha iyi yaşam" sloganıyla kentsel gelişmenin nicelikten çok niteliksel yönünü ortaya koymuştur. Mart 1992'de kabul edilen Avrupa Kentsel Şartı diğerlerinden farklı olarak hükümetlerin değil yerel yönetimlerin imzasına açılmıştır. Avrupa Kentsel Şartı'nın amacı yerel yönetimler için pratik bir kent yönetimi el kitabı, gelecekteki olası bir Kentli Hakları Kongresi için temel ilkeler, şartın ilkelerini yerine getirecek kentler için uluslararası ödül törenleri ve fiziksel çevre ve yasalarıyla ilgili yaptırımlar için Avrupa Konseyi'nin bu konulardaki katılımına bir vize oluşturmaktır.

Tablo 4'te yer alan kentsel yaşam kalitesi göstergeleri haricinde öte yandan AB Kentsel Yaşam Kalitesi göstergeleri de aşağıda sıralanmıştır (İpekyolu Kalkınma Ajansı, 2014: 12-17):

- **Ulaşım ve dolaşım yönetimi**

- Özellikle özel araçlarla seyahat hacminin azaltılması gerekliliği
- Dolaşım, yaşanabilir bir kent oluşturmaya yönelik bir biçimde düzenlenmeli ve çeşitli ulaşım alternatiflerine izin verilmeli
- Sokağın sosyal bir arena olarak algılanması
- Sürekli bir eğitim ve öğretim çabası gerekliliği

- **Kentlerde çevre yönetimi**

- Yerel yönetimlerin, doğal ve enerji kaynaklarını, uygun ve akılcı bir biçimde, yönetme ve idareli kullanma sorumluluğu
- Yerel yönetimlerin kirliliğe karşı politikalar uygulaması
- Yerel yönetimlerin doğayı ve yeşil alanları koruma yükümlülüğü

- Doğayı korumanın toplumsal gururu ve bağlılığı geliştiren bir faktör olması

- **Kentlerin fiziki yapıları**

- Kent merkezlerinin Avrupa'nın kùltür ve tarihi mirasının önemli sembolleri olarak koruma altına alınması
- Kentlerde açık alanların oluşturulması ve yönetiminin kentsel gelişmenin vazgeçilmez bir parçası olması
- Mimari yaratıcılık ve imarın, kentsel görünümün kalitesindeki önemli rolü
- Tüm insanların sağlıklı, yerleşik, güzel ve özendirici bir çevrede yaşama hakkı
- Bir kentin canlılığının, dengeli meskûn alanların oluşturulması ve merkezdeki konut dokusunun korunmasıyla sağlanması

- **Tarihi kentsel yapı mirası**

- Kentsel korumada hassas bir yasal çerçevenin gerekliliği
- Kentsel mirasın korunması için bilgilendirme politikalarının gerekliliği
- Yeterli ve yeni finans mekanizmaları ve ortaklıkların gerekliliği
- Eski el sanatları ve yapı tekniklerinin yaşatılması, canlandırılması gereği
- Tarihi kentsel dokunun; planlamaya temel veri biçiminde katılarak, çağdaş yaşamla bütünleştirilmesi
- Ekonomik kalkınmanın, kentsel mirasın korunmasıyla canlandırılması

- **Konut**

- Konutta bireyin mahremiyetinin olması
- Her insan ve ailenin; güvenli, sağlam bir konut edinme hakkı
- Yerel yönetimlerin, konutta seçenek, çeşitlilik ve ulaşılabilirliği arttırması
- Sosyal ve ekonomik olanakları kısıtlı olan kişi ve ailelerin haklarının, yalnızca pazar mekanizması koşullarına terk edilmemesi

- Yerel yönetimler tarafından, ev sahibi olabilmek ve kullanım süresi güvencesinin sağlanması

- Eskimiş konut dokusunun yenilenmesinin bedelinin burada oturan, sosyo-ekonomik seviyesi düşük gruplara yüklenmemesi

- **Kent güvenliğinin sağlanması ve suçların önlenmesi**

- Net bir güvenlik ve suç önleme politikasının, alınacak önlemlere, kanuni yaptırımlara ve müşterek desteğe dayandırılması

- Yerel güvenlik politikasının; güncelleştirilmiş, kapsamlı istatistik ve bilgilere dayandırılması

- Suçun önlenmesinin toplumun tüm üyelerini ilgilendirmesi

- Etkili bir kent güvenlik politikası için; emniyet güçleri ve yerel halkın yardımlaşması

- Uyuşturucu karşıtı yerel politikanın oluşturulması ve uygulanması

- Suçların tekrarını önleyici programlar ve hapis cezaları yerine alternatif çözümler üretilmesi

- Yerel güvenlik politikasının temel unsuru olarak mağdurların kolanması

- Suçların önlenmesine öncelik verilmesi ve buna bağlı mali kaynakların yaratılması

- **Kentlerdeki dezavantajlı gruplar**

- Kentlerin, herkesin her yere erişebilirliğini sağlayabilecek şekilde tasarlanması

- Özürlü ve engellilere ilişkin politikaların, hedef gruplar için aşırı himayeci değil, toplumla bütünleştirici olması

- Özürlüler ve azınlıkları temsil eden derneklerin kendi aralarındaki işbirliği ve dayanışması

- Evler ve işyerlerinin özürlü ve engellilere uyarlanabilir biçimde tasarlanması

- Seyahat, iletişim ve kamu ulaşımının tüm insanlar için erişilebilir olması

- **Kentsel alanlarda spor ve boş zamanları değerlendirme**

- Tüm kent sakinlerinin eğlence, dinlenme ve spor faaliyetlerinde yer alma hakkı
- Her kent sakininin kişisel potansiyelleri doğrultusunda istediği sporu yapma hakkı

- **Yerleşimlerde kültür**

- Tüm kent sakinlerinin kültürel faaliyetlerden faydalanma hakkı
- Yerleşimlerin kültürel oluşumunun ekonomik ve sosyal gelişmeye katkısı
- Güçlü bir bağ olarak, farklı milliyet, bölge ve ülke halkları arasındaki kültürel alışveriş
- Kültürel gelişim ve gerçek bir kültürel demokrasi için; yerel yönetimlerin, toplum birimlerinin, gönüllü kuruluşların ve özel sektörün artan dayanışma gereksinimi
- Kültürel çoğulculuğun (çeşitlilik), yenilikleri ve yenilikçi denemeleri öngörmesi
- Yerel yönetimlerce dengeli biçimde tesis edilmiş kültürel turizmin toplum üzerindeki olumlu etkisi

- **Yerleşimlerde kültürler arası kaynaşma**

- Kent politikalarının temel unsuru olarak ayrımcılık karşıtlığı
- Yerel yönetimlerce göçmenlerin, yerel politik yaşama etkin katılımının sağlanması
- Kentlerde uygulanan kültür ve eğitim politikalarının ayrımcı olmaması
- Yerel yönetimlerin, iş olanaklarından eşit faydalanmayı sağlaması
- Göçmen topluluklarının, sosyal ve fiziki çevresiyle bütünleşmesi anlamında, kültürlerarası kaynaşma

- **Kentlerde sağlık**

- Kentsel çevrenin tüm kentlilere iyi sağlık koşullarını sağlaması
- İyi sağlık koşullarının temini için; kişilerin temel ihtiyaç maddelerinin güvenilir ve sağlıklı biçimde sunumu
- Yerel yönetimlerin; toplum kaynaklı sağlık girişimlerini ve katılımları teşvik etmesi

- Kent sağlığı uluslararası bir önem taşıdığından, yerel girişimlerin uluslararası programlarla ortak yurütulmesinin öngörülmesi

- **Halk katılımı, kent yönetimi ve kent planlaması**

- Yerel politik yaşama halkın katılımını temin için; halk temsilcilerini, özgür ve demokratik olarak seçebilme hakkı
- Yerel politik yaşamda etkin bir katılım için; halkın yerel, politik ve idari yapılarda belirleyici olması gereği
- Toplum geleceğini etkileyecek her tür önemli projede halka danışma gereği
- Kent yönetimi ve planlamasının; kent karakteri ve özel niteliklerine ilişkin yeterli bilgiye dayandırılması
- Yerel politik kararların; uzmanlardan oluşacak ekiplerce gerçekleştirilecek kentsel ve bölgesel planlara dayandırılması
- Karar verme sürecinin sonucunda ortaya çıkan politik tercihlerin anlaşılabilirliği ve hayatiyeti
- Gençlerin toplum yaşamına katılımının yerel yönetimlerce sağlanması

- **Kentlerde ekonomik kalkınma**

- Yerel yönetimlerin, kendi yörelerinin ekonomik kalkınmasını temini
- Sosyal ve ekonomik kalkınmanın ayrılmaz bütünlüğü
- Bölge ve yakın çevresinin sosyal ve ekonomik bir parçası olarak kent
- Üretim, destek ve gelişimi teşvik edecek yeterli altyapının mevcudiyetiyle sağlanacak ekonomik büyüme ve kalkınma
- Kent ekonomisinin büyümesi ve kalkınması için önemli bir bileşen olan, kamu-özel sektör işbirliğidir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. TARİHSEL ÇERÇEVE

2.1. Yavaş Hareketi ve Yavaş Kent Hareketinin Süreci

2.1.1. Yavaşlık

Son yıllarda karşımıza çıkan yavaş hareketi, hızlı modern hayatı eleştiren ve hayatın birçok alanlarında hız ve modern tüketim kalıplarını dönüştürecek bir kültürel değişimi savunan harekettir. Yavaş hareketi, hayata karşı sürekli aceleden kaçınmak, insanların yaşam kalitesini yükseltmek, zamanın hızını kesmek amacıyla ortaya çıkan hareketleri kapsamaktadır. Bu nedenle yavaşlık nedir ve önemi nedir gibi sorulara bir açıklık getirmek gerekmektedir.

Yavaş hareketinin ana kavramı hiç kuşkusuz yavaşlıktır. Yavaşlık, hızlı kavramının zıttıdır. Hızlı ve yavaş terimleri bir değişim oranını belirtmekten öte bir anlama sahiptir. Bu terimler varoluşa veya hayata dair bir felsefenin kısaca yazılışında aslında. Hızlı kelimesi; meşgul, kontrol eden, saldırgan, aceleci, analitik, stresli, yüzeysel, sabırsız, aktif, miktarı kalitenin üzerinde gözeten anlamında kullanılıyor. Yavaş ise tam tersi; sakin, dikkatli, açık, sessiz, sezgisel, telaşlı olmayan, sabırlı, düşünceli ve kalitenin miktardan daha üstün tutulduğu durumları anlatıyor. Yavaşlık, insanlarla, kültürle, işle, yemekle her şeyle gerçek ve anlamlı bağlar kurmakla ilgilidir (Honore, 2008: 15).

Yavaşlık, hızlı yaşamın neden olduğu zaman, stres, eşitsizlik, sürdürülemezlik gibi insanoğlunun varlığını olumsuz etkileyebilecek tüm sorunlara karşı bir direnç noktası olarak karşımıza çıkmaktadır. Hızlı yaşam, bireylerin günlerini çalışma, alışveriş etme ve televizyon izleyerek geçirmesine neden olmuştur. Yavaş yaşam, geç kalma korkusundan uzak, günün tadına vararak zamanın anlamlı ve önemli olgular için kullanılmasını sağlamaktadır. Yavaş yaşam, salt insanların yaşamlarını geliştirmeyip bununla birlikte sayısız sorunlarla başa çıkılmasını sağlamaktadır. Yavaş yaşam uygulamalarının benimsenmesi kültürel farklılıkların önemini yeniden arttırmakta ve yerellik tekrar ön plana çıkmaktadır (Yurtseven ve diğerleri, 2010: 13).

Küreselleşme, hız dünyasını yaratmıştır. Günümüz yaşamında hız; sosyal, kültürel ve ekonomik süreçlerin bütününde geçerli konuma gelmiştir. Günümüz dünyasını, her şeyin hızlandığı yer olarak tanımlayabiliriz (Yurtseven ve diğerleri, 2010:2). Milan Kundera (2008: 117), yavaşlık ve hız arasındaki farkı insan yaşamından bir örnekle şöyle açıklar:

Yavaşlık kıssasından çıkan hisse şudur ki: Yavaşlık ile hatırlama, hız ile unutma arasında gizli bir ilişki vardır. Gözümüzün önüne en sıradan bir durum getirelim: Bir adam sokakta yürüyor. Birden bir şey anımsamak istiyor, ama anı uzaklaşıyor. O anda kendiliğinden yürüyüşünü yavaşlatıyor.

Zaman, küresel ekonomik sistemde, önemli bir maliyet unsuru olarak görülmektedir. Bu nedenle hız, kaçınılmaz biçimde yaşamın bir parçası haline gelmiştir. Hızın insan ve yer üzerindeki baskın yapısı, iş yükleri ve uğraşı duygusunu beraberinde getirmektedir. Günümüzde hız, hayatın tüm alanlarında baskın durumdadır. Hız; bireyleri fastfood yemeye, kendilerini her zaman meşgul hissetmeye ve sürekli tüketim eğiliminde olmaya zorlamaktadır (Yurtseven ve diğerleri, 2010: 5-6). Yavaşlık, var olan bu yapıyı insanlar lehine çevirebilecek alternatif bir yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır. Kemal Sayar (2013: 30-32), hızlı bir dünyada insanın yavaşlığı neden önemsemesi gerektiğini şu cümlelerle ifade etmektedir:

Hız, tabiata içkin olan güzelliği görmemizi engelliyor. Bedenlerimiz bu hıza programlı olmadığından, ağır ağır çözülmeye başlıyor. Hıza dönük hayat tarzlarımızdan kaynaklanan bedensel ve ruhsal hastalıklarda patlama yaşanıyor. Yavaşla! Bu hayattan bir defa geçeceksin. Zamanın hızlanması, yavaşlık ve dikkat isteyen uğraşları rafa kaldırıyor. Oysa güzel olan, kayda değer olan ne varsa yavaşlıkla yapılır. Güzelliği ancak zaman ayırarak fark ederiz.

Gariptir ki, bu hızlı hayata, daha çok şeye sahip olmak için kendimizi mecbur biliyoruz. Fakat hızlı hayat, gidildikçe daha çok şeyden bizi yoksun kılıyor. Kazandıkça yoksullaşıyoruz, yoksullaştıkça daha çok çalışmak zorunda kalıyoruz. Bu noktaya gelindiğinde artık hayat anlamını büyük ölçüde yitirmiş, kim niçin yaşadığını bilemez hale gelmiş oluyor, demektir (Şimşek, 2003: 65-66).

İnsanoğlu yavaşlık kavramını kendi yaşamına soktuğu sürece hayatın her alanında kaliteli bir yaşam sürdürecektir. Hayatının tadına vararak sakin bir şekilde yaşayacaktır.

2.2. Yavaş Hareketi

Yavaş hareketi, hızlı modern hayatı eleştiren ve hayatın birçok alanlarında hız ve modern tüketim kalıplarını dönüştürecek bir kültürel değişimi savunan toplumsal harekettir. Yavaşlık kavramı, her şeyin salyangoz hızıyla yapılması değil tersine hayatın farklı alanlardaki aktivitelerini daha tatmin edici şekilde ve doğru hızda yaşanılması gerektiğine dikkat çekmektedir. Yavaş hareketi, hız ve küresel piyasalara tepki olarak bir meydan okumadır (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 107).

Yavaş hareketinin başlangıcını yavaş yemek hareketi oluşturmaktadır. Yavaş yemek hareketi, Roma'da McDonald's restoranının açılmasına karşı gösterilen bir protestoyla başlamış, hızlı bir biçimde büyümüş ve uluslararası bir organizasyon olmuştur. Bu nedenle önce yavaş yemek ve yavaş yemek hareketine kısaca bir değinmek gerekmektedir.

2.2.1. Yavaş Yemek

Yavaş yemek, yemeklerin kalitesini yükseltmek ve yemek yemeye zaman ayırmak, yaşamdan zevk almanın en basit yoludur. Bu basit yol, yavaş yemeğin felsefesidir. Yemek, günlük yaşamın merkezidir. Yediklerimiz, geleneklerin sürekliliği ve dünyanın biyoçeşitliliği üzerinde derin bir etkiye sahiptir. Yavaş yemek, zevk ve yiyeceği bilinçli ve sorumlu bir biçimde ilişkilendirir (Yurtseven ve diğerleri, 2010: 19). Yavaş yemek, bölgesel kalkınmayı da ilgilendiren bir kavramdır ve dışa bağımlılığa karşı çıkan, bölgesel üreticilerin kendini geliştirmesi ve yerel ürün kullanımıyla kalkınabilir, sürdürülebilir bir kenti ve bölgeyi hedeflemektedir (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 118).

Yavaş yemek hareketinde iyi, temiz ve adil kavramları gıda kalitesi için kullanılmaktadır. İyi ilkesi, taze ve lezzetli mevsimlik ürünlerin hem yerel kültürün bir parçası olduğunu hem de kişisel olarak bireylerin duygularını tatmin edeceğini anlatmak için kullanılmaktadır. Temiz gıda ilkesi ile gıda üretimi ve tüketiminin çevreye, hayvanlara ve insanlara zarar vermeyecek biçimde gerçekleştirilmesi sağlanmaktadır. Adil ilkesi ile ise tüketiciler için en uygun fiyatların belirlenmesi, üreticiler için ise en uygun koşullar ve fiyatın belirlenmesi amaçlanmaktadır (www.slowfood.com).

Yavaş yemek hareketi üç ana hareket alanına sahiptir. Bunlar (Nilsson ve diğerleri, 2011'den aktaran: Ersavaş Kavanoz, 2015: 85):

- Gastronomik geleneklerin ve biyolojik çeşitliliğin korunması,
- Küçük ölçekli üretim, üreticiler ile tüketiciler arasındaki ağın inşa edilmesinin desteklenmesi,
- Tüketicilerin beslenme, çevre, yemek ve tat konusundaki bilgisinin artırılmasıdır.

2.2.2. Yavaş Yemek Hareketi

Fastfood kültürünün sembolü haline gelen McDonald's ve benzerlerinin hegemonyasına karşı başlatılan, hızlı yaşam ve hızlı yemek pratiğinin artması ve yerel yemeklerin kaybolmasının doğurduğu kaygıyı toplumsal tepki haline dönüştürmüş olan bir harekettir (Keskin, 2012: 90).

Carlo Petrini tarafından, 1986 yılında İtalya'da başlatılmıştır. İngilizce 'Slow/Yavaş' ve 'Food/Yemek' kelimelerinin birleşmesinden doğan yavaş yemek hareketi, sadece fastfood yemeği protesto eden bir hareket değildir (slowfoodanadolu.com).

3 Kasım 1989'da "Yavaş Yemek Manifestosu" imzalanarak resmen kurulmuştur. Hareketin amacı, unutulmaya başlanan geleneksel yemek ürünlerini korumak yoluyla tatma hakkını korumak, paylaşılan bir yemeğin toplumsal yönünü de içerecek şekilde yemek yemenin keyfi konusunda farkındalığı artırmak, diğer girişimler arasından geleneksel tarım yöntemlerine ve tekniklerine ağırlık verenlere daha fazla yer vermek şeklinde özetlenebilir (Mayer ve Knox, 2006'dan aktaran: Ersavaş Kavanoz, 2015: 85). Bu hareket McDonalds'ın yapmadığı her şeyi temsil etmektedir: taze, yerel, mevsimlik ürünler; nesiller boyunca elden ele geçen yemek tarifleri, ölçülü çiftçilik, esnaf ürünleri, aile ve arkadaşlarla keyifle yemek yemek vb.dir. Bu anlamda yereli destekleyen yavaş yemek hareketi, küresel kapitalizmin doğal düşmanı olarak gösterilmektedir (Honore, 2008: 60-64).

Yavaş yemek hareketi dünya geneline yayılmış üyelere sahiptir. İtalya, Almanya, İsviçre, Japonya, İngiltere ve diğer birçok ülkede yavaş yemek merkezleri bulunmaktadır. Üye ağları, yerel gruplar tarafından organize edilmektedir (Yurtseven ve diğerleri, 2010: 19). Gıda üretimi ve tüketimi arasında denge kurarak yerel üretime destek sağlanması, kültürel zenginliklerin geri kazanılması, sağlıklı ve dengeli beslenme konusunda önemli gelişmeler kaydedilmesi yavaş yemek akımının ilkelerindedir. Yavaş yemek bölgesel

kalkınmayı da ilgilendiren bir olaydır. Dışa bağımlılığa karşı çıkan akım, bölgesel üreticilerin kendini geliştirmesi ve yerel ürün kullanımıyla kalkınabilir, sürdürülebilir bir bölge ve kenti hedeflemektedir (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 118).

Yavaş yemek hareketi; özgünlük, yerel tarih ve kültürel hassasiyetin yanı sıra geleneksel el sanatlarını sürdürme kabiliyetini önemsemektedir. Yerel duyarlılık ve özgünlük, bu yaklaşımın önemli bir bileşeni olarak görülmektedir. Paylaşılan deneyimlere dayalı bir kalite kavramı önerilmektedir. Bu üç boyutlu bir kavramdır. İyi, temiz ve adil boyutlarını içermektedir. İyi; gıdanın gerçek bir tat, aroma ve görünüşe sahip olması boyutunu içerir. Temiz; sürdürülebilirlik boyutunu kapsar. Adalet; sosyal sürdürülebilirlik boyutudur. Bu boyut; gıdaların etiksel olarak sürdürülebilir olmasını, çalışanları sömürmeyen üretim yöntemlerinin kullanılmasını ve iyi ürünlerin dışlanmamasını içermektedir (Yurtseven ve diğerleri, 2010: 18).

Yavaş yemek hareketi beş ana yarar sağlamaktadır (Dickinson ve Lumsdon, 2010'dan aktaran: Sezgin ve Ünüvar, 2011: 123):

- Yerel çeşitlilikten üretilmiş taze tadılan yemekler,
- Ne yediğimizle ilgili yerel kontrol ve bilginin sağlanması,
- Yerel metot ve tariflerin yaşatılması,
- Kent manzarasının geliştirilmesi,
- Yiyecek uzaklığını azaltarak enerji tasarrufu sağlanmasıdır.

Yavaş yemek hareketi, bugün dünyanın birçok ülkesinde binlerce üyesi bulunan uluslararası bir harekete dönüşmüştür. Hareket, gıda konusu dışında, modern dünyayla ilgili konularla da ilgilenmektedir. Üyelerine; yerel ürünlerin tören ve zevkini, geniş bir kitle tarafından unutulmuş lezzetleri, geleneksel biçimlerde yemek pişirme ve hazırlama yöntemlerini sağlamaktadır (Tosun, 2013: 225).

2.2.3. Yavaş Yemek Hareketinden Yavaş Kent Hareketine

2.2.3.1. Yavaş Kent

Yavaş kent hareketi, yavaş yemek felsefesini küçük kentlerin tasarım ve planlanmasında kullanmayı amaçlayan uluslararası bir ağdır. İtalyanca Citta (kent) ve

İngilizce slow (sakin/yavaş) kelimelerinden oluşan Cittaslow, “yavaş kent” anlamına gelmektedir. Kentin dokusunun, renginin, müziğinin ve hikâyesinin uyum içinde, kent sakinlerinin ve ziyaret edenlerin ise zevk alabilecekleri bir hızda yaşanmasını yavaş kent sağlamaktadır. Yavaş kent, kendi halkının ve ziyaretçilerinin yaşam kalitesini artırmak için orijinal fikir, deneyim ve bilgiyi uluslararası yavaş kent ağları üzerinde paylaşarak çalışmayı amaç edinmiş bir harekettir (Yurtseven ve diğerleri, 2010: 40). Yerel zanaatları, tatları ve sanatları sadece eskilerin hatırlayabildiği kavramlar olmaktan çıkarmak için bunları çocuklarımızla ve misafirlerimizle paylaşmaktır. İnsanların kendi sağlıklarını ön planda tutmalarıdır. Bunu gerçekleştirmek için, hava, gürültü, ışık ve elektromanyetik kirliliklerin sürekli kontrol edilmesi ve sağlığı tehdit etmeyecek boyutta tutulmasıdır. Çöp toplama saatlerinden ilaçlamaya kadar birçok konuda önlem almak ve uygulamaktır. Yerel üreticileri desteklemek ve onların ürünlerini satabilecekleri satış merkezleri oluşturmaktır. Çevreye ve insana zararlı olmayan alternatif ve yenilenebilir enerji kaynaklarının teşvik edilmesidir. Belki de en önemlisi bir kentin, dünyada binlerce birbirinin aynı kentten kendini farklılaştırmasıdır (www.cittaslowturkiye.org).

Günümüz ekonomik konjonktürü büyük endüstriyel şirketlerin yüksek miktarlardaki üretimini ve aynı büyüklükteki tüketimi zorunlu kılmaktadır. Bu aşırı üretim ve tüketim sonucu yeryüzündeki kaynaklar da hızla yitirilmekte; ek olarak mevcut konvansiyonel üretim yöntem ve teknolojileri ile bilinçsiz, dengesiz aşırı tüketim, kalan doğal kaynakların da kirlenerek kullanılamaz hale gelmesine neden olmaktadır. Bu durum, bir yandan gelecek kuşakların gereksinimlerinin karşılanabilmesini olanaksız kılarken, diğer yandan da küresel ısınma ve iklim değişikliği yaşadığımız çağın en büyük sorunu olarak insanlığı tehdit etmektedir. İşte tüm bu kaygılar günümüzde “sürdürülebilirlik” kavramını gündeme getirmektedir. Diğer yandan dünya kentleştikçe, kentlerdeki yaşam kalitesi küreselleşmenin güncel sorunu haline gelmiştir. İnsanlar artık yaşamlarını sürdürdükleri kentlerde de daha sürdürülebilir kentsel yaşam ve daha nitelikli kent hizmetlerinin beklentisine girmişlerdir. Günümüzde bu arayış ve beklentiler bugünün ve geleceğin sağladığı olanaklar sayesinde geçmişin mirası ile bilgi birikiminden ve çevre dostu son teknolojilerden yararlanarak, yaşam kalitesini ve performansı artırıcı kentsel ortamlar yaratmayı amaçlayan yavaş kent hareketini gündeme getirmektedir (Babaoğul ve Hekimci, 2011: 1060-1079).

Kadioğlu (2009: 72-76)'na göre yavaş kent akımı, kentsel üretim, çevreye özgü değerlerin, kültürel ve geleneksel ürünlerin ve bu konularda sürekliliğin sağlanması Şeklinde sıralanabilecek amaçları olan bir harekettir. Mayer ve Knox (Mayer ve Knox, 2006'dan aktaran: Baldemir ve diğerleri, 2013: 31), yavaş kentleri halkın ve yerel yöneticilerin yerel tarihi önemsedikleri, daha iyi ve sürdürülebilir bir gelişme için farklı yerel kaynaklardan faydalandıkları yerler olarak tanımlamaktadır. Beatley (Beatley, 2005'ten aktaran: Baldemir ve diğerleri, 2013: 32), yavaş kent ağındaki destinasyonların farklı amaç güdüyor olsalar da, onları buluşturan ortak noktanın benzersiz ve ayırt edici özelliklerini koruma arzusu olduğunu belirtmektedir. Pink (Pink, 2008'ten aktaran: Baldemir ve diğerleri, 2013: 32) ise yavaş kentleri; kurucularının, içinde bulunduğumuz hızlı ve küresel anlamda homojenleşmiş zamana cevaben ortaya koydukları; bu nedenle, küreselleşme bağlamında yerel farklılıkları vurgulayan ve yerel olarak yaşam kalitesini arttırma arayışında olan bir hareket olarak görmektedir. Dünya ve Türkiye'deki yavaş kentlerin birçoğunun, kentlerin yorucu temposundan kaçmak isteyenlerin sığınabileceği bir liman olarak görüldüğü ve bu kentlerin ağırlıklı olarak doğa temelli, sürdürülebilir turizme yönelip yerel halkla bütünleşmeyi içeren ürünler sundukları belirtilmektedir (Para Dergisi, 2012: 18).

Yavaş kent, küçük kentlerin geleneksel yapılarını, sıkı kuralları dikkat ile uygulayarak korumaları gerektiğini savunmaktadır. Arabalar kent merkezinden çıkarılmalı, insanlar sadece yerel ürünleri tüketmeli ve sürdürülebilir enerji kullanmalıdır (Sezgin ve nvar, 2011: 134). Yavaş kent sayesinde ağa ye olan kentler, kent pazarlama politikalarının kalitesini ve verimliliğini geliştirebilir, turizmi arttırabilir, daha çekici ve rahat olabilir (www.cittaslow.org.). Sugranyes ve Mathivet (Sugranyes ve Mathivet, 2010'dan aktaran: Sezgin ve nvar, 2011: 147)'e göre yavaş kentin en önemli özelliklerinden biri, kent sakinlerinin de katılımıdır. Her birey açıklık ve karşılıklı tolerans çerçevesinde projeye davet edilir ve katılma hakkına sahiptir. Kent sakinlerinin kenti canlandırması, yeniden fethetmesini ve kenti, büyük şirketlere, araçlara, fabrikalara ve büyük konutlara bırakmaması gerektiğini vurgulamaktadır. Farklı bir kent vizyonu vermekte, bu vizyonda kent insanların buluşabileceği kamu alanları ile dolu paylaşılan ve hoş yerler içermektedir. Söz konusu kent, ayrıca kimlik yaratma, yaşadığın yerden mutlu olma ve gurur duyma isteğini, kent haklarının çok güçlü özellikleri olan bir yere ait olma duygusunu da içermektedir.

Yavaş kent demek, geriye gitmek veya eskide yaşamak değildir. Kentin değerlerine, esnafına ve halkına sahip çıkması ve bunu gelecek nesillerle paylaşmasıdır. Dükkânların kapatılması değildir. Tam tersine kentin sahip olduğu değerlerin korunması, yenilenmesi ve iyileştirilmesidir. Arabaya binmeyi yasaklamak değildir. Ancak arabaların girmeyeceği, kentin ve kentte yaşayanların, ziyaret edenlerin rahat bir nefes almak için dinlenebilecekleri alanlar yaratmaktır. Hava ve gürültü kirliliğini azaltmak için bisikleti, faytonları özendirmek ve kullanılması için gerekli altyapıyı sağlamaktır. Teknolojiye karşı çıkmak değildir. Tam tersine belediye hizmetlerinin internet ortamına taşınması ve hemşerilerin bu hizmetlerden yararlanabilmeleri için eğitilmeleridir. Fast food restoranlarını yasaklamak değildir. Ancak daha sağlıklı olan yerel besinlerin, organik ürünlerin, yemeklerin özendirilmesidir. Yerel ürünlerin satılabilmesi için sağlıklı bir ortam yaratmaktır. Sadece masa başında çalışılarak gerçekleştirilebilecek bir süreç değildir. Halkın bu süreci benimsemesi ve her aşamada desteklemesi gerekmektedir (<http://www.dunya.com/guncel/yavas-sehir-uretmemek-anlamina-gelmiyor-237753h.htm>).

Tüm bu tanımlardan çıkan sonuç ise yavaş kent, küreselleşmenin kentlerin dokusunu, sakinlerini ve yaşam tarzını standartlaştırmasını ve yerel özelliklerini ortadan kaldırmasını engellemek için ortaya çıkmıştır. Küreselleşmenin yarattığı homojen mekânlardan biri olmak istemeyen yavaş kent, yerel kimliğini koruyarak dünya sahnesinde yer almak isteyen kentlerin katıldığı bir birliktir. Anlaşılmaktadır ki yavaş kentler hızlı ve küresel anlamda homojenleşmiş zamana cevaben ortaya konmaktadır. Küreselleşme bağlamında yerel farklılıkları vurgulayan ve yerel olarak yaşam kalitesini artırma arayışında olan bir harekettir.

Sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma gelecek nesiller düşünülerek oluşturulmuştur. Üzerinde bulunduğumuz dünyayı hızlıca tüketme yarışına girilmektedir. Biraz daha yavaşlamamız gerektiği unutulmaktadır. Bu bağlamda yavaş hareketi ele alınacaktır ki hayatımızın her alanında daha yavaş, acele etmeden, doğal kaynakları ve güzellikleri tüketmeden gelecek kuşaklara yavaş kent kavramını aşılacaktır.

2.2.3.2. Yavaş Kent Hareketi

Yavaş kent hareketi; yerel özellikleri ve değerleri, yerel yaşam tarzlarını ve standartlarını, kentlerin kendilerine özgü kimliklerini koruyarak farklı kent dokularının yok olmasını engellemeye çalışmaktadır (Tosun, 2013: 224). Yavaş kent hareketi, yavaş yemek

felsefesini küçük kentlerin tasarım ve planlanmasında kullanmayı amaçlayan uluslararası bir ağdır. Bu ağ, günümüzde başta Avrupa olmak üzere diğer kıtalardaki ülkelerde de yaygınlık göstermektedir. Yavaş kent hareketi 15 Ekim 1999 tarihinde dört kurucu kentin (Chianti, Orvieto, Bra ve Positano) belediye başkanlarının Yavaş kent sözleşmesini imzalamasıyla İtalya Orvieto’da Yavaş kent birliği resmen kurulmuştur. İlk yavaş kent, Chianti, Toscana’nın küçük bir kentidir. 1999 yılında yavaş kent olmuştur. Ardından Bra, Positano, Orvieto gelmiştir. Avrupa’da böylelikle yavaş kentler yayılmaya başlamıştır. Yavaş kentin ilk olarak İtalya’da ortaya çıkması tesadüfi değildir. Çünkü yemekle ilgili geleneklerine çok bağlı oldukları düşünülmektedir. İtalyanların dilleri bile yavaşlığa çok yatkındır (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 132).

Uluslararası bir birlik şeklinde örgütlenen Yavaş Kentler Birliği, çalışma ilke ve prensiplerini bir tüzükle kayıt altına almıştır. 28 madde ve 5 ek belgeden oluşan Uluslararası Yavaş Kentler Tüzüğü; Yavaş Kentler Birliği’nin kuruluşundan, organlarına, katılım için yerine getirilmesi gereken kriterlerden, üyelerin sorumluluğuna, logo kullanımından fon kullanımlarına kadar pek çok alanda tanımlar ve ilkelerden oluşmaktadır. Birliğin kuruluş maddesinde şu ifadeler yer almaktadır (www.cittaslow.net):

Tüzüğün “Üyeler” başlığını taşıyan bölümünde, üye kentlerin Yavaş Kentler Birliği’nin amaçlarına, felsefesine ve değerlerine ters düşmeleri ya da onun imajına zarar verebilecek davranışlarda bulunmaları halinde, Koordinasyon Komitesi’nin o üyeyi acilen ihraç etmeyi düşüneceği belirtilmektedir. Başka bir ihraç sebebi olarak ise; üyelerin tüzüğün düzenlemelerine ve bunun yanı sıra Yavaş Kentler Birliği’nin Meclisi ve Uluslararası Koordinasyon Komitesi tarafından alınan kararlara riayet etmemeleri ve birliğin ilkelerine açık bir şekilde ters olan belgelenmiş bir faaliyet içinde olmaları gösterilmektedir (www.cittaslow.net).

Yavaş Kentler Birliği, logo olarak salyangozu seçmiştir. Salyangoz, Yavaş Kentler Birliği’nin temel felsefesi olan yavaşlık ve dinlenmeyi temsil etmektedir. Salyangoz, patikası boyunca yol alabilmek için çok zaman harcar, acele etmez ve evini kolayca her yere götürür. Salyangoz yavaştır. Yavaşlık, akıllı ve ağırbaşlılığı ifade eder. Yavaş kentler, bu düşünsel yapıyı genişleterek; yavaşlığı, uygarlık yerine doğanın tercih edilmesi olarak tanımlar (Tosun, 2013: 227).

Aşağıda şekil 1’de yavaş kentin logosu gösterilmektedir.

Şekil 1: Yavaş Kent Logosu



Kaynak: <http://www.cittaslow.net>

Salyangozların yaşamından, iki temel sonuç çıkarabilmek mümkündür (Yurtseven, 2010: 24):

- Salyangoz yavaş hareket eder. Hızlı olmak, insanı düşüncesiz ve akılsız kılar.
- Salyangoz evini üzerinde taşır. Salyangoz nerede ise evi de oradadır.

Tarihî bir şato, onun hemen dibinde çağdaş hayatı sembolize eden beton bina vardır. Önlerinde ise yavaş ve emin adımlarla ilerleyen bir salyangoz. Bütün bunlar bu amblemi oluşturan unsurlardır ve her birinin ifade ettiği farklı anlamlar vardır. Örneğin tarihî şato geçmişi, geçmiş nesillerden miras kalan kültürel değerleri, diğer anlamıyla yitirilen pek çok değeri ifade etmektedir. Betonarme bina ise çağdaş medeniyetin sembolü zevksiz, ruhsuz ve donuktur. Birbirinden farklı anlamlar çağrıştıran iki binanın hemen önündeki salyangoz ise belli bir hayat tarzına karşı ciddi bir protestonun ifadesidir. Hızlı yaşamın diğer adı olan “Amerikan tarzı” hayata bir alternatif olarak, hayatı yavaş, tadına vara vara, sükûnet içinde yaşamayı öngören bir semboldür. Yemek kültüründen kent planlamasına kadar her şeyin yavaşlık, sakinlik ve tarihî mirasa saygı prensipleriyle düzenlenmesi gerektiğini anlatmaktadır (www.italyaonline.net).

Yavaş kent hareketine göre iyi yaşamak ile yavaş yaşamak arasında fark vardır. İyi yaşamak, vatandaşların yaşadıkları yerde kolay ve rahat biçimde hizmet ve sorun çözümlerinden faydalanarak yaşanması demektir. Ancak yavaş yaşamın anlamı, yavaşça acele etmektir. Bunun anlamı, bugünün ve geleceğin sağladığı olanaklar sayesinde

geçmişin mirasından ve bilgi birikiminden faydalanmaktadır. Daha az çılgın, daha yavaş ama daha insani, daha çevreci, geçmiş ve gelecek nesillere daha saygılı olmaktadır. Yavaş kent olmak, her şeyi durdurup zamanı geri almak değildir. Kente yardımcı olacaksa modern teknolojiye de izin verebilmektedir, modern ile geleneksel arasında kaliteli yaşamı destekleyen bir denge oluşturabilmektedir (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 133).

Yavaş kent tanıtım broşüründe "yavaş kent ne değildir?" başlığını taşıyan açıklamalarda; yavaş kent, geriye gitmek veya eskide yaşamak değildir. Arabaya binmeyi yasaklamak değildir. Ancak, araçların girmediği, kent sakinlerinin ve kenti ziyaret edenlerin rahat bir nefes almak için dinlenebilecekleri alanlar yaratmaktır. Hava ve gürültü kirliliğini azaltmak için bisiklet ve fayton kullanımını özendirmek ve kullanılması için gerekli altyapıyı sağlamaktır. Teknolojiye karşı çıkmak değildir. Tam tersine, belediye hizmetlerinin internet ortamına taşınması ve kent halkının bu hizmetlerden yararlanabilmeleri için eğitilmesidir. Daha yavaş yemek değildir. Ancak daha sağlıklı olan yerel besinlerin, organik ürünlerin ve yemeklerin özendirilmesidir. Okullarda çocuklarımıza tat ve beslenme üzerine eğitim programları düzenlemektir denilmektedir (www.cittaslowseferihisar.org). Yavaş kentte sahip olmak için yavaş kent olmak isteyen kentlerin birtakım kriterleri yerine getirmesi gerekmektedir.

2.2.4. Yavaş Kent Kriterleri

Bir kentin yavaş kent olarak kabul edilebilmesi için öncelikle Yavaş Kentler Birliği tarafından onaylanmış olması gerekmektedir. Bir kentin yavaş kent olması için onaylanmış olmak; kentlerin, yavaş kentler komitesine uygulamalarını sunmaları gerekmektedir.

Yavaş kent hareketine üye olan kentlerin ve üye adaylarının yavaş felsefesine bağlı kalmaları ve bu çerçevede hareket etmeleri için başlangıçta 6 ana başlık altında 59 adet üyelik kriteri belirlenmiştir. 1999 yılında belirlenen bu kriterler birliğin sadece İtalya veya Avrupa'da değil bütün dünyada yayılması sonucu daha evrensel bir hale getirilmeye çalışılmıştır. Nitekim 2013 yılında Uluslararası Bilim Komitesi tarafından yapılan çalışmanın Birlik tarafından onaylanmasının ardından geçerli olan yeni kriterler, ilk aşamada bir sene deneme sürecine tabi tutulmuş ve bu güncelleme sonucunda 70 kriteri içeren 7 ana başlık tespit edilmiştir (www.cittaslowturkiye.org).

Aşağıda yer alan tablo 5'te de görüleceği gibi yavaş kent kriterleri 1999 ve 2013 yıllarında değişiklik göstermektedir.

Tablo 5: Yavaş Kent Eski ve Yeni Üyelik Kriterleri

YENİ KRİTERLER (2013)	ESKİ KRİTERLER (1999)
Çevre politikaları	Çevre politikaları
Altyapı politikaları	Altyapı politikaları
Kentsel yaşam kalitesi politikaları	Kentsel kalite
Tarım, turizm, esnaf ve sanatkârlara dair politikalar	Yerel üretimi korumak
Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar	Misafirperverlik
Sosyal uyum	Farkındalık
Ortaklıklar	

Kaynak: www.cittaslow.org.

1999 ve 2013 yıllarındaki kriterlerin ne gibi farklılık gösterdiğini daha net görebilmek için Yavaş kentin eski ve yeni üyelik kriterlerini karşılaştırmak gerekmektedir.

2.2.4.1. Yavaş Kent Eski ve Yeni Üyelik Kriterleri Karşılaştırması

Yavaş kent olmak için yerine getirilmesi gereken ilkeler bulunmaktadır. Yavaş kentlerin sayısı arttıkça farklı ülkelerdeki ekonomik, toplumsal ve kültürel farklılıklar da bu kriterlerde değişikliğe ve genişlemeye neden olmaktadır.

Yeni kriterlerin eskilerinden en önemli farklılıklarından biri, perspektif ve zorunlu kriterlere yer vermesidir. Zorunlu kriterler o konuda yapılan çalışmaların mevcudiyetinin zorunlu olduğu kriterlerdir. Kriterler listesinde bir asteriks (*) ile belirtirler. Perspektif kriterler ise iki asteriks ile belirtilen (**) ve aday kent tarafından geleceğe yönelik daha kesin ve imtiyazlı taahhütlerin benimsendiği kriterlerden oluşmaktadır. Perspektif kriterler, gerçekleştirilmeleri durumunda, yer aldıkları kriter başlıklarında %15 oranında puan artışı sağlamaktadır (www.cittaslowturkiye.org).

Aşağıda yer alan Tablo 6'da görüleceği üzere yavaş kentin eski ve yeni kriterlerinde değişiklikler bulunmaktadır.

Tablo 6: Yavaş kent eski ve yeni üyelik kriterleri karşılaştırması

1) ÇEVRE POLİTİKALARI (2013)	1) ÇEVRE POLİTİKALARI (1999)
<p>1.1.Hava temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi*</p> <p>1.2.Su temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi*</p> <p>1.3.Halkın içme suyu tüketiminin ulusal ortalamayla karşılaştırılması</p> <p>1.4.Kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması*</p> <p>1.5.Endüstriyel ve evsel kompostlanmanın desteklenmesi</p> <p>1.6.Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması*</p> <p>1.7.Binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufu</p> <p>1.8.Kamunun yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi</p> <p>1.9.Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması*</p> <p>1.10.Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması*</p> <p>1.11.Hane başına düşen elektrik enerjisi tüketimi</p> <p>1.12.Biyçeşitliliğin korunması</p>	<p>1.1.Hava, su ve toprağın kalitesinin, yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi</p> <p>1.2.Kentsel çöp ve özel atıkların ayrıştırılarak toplanmasının teşvik edilmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik projeler</p> <p>1.3.Endüstriyel ve evsel kompostlanmanın teşvik edilmesi ve yaygınlaştırılması</p> <p>1.4.Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması</p> <p>1.5.RSU ve biokütlelerden ısı üretilmesi ve özellikle alternatif enerji kaynaklarının (yenilenebilir enerji, yeşil hidrojen, mini hidroelektrik santral) kullanılması yoluyla enerji tasarrufu yapılmasına yönelik belediyenin planı</p> <p>1.6.Genetiği değiştirilmiş ürünlerin (GDO) tarımda kullanılmasının yasaklanması</p> <p>1.7.Reklam tabelaların ve trafik işaretlerinin düzenlenmesine dair belediyenin planı</p> <p>1.8.Elektromanyetik kirliliğin kontrolü için sistemler geliştirilmesi</p> <p>1.9.Gürültü kirliliğinin azaltılması ve kontrolü için program yapılması</p> <p>1.10.Işık kirliliğinin kontrolü için sistemler ve programlar oluşturulması</p> <p>1.11.Çevre yönetimi sistemlerinin benimsenmesi (EMAS ve ECOLABEL ya da ISO 9001; ISO 140000, SA 8000 ve Gündem 21 projelerine katılım)</p>
2) ALTYAPI POLİTİKALARI (2013)	2) ALTYAPI POLİTİKALARI (1999)
<p>2.1.Kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları</p> <p>2.2.Mevcut bisiklet yollarının araç yollarıyla kilometre üzerinden karşılaştırılması*</p> <p>2.3.Metro ve otobüs durakları gibi</p>	<p>2.1.Tarihi merkezlerin ıslahı ve iyileştirilmesi için planlar ve/veya kültürel ve tarihi değerler üzerine çalışmalar yapılması</p> <p>2.2.Güvenli ulaşım ve trafik için planlar yapılması</p> <p>2.3.Okullar ve kamu binalarına bağlanan</p>

<p>aktarma merkezlerinde bisiklet park yerleri</p> <p>2.4.Özel taşıt kullanımına alternatif olarak eko ulaşım planlanması*</p> <p>2.5.Engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması*</p> <p>2.6.Aile hayatı ve hamile kadınlar için girişimler*</p> <p>2.7.Sağlık hizmetlerine onaylanmış ulaşılabilirlik</p> <p>2.8.Kent merkezlerinde malların sürdürülebilir dağıtımı</p> <p>2.9.Kent dışında çalışan kent sakinlerinin oranı*</p>	<p>bisiklet yolları</p> <p>2.4.Özel taşıtlar yerine uygun alternatif taşıma ve trafiğin toplu taşıma araçları ve yaya alanları ile bütünleştirilmesi için (toplu taşıma bağlantılı ilave kentsel araba park alanları, yürüyen merdivenler, yürüyen bantlar, teleferik, bisiklet yolları, okullar, işyerleri ve benzerlerine erişim sağlayan yaya güzergâhları) planlar yapılması</p> <p>2.5.Kamusal ve kamuyla ilgisi olan alanların engelliler için erişilebilir olması, mimari engellerin kaldırılması ve teknolojik erişimin sağlanmasını garanti altına almak üzere altyapıların teşvik edilmesi</p> <p>2.6.Aile yaşantısına ve yerel aktivelere (eğlence, spor aktiviteleri, okul ve aile arasında bağ oluşturmayı amaçlayan aktiviteler, yaşlılar ve kronik hastalar için evde yardımı da kapsayan yardım çalışmaları, sosyal tesisler, belediye çalışma saatlerinin düzenlenmesi, umumi tuvaletler) yardımcı olacak programların teşvik edilmesi</p> <p>2.7.Tıbbi yardım merkezi mevcudiyeti</p> <p>2.8.Vasıflı yeşil alanların ve hizmet altyapılarının (yeşil alanların birbiriyle bağlantıları, oyun sahaları vb.) mevcudiyeti</p> <p>2.9.Ticari malların dağıtımı ve doğal ürünler için ticari merkezler oluşturulması için plan hazırlanması</p> <p>2.10.Mağaza sahipleriyle zor durumda olan vatandaşlarla ilgilenme ve yardım etme üzerine mutabakat sağlanması: dost mağazalar</p> <p>2.11.Bozulmakta olan kentsel alanların ve kentin yeniden kullanılmasına yönelik projelerin iyileştirilmesi</p> <p>2.12.Kent tarzının yeniden yapılandırılması ve iyileştirilmesi için bir program</p> <p>2.13.Kentin tanıtımında kullanılan bilgilendirme ofislerinin, U.R.P.(kentsel yenilenme programı) işlevlerinin, Cittaslow tanıtım/bilgi ofisiyle bütünleştirilmesi</p>
--	---

3) KENTSEL YAŞAM KALİTESİ POLİTİKALARI (2013)	3) KENTSEL KALİTE İÇİN TEKNOLOJİLER VE TESİSLER (1999)
<p>3.1.Kentin direnci için planlama** 3.2.Kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kent merkezlerinin ve kamu binalarının değerlerinin arttırılması için programlar* 3.3.Verimli bitkiler ve meyve ağaçları kullanılarak sosyal yeşil alanların iyileştirilmesi ve/veya oluşturulması** 3.4.Kentsel yaşanabilirliğin artırılması 3.5.Marjinal alanların tekrar değerlendirilip kullanılması 3.6.Vatandaşlara ve turistlere yönelik interaktif hizmetlerin geliştirilmesinde bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanılması* 3.7.Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması* 3.8.Kentin internet ağına sahip olması* 3.9.Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması* 3.10.Tele çalışmanın geliştirilmesi 3.11.Kişisel sürdürülebilir kentsel planlamanın teşviki 3.12.Sosyal altyapıyı desteklemek 3.13.Kamusal sürdürülebilir kentsel planlamanın teşviki* 3.14.Kent içindeki kullanışlı yeşil alanların verimli bitkiler ile değerlendirilmesi** 3.15.Yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanların yaratılması* 3.16.Atölyelerin korunması ve değerlerinin arttırılması doğal/yerel alışveriş merkezlerinin yaratılması* 3.17.Yeşil alanlarda kullanılan beton miktarı</p>	<p>3.1.Biyomimari için büro biyomimarinin teşvik edilmesi yönündeki bilgilendirme projesi, görevlendirilen personelin eğitimi için programlar 3.2.Kenti, fiber optik kablolar ve kablosuz sistemler için teçhiz etmek 3.3.Elektromanyetik alanları izleme sistemlerinin benimsenmesi 3.4.Kentin çevresi ve peyzajıyla uyumlu çöp tenekeleri bulundurulması ve çöplerin belirli zamanlarda toplanması 3.5.Kamu ve özel alanların çevreyle uyumlu bitkilerle tercihen bahçe peyzajı kriterlerine uygun yerel bitkilerle bitkilendirilmesi için teşvik edilmesi ve programlar oluşturulması 3.6.Vatandaşlara götürülen hizmetler (belediye hizmetlerinin internet vb. üzerinden duyurulması, vatandaşlar için internet tabanlı bir belediye ağı oluşturulması ve vatandaşların bu ağı kullanmaları yönünde eğitilmeleri) için planlar yapmak 3.7.Özellikle gürültülü alanlarda gürültünün kontrol edilmesi için plan 3.8.Kentte kullanılan renklerle ilgili plan hazırlamak 3.9.Elektronik evden çalışmanın (telework) teşvik edilmesi</p>

<p>4) TARIMSAL, TURİSTİK, ESNAF VE SANATKÂRLARA DAİR POLİTİKALAR (2013)</p>	<p>4) YEREL ÜRETİMİ KORUMAK (1999)</p>
<p>4.1.Agroekolojinin geliştirilmesi** 4.2.El yapımı ve etiketli veya markalı esnaf/sanatkâr ürünlerinin korunması* 4.3.Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin artırılması* 4.4.Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişimini arttırarak kırsal bölgelerin değerini arttırmak* 4.5.Kamuya ait restoranlarda (okul kantinleri, aş evleri vb.) yerel, mümkünse organik ürünlerin kullanılması* 4.6.Kişisel kullanımda ve yemek sektöründe tat eğitimlerinin verilmesi ve mümkünse organik yerel ürünlerin kullanılmasının teşvik edilmesi* 4.7.Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin arttırılması* 4.8.Otel kapasitelerin arttırılması* 4.9.Tarımda GDO kullanımının yasaklanması 4.10.Önceden tarım için kullanılmış alanların kullanımı hakkındaki imar planları için yeni fikirlerin varlığı</p>	<p>4.1.Organik tarımcılığın geliştirilmesi için projeler 4.2.Esnaf ve zanaatkârlar tarafından üretilen ürünler, eşyalar ve el sanatlarının kalitesinin belgelendirilmesi 4.3.Yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan esnaf ve zanaatkârların ve/veya el işi ürünlerinin korunması ve himayesine yönelik programlar 4.4.Yok olma riskiyle karşı karşıya olan geleneksel çalışma ve meslek yöntemlerinin himayesi 4.5.Organik ürünlerin ve/veya yerli ürünlerin kullanılması ve restoranlar, okul kafeteryaları ve korunan yapılarda yerel geleneklerin muhafaza edilmesi 4.6.Slow Food hareketiyle işbirliği içerisinde okullarda tat ve beslenme konusunda eğitim programları hazırlamak 4.7.Yok olma riski altında olan şarap ve gastronomik yavaş yemek çeşitleri için aktivitelere destek olmak 4.8.Yöreye özgü ürünlerin tespit edilmesi için destek olunması (pazarların ve marketlerin yerel ürünlerin satışı için düzenlenmesi, uygun mekânların oluşturulması) 4.9.Kentteki ağaçların sayımının yapılması ve büyük ya da tarihi ağaçların değerinin arttırılması 4.10.Yerel kültürel etkinliklerin korunması ve teşvik edilmesi 4.11.Kent ve okul bahçelerinde geleneksel yöntemlerle yerel ekinler yetiştirilmesi için teşvik edilmesi</p>

<p>5) MİSAFİRPERVERLİK, FARKINDALIK VE EĞİTİM İÇİN PLANLAR (2013)</p>	<p>5) MİSAFİRPERVERLİK (1999)</p>
<p>5.1.İyi karşılama* 5.2.Esnafın ve operatörlerin farkındalıklarını arttırmak* 5.3.Yavaş güzergâhların mevcut olması 5.4.Önemli yönetsel kararlara tabandan tavana sürecini sağlayacak aktif tekniklerin benimsenmesi 5.5.Eğitimciler, yöneticiler ve çalışanların Cittaslow temaları hakkında sürekli eğitim görmesi** 5.6.Sağlık eğitimleri 5.7.Yöre halkına Cittaslow'un anlamı hakkında sistematik ve kalıcı eğitim vermek* 5.8.Cittaslow üzerine yerel yönetim ile çalışan derneklerin aktif varlığı 5.9.Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi* 5.10.Cittaslow logosunun internet sayfasında ve antetli kağıt üzerinde kullanımı*</p>	<p>5.1.Turist bilgisi ve nitelikli misafirperverlik için eğitim kursları 5.2.Turistik güzergâhlarıyla tarihi merkezlerin ve turistik yerlerin işaretlenmesinde uluslararası işaretlerin kullanılması 5.3.Ziyaretçilerin özellikle takvimlendirilmiş etkinlikler için kente yaklaşımlarını ve bilgi ve hizmetlere erişimlerini kolaylaştırıcı resepsiyon yönergelerini ve planların hazırlanması (otopark, resmi kurumların çalışma saatlerinin uzatılması/esnetilmesi vb.) 5.4.Kentin yavaş güzergâhlarının düzenlenmesi (broşürler, internet siteleri, ana sayfalar vb.) 5.5. Turistik işletmeciler ve mağaza sahiplerinin, ücret şeffaflığı ve fiyatların müessesenin dışında sergilenmesi gerekliliği konusunda bilinçlendirilmesi</p>
<p>6) SOSYAL UYUM (2013)</p>	<p>6) FARKINDALIK (1999)</p>
<p>6.1.Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar 6.2.Farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede yaşaması 6.3.Engelli kişilerin entegrasyonu 6.4.Çocuk bakımının desteklenmesi 6.5.Genç neslin istihdam durumu 6.6.Yoksulluk 6.7.Toplumsal ortaklıklar/sivil toplumsal kuruluşların mevcudiyeti 6.8.Farklı kültürlerin entegrasyonu 6.9.Politikaya katılım 6.10.Belediyenin kamu konut yatırımı</p>	<p>6.1.Yerel yönetimin Cittaslow olma niyetini açıklamadan önce vatandaşların Cittaslow'un ne olduğu, amaçları ve prosedürü hakkında bilgilendirilmesi amacıyla kampanyalar düzenlenmesi 6.2.Yavaş felsefesini kazanmada ve Cittaslow projelerinin uygulanmasında sosyal yapıların dâhil edilmesi için programlar hazırlanması, özellikle eğitsel bahçe ve parklar, okuma mekânları, tohum bankası projelerine katılım 6.3.Slow City ve Slow Food faaliyetlerinin yaygınlaştırılması için programlar hazırlanması</p>

<p align="center">7) ORTAKLIKLAR (2013)</p>	<p align="center">7) SLOW FOOD FAALİYETLERİNİNE VE PROJELERİNE DESTEK (1999)</p>
<p>7.1.Slowfood aktiviteleri ve kampanyaları için destek 7.2.Doğal ve geleneksel yiyecekleri Slowfood veya diğer kurumlar ile desteklemek 7.3.Eşleştirme projelerini desteklemek ve geliştirmekte olan ülkelerin Cittaslow ve Slowfood felsefelerinin yayılmasını da sağlayacak şekilde gelişmeleri için işbirliği yapmak</p>	<p>7.1.Yerel bir Slowfood Convivium'un oluşturulması 7.2.Slowfood ile işbirliği yaparak zorunlu ve orta öğretimde tat ve beslenme üzerine eğitim programları hazırlanması 7.3.Slowfood ile işbirliği yaparak okul sebze bahçelerinin kurulması 7.4.Arca veya Slowfood merkezlerinin yok olma riski altında olan türlere veya ürünler için bir veya daha çok projelerinin uygulanması 7.5.Slowfood tarafından himaye edilen yerel ürünlerin kullanılması ve beslenme geleneklerinin, gıda eğitim programlarıyla birlikte korunan yapılar ve okul kantinleri içerisinde muhafaza edilmesi 7.6.SlowFood ile işbirliği içerisinde "Mercati della Terra" uygulamasıyla özgün yerli ürün elde edilmesinin desteklenmesi 7.7.Terra Madre projesinin ve yemek cemiyetlerinin ortak eşleştirme ile desteklenmesi</p>
	<p align="center">8) OLAĞANÜSTÜ GEREKLİLİKLER (1999)</p>
	<p>8.1.Kentte Cittaslow kimliğini vurgulayacak kampanyalar düzenlenmesi ve Cittaslow tarafından lanse edilen şartların karşılanması (zorunlu) 8.2.Yavaş Yemek Komitesinin oluşturulması ve desteklenmesi (liyakat notu) 8.3.Üye kentlerin, antetli kağıtlarına Cittaslow logosunu eklemeleri ve web sitelerine yavaş felsefesi hakkında içerik koymaları gerekmektedir.</p>

Kaynak: www.cittaslowturkiye.org

Genel olarak yavaş kent kriterleri değerlendirildiğinde yavaş kentler ile ilgili yeni bir düzenlemeye gidildiği gözlenmektedir. Buna göre yeni yapılacak olan tüzükle ulusal ağlara kriter ekleme yetkisi verilecektir. Her ülke kendi şartları doğrultusunda kriter başlıklarına o başlığın puan değerinin %20'sini geçmeyecek oranda ulusal kriter ekleme hakkına sahip olacaktır (www.cittaslowturkiye.org).

Yavaş kent olabilmenin diğer bir temel şartı ise, kent nüfusunun 50.000'in altında olmasıdır. Yavaş kent temsilcilerinden oluşan bir komite, yavaş kent olmayı amaçlayan kente, yavaş kent felsefesine ne kadar uygunluk gösterdiğini ve ilk elden izlenim edinmek için bir ziyaret yapar. Söz konusu kentin üyeliğe kabul edilebilmesi için Yavaş Kentler Birliği hedefleri doğrultusunda yapılan öz değerlendirmeden en az 50 puan alması; başka bir deyişle kriterlerden %50'sini gerçekleştirmiş olması gerekmektedir.

Yavaş hareketinde yerini alan her bir yavaş kent şu kuralları gerçekleştirmelidir: (http://www.bagimsizsosyalbilimciler.org/Yazilar_Uye/SahinTem10.pdf):

- Yavaş kentler hareketinin ortak logosunun kullanılması,
- Bu hareketin temel hedefleriyle doğrudan ya da dolaylı olarak uyum içinde çalışmalar yapan/yapacak olan kamu ve özel kuruluşlara destek sağlanması, yönlendirilmesi ve gerektiğinde her türlü desteğin sağlanması,
- Kentin karakteristik özelliklerinin yanı sıra yaşanan çevrenin korunması, zenginleştirilmesi ve çevreyle iç içe bir kent hayatının sağlanması için politikalar belirlenmesi. Örneğin cadde ve parkların çok çeşitli ağaç türleriyle ve çiçeklerle donatılması,
- Kentin sükûnetini bozan ses ve gürültü kirliliğinin önüne geçilmesi, örneğin araç trafiğinin, klakson ve alarmların kontrol altına alınması, bunun için elektrikle çalışan taşıtların veya bisiklet kullanımının teşvik edilmesi, binaların üzerindeki televizyon antenlerinin, reklam panolarının, neon ışıklı reklamların kaldırılması,
- Kentin tarihi yapısını koruyacak şekilde altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesi,
- Çevre ve kent yapısının kalitesini artıracak ve geliştirecek teknolojilerin kullanılması,
- Yayalar için ayrılan alanların genişletilmesi,
- Gıda ürünleri üretiminin tamamen tabii ve ekolojik yollarla gerçekleştirilmesi için gerekli önlemlerin alınması,

- Üretimi her geçen gün azalan mahalli ürünlerin koruma altına alınması, bu ürünlerin üretiminin artması için her türlü teşvikin sağlanması,
- İnsanların rahatlıkla geleneksel ürünleri, yiyecekleri temin edebilecekleri hatta sohbet için bir araya gelebilecekleri alışveriş mekânlarının, lokantaların veya toplantı yerlerinin tesis edilmesi,
- İnsanlara yavaş kent hareketinin temel prensiplerinin ve düşünce altyapısının her fırsatta anlatılmasıdır. Özellikle gençlere ve öğrencilere yönelik eğitim programlarının hayata geçirilmesidir.

Dönemsel olarak yavaş kentler merkezden gelen denetleyiciler tarafından denetimlere tabi tutulmaktadır. Yavaş kent tüzüğünde, üye kentlerin Yavaş Kentler Birliği'nin amaçlarına, felsefesine ve değerlerine ters düşmeleri ya da onun imajına zarar verebilecek davranışlarda bulunmaları halinde, Koordinasyon Komitesi'nin o üyeyi acilen ihraç etmeyi düşüneceği belirtilmektedir. Başka bir ihraç sebebi olarak ise; üyelerin, tüzüğün düzenlemelerine ve bunun yanı sıra Yavaş Kentler Birliği'nin Meclisi ve Uluslararası Koordinasyon Komitesi tarafından alınan kararlara riayet etmemeleri ve birliğin ilkelerine açık bir şekilde ters olan belgelenmiş bir faaliyet içinde olmaları gösterilmektedir (www.cittaslow.org).

Yavaş Kentler Birliği tarafından başvurusu kabul edilmiş ve “yavaş” olarak kabul edilmiş bir kentin, sahip olduğu değerleri koruduğu ve kentte yaşam kalitesi seviyesini devam ettirdiğine dair her 4 yılda bir sertifikalarını yenilemesi gerekmektedir. Bu, yerel girişimleri teşvik etmeye ve alternatif gündemleri desteklemeye devam etmek zorunda olduğu anlamına gelmekte, kalkınma gündeminin sürekliliğini sağlamaktadır. Neticede yavaş yemek ve yavaş kent hareketleri bütüncül bir çerçevede incelendiği zaman, alternatif bir ekonomik kalkınma modelini içerdiği tespit edilmektedir. Yavaş yemek programları, “bölge” kavramı üzerinden “yer” e vurgu yaparken; yavaş kent hareketi, yerel farklılıkları ve kentsel gelişime açık bir rejimi vurgulamaktadır. Bu anlamda yavaş kent anlayışı, küreselleşme süreçleriyle birlikte kente yüklenen anlam ve kentin ulusu arka planda bırakarak gelişen ve yarışan bir mekân olarak algılama anlayışının tam tersi olarak, küçük kentlerin uluslararası bağlardan nasıl yararlanabileceklerine güzel bir örnektir (Tosun, 2013: 224). Dolayısıyla küresel sermaye yarışında, kentlerin homojen küresel bir kültür potasına dâhil olarak yerel değerlerini eritmeleri ve aynılaşma sürecine girmeleri zorunlu bir seçenek olmaktan çıkmıştır.

Yavaş kent, bir sonuç değil süreçtir. Öyle ki yavaş kent kriterlerinin tamamını yerine getirmekten de daha önemli olan şey, kentlerin insan yaşamı için sürekli bir gelişim içinde olmasını hedefleyen bir felsefeye sahip olmalarıdır. Çünkü insan yaşamı sürekli bir gelişim ve değişim içindedir. Bu bağlamda yavaş kent, üyesi olan kentler için bir kalite yolculuğudur.

2.2.5. Yavaş Kentin Adaylık Süreci

Yavaş kent birliğine katılmak isteyen bir kent için atılacak ilk adımı Uluslararası Yavaş Kent Başkanlığı'na hitaben kentin birliğe üyeliğini açıklayan bir başvuru mektubu hazırlanması teşkil eder. Bu mektupta; kent tanıtılmalı (tarihi, coğrafi yapısı, nüfusu, sahip olduğu özellikler, vb.), yavaş kentler ağına başvurma sebep ve gerekçeleri açıklanmalı (kentin yavaş/sakinlik felsefesiyle ilgisi, yavaş kent birliğine neden başvurmak istediği, vb.), yavaş kent kriterlerinden hangilerine hâlihazırda sahip olduğu ve kriterleri gerçekleştirmek için hangi projeleri yürüttüğü (kentin Birlik kriterlerine uyan yönleri, kriterler çerçevesinde şu ana kadar yapılanlar ve yapılması planlananlar), aday kent adına birlikle hangi kurumla iletişimde bulunacağı belirtilmelidir. Adaylık sürecinin ikinci ayağında, aday kentin sakinlerine yönelik bilgilendirme faaliyetleri vardır. Bu projenin halk tarafından sahiplenilebilmesi için Yavaş Kent Birliği'nin ne olduğu, bu kapsamda nelerin yapılacağı açık ve net biçimde anlatılmalıdır (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 181).

Yavaş kent hareketine üyelik, dikkatlice kontrol edilir ve kentlerin eğitim gören yerel yetkilileri kentin yavaş kent prensipleri konusunda taahhüdünü içeren bir rapor hazırladıktan ve detaylı bir denetim geçirdikten sonra kabul edilirler. Hareket, on kent belediyesinden oluşan bir başkan, üç başkan yardımcısı ve bir yönetici tarafından gönüllülük esasına göre yönetilir (Knox ve Mayer, 2009'dan aktaran: Sezgin ve Ünüvar, 2011: 140).

Bir kent, yavaş kent olarak belgelendirildikten sonra, her dört yılda bir yeniden sertifikalandırılmalıdır. Benzer şekilde bir kentin sertifikalanması için kendi programlarının ve politikalarının, bir dizi göstergeye verdiği cevapları içeren detaylı bir değerlendirme hazırlaması gerekir. Yavaş kent temsilcileri belli aralıklarla mevcut üyelerin değerlendirilmesinin yapılacağını belirtmiştir ancak şu ana kadar böyle bir tekrar değerlendirme yapılmamıştır. Ancak değerlendirmede akımın felsefesinin canlı kalıp kalmadığına ve gelişip gelişmediğine bakılmaktadır. Bu süreç ile her bir yavaş kent her bir

gösterge ile ilgili kat ettiği ilerlemeyi belgelendirebilecektir. Yavaş kentliler, yavaş kent hareketi ülke ağının birer üyesidir. Örneğin üye kentler için yıllık üyelik ücreti nüfus sayısına bağlı 1500 Euro ile 3000 Euro arasında değişmektedir (Joseph, 2009'den aktaran: Sezgin ve Ünüvar, 2011: 141). Bu fon yavaş kent ile ilgili yeni tesisleri, hizmetleri veya etkinlikleri geliştiren veya iyileştiren projeleri desteklemek için kullanılmaktadır.

2.3. Yavaş Kent Hareketinin Türkiye'deki Gelişimi

Bilindiği üzere yavaş kent hareketi havası, suyu, toprağı temiz, yiyecekleri organik, yerel, karakteristik mimarisi, doğası ve kültürel değerleri korunmuş, herkesin birbiriyle dost olduğu bir yaşam ortamına ulaşmak amacıyla başlatılmıştır.

Türkiye'de bir kentin yavaş kent olması için yavaş kent Türkiye ağına katılması gerekmektedir. Bu süreç şöyle işlemektedir:

Bir kentin Yavaş Kent Birliğine üye olması için birlik tüzüğünde belirtilen 70 kriter hakkında projeler geliştirmesi ve uygulaması gerekmektedir. Kentin yavaş kent kriterleri hakkında geliştirdiği projelerden oluşan başvuru dosyasının değerlendirme sonucunda %50'den fazla puan alması gerekmektedir. Başvuru dosyası iki parçadan oluşmaktadır. Kriterler çerçevesinde yapılan projeler hakkında açıklamaların ve fotoğrafların yer aldığı birinci klasör ve bu projelere ilişkin resimler, projeler, meclis kararları ve resmi yazılar gibi eklerin yer aldığı ikinci bir klasör hazırlanacaktır. İki klasörden oluşan adaylık dosyası Türkçe ve İngilizce iki kopya halinde yavaş kent Türkiye ağına teslim edilmelidir. Adaylık dosyası yavaş kent Türkiye koordinatörü ve yetkilileri tarafından incelenecektir. Bu inceleme aşamasında ve/veya başvuru sürecinin herhangi bir aşamasında aday kent yavaş kent Türkiye koordinatörü ve/veya yavaş kent Türkiye ağı üyeleri tarafından inceleme amacıyla ziyaret edilebilir. İnceleme sonucunda dosya yeterli puanı alırsa dosyalar genel merkeze (İtalya) gönderilir. Dosya genel merkez tarafından onaylanırsa aynı sene içerisinde bir uluslararası etkinlikte aday kentin üyeliği ilan edilir ve sertifika verilir (www.cittasowturkiye.org).

Türkiye de bu amacı gerçekleştirmek için bir adım atmıştır. Türkiye'de ilk olarak, 28 Kasım 2009 tarihinde İzmir'in Seferihisar ilçesi, yavaş kent unvanını almıştır ve dünyada "salyangoz" logosuyla temsil edilen kentlerden biri olmuştur (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 183). Seferihisar'ın Türkiye'nin ilk yavaş kenti olarak yavaş kentler zincirinin başı olmuştur. Türkiye'den Yavaş Kentler Birliği'ne ilk giren kent olması sebebiyle Seferihisar,

Yavaş Kentler Birliği'nin Türkiye'deki karar merkezi (tali başkentlerinden biri) haline gelmiştir. Yavaş hareketinin Türkiye'de yaygınlaşması için yapılan çalışmalar sonucunda 2010 yılında Akyaka, Yenipazar, Gökçeada ve Taraklı kentleri yavaş kent olmak için çalışmalara başlamıştır. 24 Haziran 2011 tarihinde Polonya'da düzenlenen yavaş kent Uluslararası Kongresi'nde yavaş kent olarak ilan edilen bu kentlerle birlikte Türkiye'deki yavaş kent sayısı beşe çıkmıştır (www.cittaslowturkiye.org).

Son olarak İtalya'nın Novellara Kenti'nde 19 - 22 Ekim 2012 tarihleri arasında düzenlenen Yavaş kent Genel Kurulu'nda Türkiye'den Vize (Kırklareli), Perşembe (Ordu) ve Yalvaç (Isparta), yavaş kent logosu almıştır. Mayıs 2013 tarihinde Halfeti (Şanlıurfa) yavaş kent olmuştur. Haziran 2015 tarihi itibarıyla Yavaş kent birliğine katılan kent, Artvin'in Şavşat ilçesidir. Mart 2016 tarihi itibarıyla ise Erzurum'un Uzundere ilçesi yavaş kent hareketine katılmış ve böylece Türkiye, yavaş kent sayısını 11'e çıkarmıştır. (www.cittaslowturkiye.org).

Aşağıdaki Tablo 7'de Türkiye'de yavaş kent olma statüsünde bulunan kentler gösterilmektedir.

Tablo 7: Türkiye'deki Yavaş Kentler

Yavaş Kent	Bağlı Olduğu Kent	Bağlı Olduğu Bölge
Seferihisar	İzmir	Ege Bölgesi
Akyaka	Ula/Muğla	Ege Bölgesi
Yenipazar	Aydın	Ege Bölgesi
Vize	Kırklareli	Marmara Bölgesi
Taraklı	Sakarya	Marmara Bölgesi
Gökçeada	Çanakkale	Marmara Bölgesi
Yalvaç	Isparta	Akdeniz Bölgesi
Perşembe	Ordu	Karadeniz Bölgesi
Şavşat	Artvin	Karadeniz Bölgesi
Halfeti	Şanlıurfa	Güneydoğu Anadolu Bölgesi
Uzundere	Erzurum	Doğu Anadolu Bölgesi

Kaynak: www.cittaslowturkiye.org

Yavaş hareketinin ülke genelinde uyandırdığı ilginin bir sonucu olarak Türkiye'deki kentlerde Yavaş Kentler Birliği'nin üyesi olmak konusunda bir hareketlilik başlamıştır. (Keskin, 2012: 61). Kentlerin yavaş kent olması o yöredeki temel yerel yemeklerin, ürünlerin, zanaatların, mimari yapının, doğanın korunması aynı zamanda bu kentlerin kalkınması, sahip olduğumuz değerlerin geleceğe taşınabilmesi anlamına gelmektedir.

Bu bilgiler ışığında Yavaş Kent yaklaşımı; ülkemizde özellikle tarihi ve kültürel zenginlikler açısından merkezi yer işgal eden Anadolu kentleri için bir fırsat olarak görülebilir. Bugün ülkemizde nüfusları her geçen gün azalan birçok kent var ki yavaş kent üyeliği çerçevesinde hayata geçirmek zorunda kalacağı kriterler sayesinde birer çekim merkezine dönüşebilir. Yavaş kent üyeliği sayesinde kentlerimiz dünyaya açılabilir. Bütün bunlardan önemlisi kentlerimizin güzelliği ve benzersizliği bu sayede muhafaza edilebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. PERŞEMBE'NİN, SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK EKSENİNDE GELİŞEN YAVAŞ KENT BİRLİĞİNE DÂHİL OLMASININ KENTSEL YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ

3.1. Perşembe'nin Tarihi ve Genel Özellikleri

Vona 1270-1380 yılları arasında Türkmen Hacı Emiroğulları Beyliği'nin mücadeleleri ile fethedilerek Türk iskânı haline getirilmiş ve Türkmen bölükleri yarımada üzerindeki küçük vadiler üzerine yerleştirilerek Niyabet-ı Satılmış (Perşembe) kurulmuştur. Yörenin Selçuklu ve Danişmentler tarafından fethedilmesiyle Vona Kalesi'ne sığınan Hıristiyanlar günümüze kadarki süreç içerisinde Türklerle iç içe yaşamış ve Lozan'a kadar bu şekilde devam etmiştir. 1485 yılı Osmanlı kayıtlarında Vona iskelesi kayıtlarına rastlanmaktadır. Vona bu dönemde Ordu yöresi kayıtlarının tek iskelesi olup daha sonraları yeni iskeleler olmasına rağmen önemini yitirmemiştir (Özdemir, 2005: 497). 1594-95 yıllarında yarımada üzerinde Pazar yeri özelliğine sahip birer köy yerleşmeleri olan Medrepoli (Medreseönü/ Yalıköy), Yason, Mersin, Vona iskeleleri bulunmaktadır (Halaçoğlu, 1982: 148).

XVI. yy. da yörede tarım ve hayvancılık temel geçim kaynağıdır. Arpa ve buğday başlıca zirai ürünler olup yanında sebze ve meyve üretimi de yapılır. Sebze ve meyve üretiminde fasulye ve ceviz belirgindir. Ancak tahıl üretimine nazaran iktisadi önemleri oldukça azdır. Köylü ayrıca Tersane-i Amire için kendir yetiştirir. Köylerde zirai üretimin yanında koyun ve kuzu yetiştirilip arıcılık yapıldığı da bilinir (Çakmak, 2010: 43).

18. yüzyılın ikinci yarısında (1766) Canikli Ali Paşa Karadeniz'in kuzeyinde yapılması istenilen askeri harekâtlar için Vona iskelesinden asker göndermiştir (Karagöz, 2003: 73; Ekinci, 2013: 37). Kışlaönü Limanı'nın ismini bu dönemlerden aldığı düşünülmektedir. Osmanlı döneminde önceleri köy iken 1898'de 500 haneden fazla nüfusu ve 1 rüştiye mektebi (2 muallim ve 48 talebeli) olan bir nahiyedir. Vona Belediyesi 1922'de kurulmuş, daha sonra 25.06.1945 tarih ve 4769 sayılı kanunla "Perşembe" adı ile ilçe statüsüne kavuşmuştur (Yolalıcı, 2005: 570).

Ordu yöresi, Selçuklular tarafından sınır boylarına yerleştirilmiş Oğuzların bir kolu olan Çepniler tarafından Türkleştirilmiştir. Selçuklu Devleti'nin yıkılması ve Moğol İlhanlı hâkimiyetinin de zayıflaması sonucunda bu bölgede Bayramoğlu Hacı Emir İbrahim adlı bir Türkmen Beyi tarafından yeni bir beylik kurulmuştur (www.persembe.bel.tr).

Şekil 2: Eski zamanlardan Perşembe manzarası



Kaynak: <http://www.persembe.bel.tr>

XIV. asırda yöreyi fetheden Türkmen bölüklerinden her biri vadilerden birine yerleşmiş; Vona yarımadası üzerindeki küçük vadiler üzerine Niyabet-ı Satılmış (Perşembe) kurulmuştur. Perşembe adı yeni olup eski tahrir defterlerinde Niyabet-i Satılmış-ı Bayram, Vilayet-i Satılmış ve Bayramlı, Niyabet-i Satılmış gibi adlarla anılır. Satılmış (Perşembe) nahiyesinin merkezinin neresi olduğu tam olarak anlaşılmamaktadır. Nahiyenin en kalabalık köyü 1520'lerden sonra Vona adıyla anılmıştır.

Perşembe'nin yıllara göre adları şöyledir (www.persembe.bel.tr):

- 1455 Nahiye-i Satılmış-ı Bayram
- 1485 Vilayet-i Satılmış ve Bayramlı
- 1547 Nahiye-i Satılmış
- 1613 Nahiye-i Satılmış
- 1871 Perşembe Nahiyesi
- 1928 Perşembe Nahiyesi
- 1930–1945 Vona
- 25 Haziran 1945 Perşembe İlçesi Merkez Bucağı.

Perşembe, Ordu kentine 13 km. uzaklıktadır. Samsun-Trabzon karayolu üzerinde, bir sahil kasabasıdır. İlçe 25 Haziran 1945 yılına kadar bir bucak iken aynı yıl, Vona kasabasının bulunduğu yerde "Perşembe" adıyla ilçe yapılmış ve Vona adı kaldırılmıştır. Binlerce yıldan beri, karayel fırtınalarına kapalı doğal bir limana sahiptir. Karadeniz'e ticaret yapmak için; bu korunaklı kıyılara gelen gemiciler, Perşembe limanını bir uğrak ve barınak yeri haline getirmişlerdir.

Tepelerin denize dik olarak indiği Perşembe topraklarında iki önemli kara çıkıntısı görülmektedir. Bunlardan kuzeyde uzun bir kara parçası olarak denize doğru uzanan Yason Burnu, diğeri ise derin ve dik bir koyun üzerindeki Çam Burnudur. Bu kara parçaları Perşembe limanını karayel rüzgârlarından korumaktadır. Bunun tabii sonucu olarak Perşembe doğal bir liman halindedir (www.persembe.bel.tr).

Fazla yüksek olmayan tepeler derin ve dik vadilerle birbirinden ayrılmıştır. Tepeler kıyıya dik bir şekilde inerek zaten girintili çıkıntılı olan sahilde ufak koylar meydana getirmiştir. Perşembe topraklarında iki önemli kara çıkıntısı görülür. Bunlardan kuzeyde uzun bir kara parçası olarak denize doğru uzanan Yason Burnu, diğeri ise derin ve dik bir koyun üzerindeki Çam Burnu'dur. Bu kara parçaları Perşembe limanını karayel rüzgârlarından korumaktadır (www.persembe.bel.tr).

İlçe toprakları oldukça engebeli bir durum arz etmektedir. Tepeler sahile dik olarak inerler ve kıyıda küçük koylar oluştururlar. Bu koylarda küçük kumsalların yer aldığı görülür. Bu toprak yapısıyla geniş akarsular yerine küçük dereler oluşmuş ve bu derelerin başlıcaları da Akçaova, Efirli, Kacalı, Kozağzı, Kurtuluş Dereleri olarak görünmektedir. Bunların daha küçükleri ise; Belicesu, Medreseönü, Okculu, Asarcık, Büyükağız, Kavra, Çaka, Kurtuluş, Hoynat, Ördek, Mersin, Kışlaönü, Topal Deresi gibi nispeten daha küçük derelerde bulunmaktadır (www.persembe.bel.tr).

3.1.1. Perşembe'de Turizm

Ordu ilinde merkez ilçe ile beraber 19 ilçe vardır. Bunların içinde Perşembe çok özel bir konumda bulunmaktadır. Çünkü bu ilçe hem deniz hem de doğa unsurlarını barındırmaktadır. Çok uzun bir mazisi olan Perşembe (Vona), 1455 tarihli Osmanlı Arazi Kayıt Defteri'ne göre o zamanlar Satılmış Nahiyesi olarak İdari teşkilatta yeri olan bu günkü Perşembe tabii bir limana sahip olması nedeni ile de ayrı bir değere sahiptir.

Öte yandan Perşembe coğrafyasında çok sayıda şelale akarsu orman ve ilginç tepeler mevcuttur. Perşembe yöresel yemekler bağlamında da ayrıcalıklı bir yeri olan ilçedir. Meyve ve sebze türlerinin zengin olması yöresel yemeklerin çeşitli olmasının nedenidir. Ayrıca ilçenin değişik köylerinde ve ilçe merkezinde insanlar geleneksel el sanatlarını yaşatmak için yoğun çaba göstermektedir (www.persembe.bel.tr). Osmanlı döneminde Perşembe’de birçok han, hamam ve küçük bir çarşının olduğu, Evliya Çelebi’nin eserlerinden anlaşılmaktadır (Çelebi, 1996: 101).

Kısaca Perşembe birbirinden değişik unsurları ve tarihi ile turizmi bazında çok önemli bir coğrafya olarak dikkati çeker.

Şekil 3: Perşembe’ye kuş bakış



Kaynak: <http://www.persembe.bel.tr>

3.1.1.1. Tarih Turizmi

Tarih turizmi, insanların tarihi değerler ve doğal varlıkları koruma düşüncesi, bu değerlere karşı ilgisi ve öğrenme isteğini ortaya koymaktadır (Bayezit, 2003: 15).

Perşembe ilçesi de tarihi olarak en az 3 bin yıllık bir geçmişe sahiptir. Evliya Çelebi (17.yy.) Perşembe’den (Vona) şu şekilde bahsetmektedir (Çelebi, 2006: 42-45):

Fatsa’dan kalkarak İstefani Burnu denen mahalle geldik. (Yasonburnu) Derya, on mil çıkmış sivri bir burundur. Bu burnu geçip şimal (kuzey) tarafından Vona Kalesi’ne geldik. Vona, Ceneviz Frenklerini binasıdır. Canik Sancağı hükmünde Subaşılıktır. Kalesi, deniz kenarında eski yuvarlak bir kaledir. Dizdarı (kale komutanı) ve neferleri (askerleri) vardır. Ama cephanesi ol kadar iyi değildir. Camileri, hanı, hamamı, çarşısı vardır. Burası güzel demir tutar, büyük bir limandır. Gemilerin demir bırakmadan yatması mümkündür.

Bir yerleşim yerinde bulunan ve turistik değer taşıyan tarihi mekân ve unsurlar o yerin hem insanlarına hem de turistlere birçok birikim sağlar. Bu bağlamda Perşembe coğrafyasının barındırdığı tarih, doğal ve kültürel zenginliğine ve çeşitliliğine değinmek gerekirse; Medreseönü Afırlı Cami, Doğanlı Hasan Efendi Türbesi, Yasonburnu yarımadası, Hoynat Adası, Soğukpınar Mezarlığı ve Tarihi Cami, Efirli Cami ve Mezarlığı tarih turizmi açısından önemli yerlerdir.

3.1.1.2. Deniz ve Kıyı Turizmi

Türkiye’de talebin en fazla olduğu turizm türüdür. Burada kişilerin deniz-kum-güneş üçlüsü olarak değerlendirilen deniz ya da kıyı turizminden yararlanması söz konusudur. Türkiye, deniz turizmi için gerekli olan; uzun kıyılar, temiz deniz, uygun kumsallar, doğal ve tarihi güzellikler yanında, uygun iklim koşullarına da sahip olması nedeniyle bu turizm türünde oldukça gelişme göstermiştir (Kozak, 2012: 27). Perşembe’nin kıyı boyu, 40 km’dir. Efirli’de başlayıp Belicesu’da biter. Fakat hemen belirtmeliyiz ki bu kıyılar koyları su altı mağaraları hemen kıyı boyunca yükselen ilginç kayatik oluşumları kumsalları doğal manzarası bakımından müstesna bir konum arz eder. Bu kıyılar tekne turizmi ve çeşitli su altı ve su üstü sporları için gayet elverişlidir (<http://www.persembe.bel.tr>).

Perşembe ilçesi kıyılarının bazı noktaları son derece turistik kimliktedir. Bu deniz kıyılarından bahsetmek gerekirse; Belicesu, Medreseönü, Büyükağz, Yasonburnu Feneri ve Turizm Merkezi, Çaka kumsalı, Mersin köyü balıkçı barınağı, Çamburnu, Çeşmeönü, Aktaş ve Efirli plajıdır.

3.1.1.3. Doğa Turizmi

Sürdürülebilir kalkınma yaklaşımı ile ekonomik faaliyetlerin doğayı tahrip etmeyenleri ön plana çıkmaya başlamıştır. Bunlar içinde tabii ki doğa turizm sektörü büyük ölçüde çevre kalitesine bağlı olan bir sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Turizm sektörü özellikle XX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ekonomik anlamda çok gelişen ve önem kazanan bir sektör olmuştur. Ancak, turizm insanın doğayı kendi çıkarları doğrultusunda tüketmesi sonucunda tahrip etme pahasına gelişme göstermiştir. Ülkeler ve işletmeciler turizm plan ve projelerinde çevre faktörünü dikkate almadan yatırımlarını gerçekleştirmişlerdir. Böylece, turizm sektörünün sürdürülebilirliği ihmal edilmeye

başlanarak ekonomik nedenler yüzünden doğasının tahrip olması sonucunda cazibesini yitiren birçok bölge beton yığını haline gelmiştir (Selimoğlu, 2004: 1).

Perşembe ilçesinin doğa turizmi açısından; Boğazcık mağarası, Kurşunçal ormanları ve şelalesi önemli alanlardır.

3.1.1.4. Kültür Turizmi

Kültür turizmi, insanların yeni bilgi, deneyim kazanarak kültür seviyesini artırmak ve kültürel farklılıkları öğrenmek amacıyla kültürel mekânları görmek ve kültürel olaylara katılmak için yer değiştirmesidir (Doğoner, 2013: 13). Tüm doğal ve kültürel miras (somut ve somut olmayan) arkeolojik, tarihsel ve kültürel varlıklar, anıtsal ya da sivil mimari yapılar, sanat ürünleri, koleksiyonlar, kültürel kimlikler, gelenekler ve farklı dilleri kapsayan tüm ürünler kültür turizminin kaynağını oluşturmaktadır (Pekin, 2011: 151). Bu bağlamda Perşembe coğrafyasının barındırdığı tarih ve kültür zenginliği ve çeşitliliği ilçeyi kültür turizminde iddialı bir konuma taşımaktadır.

Yörede tarihsel manada mimari özelliği olan bunların en önemlisi herhalde Efirli'de bulunan Eski Bayındırlık Bakanı merhum Arif Hikmet Onat'ın konağıdır. Çamarası köyünde bulunan tarihi değirmen ile üstü kapalı ahşap asma köprü yerel bir unsur olarak anılmalıdır. Geleneksel el sanatlarında Perşembe, önemli bir yöredir. Yerli ve yabancı turistler, bu el sanatlarına çok büyük ilgi göstermektedirler.

İlçe merkezinde her türlü müzik aletini özgün bir şekilde yapan Lütfi Alkan usta da bu kıymetli insanlardan biridir. Küçük atölyesinde, yıllardan beri zanaatını sürdürmektedir. Saz, bağlama, ud, keman, kanun gibi eserler üreten Lütfi usta ve Saray köyünde yaşayan Celal Kaya taş oymacılığının son temsilcilerinden biridir (www.persembe.bel.tr).

Perşembe ilçesi şenlikleri ile de ünlüdür. Bu bir kültür zenginliğidir. Bilhassa Perşembe Belediyesinin yıllardan beri çeşitli zamanlarda ve çeşitli vesilelerle düzenlediği ulusal çaptaki etkinlik, festival ve organizasyonlar yörenin kültürel olarak ne denli hareketli ve verimli olduğu göstermektedir. Ayrıca Ortatepe köyünde her yıl yapılan çilek festivali de önemlidir (www.persembe.bel.tr).

Dini bayramlardaki bazı farklılıklarda bir kültürel renktir. Örneğin, Perşembe Doğanlı Köyü mezarlığında arife günlerinde mezarlığını ziyarete gelenlere börek ikram edilmesidir.

Perşembe ilçesinin mahalli yemekleri de yer almaktadır. Bunun en çarpıcı örneği, Vonalı Celal namı ile tanınan Celal Öztürk'ün lokantasında yerli yabancı turistlere Perşembe'nin lezzetlerini tanıtmada görülebilir. Bu yemeklerden bazıları ise turşu kavurması, mihlama, pancar çorbası ve çeşitleri, melucan (diken ucu) kavurması, ısırğan yağlaş, galdirik kavurması, sakarca mihlaması, baldıran çorbası, hoşkuran yemeği, pezik mihlaması yemeği, lahana sarması, mısır yağlaş, mısır öğmeci, kabak yemeği, kabak tatlısı, içli tava, hamsili ekmek, hamsi tavas, hamsi buğulama, hamsi köftesi ve balık çorbasıdır (Çebi, 1996: 56).

Medreseönü'nden itibaren kıyı boyunca birçok yeme içme tesisi vardır. Bunların en ünlüsü, Hoynat mevkiinde, denizin hemen üstünde bulunan ve artık herkesçe bilinen Vonalı Celal'in Yeri'dir. İşinin ehli personelle çok leziz yemeklerin sunulduğu bu mekâna, birçok yerli ve yabancı turist uğramaktadır. Medreseönü'ndeki Gebeşoğlu tesisleri zaten şehirlerarası otobüs lokantasıdır. Perşembe'nin Alınca Mahallesinde denize doğaya karşı eşsiz manzara eşliğinde Topaloğlu Piknik ve Doğa Çay Bahçesi'nde ailece oturup bir şeyler yemek içmek paha biçilemez güzelliktedir. Çaytepe köyündeki Sarayburnu lokantası da kaliteli ve sağlıklı bir yeme içme yeridir (www.persembe.bel.tr).

Perşembe doğal, tarihi ve kültürel mirasları konusunda çeşitli zenginliklere sahip olduğundan Perşembe'nin yavaş kente dâhil olması bir sürpriz olmamıştır. Bu nedenle Perşembe'nin yavaş kente katılma süreçlerine değinmek gerekmektedir.

3.2. Perşembe'nin Yavaş Kente Dâhil Olma Süreci

Perşembe İlçesi, Avrupa'da başta İtalya olmak üzere Avusturya, Danimarka, Almanya, Hollanda, Norveç, Polonya, İspanya, İsveç ve İngiltere ile Güney Kore ve Avustralya'nın da aralarında bulunduğu 25 ülkeden 150 kentin üyesi olduğu Yavaş kent ağına 2 Kasım 2012 tarihinde resmen katılmıştır. Dünyanın 161. yavaş kenti, Türkiye'nin ise 6. yavaş kenti Perşembe olmuştur (Yıldırım ve Karaahmet, 2013: 17).

Yavaş Kent Birliği'ne üye olmak isteyen kentlerin, birliğin belirlediği 70 kriter çerçevesinde projeler geliştirmesi bu projeleri belgeleyerek bir başvuru dosyası haline getirmesi gerekmektedir. Kentler kriterler çerçevesinde faaliyetlerin üzerinden kriterlerin gerçekleştirilme oranına göre değerlendirilmekte ve puan almaktadır. Bir kentin yavaş kent olması için yavaş kent felsefesine uygun hareket etmesi, nüfusunun 50.000 altında olması ve birliğe sunduğu başvuru dosyası üzerinden yapılan değerlendirmeden geçer puan alması

gerekmektedir. Başvuru sürecinde aday kentlere Genel Merkez'den veya Ulusal Ağlardan temsilciler giderek yerinde değerlendirme yapabilir. Perşembe ilçesi kriterleri sağladığını belgeleyip yavaş kent unvanını almıştır.

O dönemin Perşembe Belediye Başkanı Selami Çarkçı, ilçedeki bir restoranda düzenlediği basın toplantısında, yaklaşık 2 yıllık bir çalışmanın ardından, İtalya'ya giderek yavaş kent belgesini aldıklarını söylemiştir. Dünyanın 161. yavaş kentinin Perşembe olduğunu belirten Çarkçı, şöyle devam etmiştir (<http://www.milliyet.com.tr/dunyaninsakinsehripersembeoldu/gundem/gundemdetay//default.htm>) :

Biz ilçe olarak bu yola 2010 yılında çıktık ve iki yıllık süre içerisinde birçok çalışmayı yerine getirdik. Cittaslow'un 59 maddesi var. Maddelerin içinde de 500'e yakın kriter vardı. Biz bu 59 maddenin hepsini teker teker yerine getirerek, gerekli mercilere sunduk. Bunun devamında projemiz İtalya'da kabul gördü. Aslında belgeyi Haziran ayında alacaktık ama İtalya'daki deprem nedeniyle Ekim ayına ertelendi. Sonuçta 21 Ekim tarihinde İtalya'da düzenlenen törenle Cittaslow Kenti belgesini aldık. Çok mutlu olduğumuzu söylemek isteriz, çünkü dünyadaki 161. Cittaslow Kenti Perşembe oldu. Çarkçı, Cittaslow deyince bazılarının aklına yasak kelimesinin geldiğini ancak bunun doğru bir yaklaşım olmadığını vurgulayarak, şöyle konuştu: "Cittaslow'un karşı olduğu bazı yönler var. Mesela yoğun araç trafiği, aşırı gürültü gibi olgulara karşıdır. Daha önce Cittaslow olmuş ilçeleri gezdik, insanlar caddelerin çoğunu trafiğe kapatmış. 80-90 yaşındaki insanlar bisiklete biniyor. Burada 80 yaşındaki insan bir yerden yardım almadan yolda yürüyemiyor. Ancak yapılacak çok işimiz var, biz de ilerleyen dönemlerde bisiklet yollarımızı yapacağız ve artık zabıta memurumuz da belediye başkanı da muhtarlarımız da işlerine bisikletle gidecek. Artık bisiklet yaşam tarzımız olacak. İlçemizde zaten çakıl ocağı gibi gürültü yapan işletmelere ruhsat verilmiyor ama örneğin tekstil işletmesi gibi işletmelere ruhsat vereceğiz, burada en ufak bir sıkıntı yok. Zaten daha önceden 12 meslek dalına ruhsat verilmeyeceği kararını meclis üyeleri ile aldık. Demir doğrama, tamirhane, oto yıkama ve balıkhaneler kent merkezinde olmayacak, diye dile getirmiştir.

Ancak Perşembe yavaş kent hareketine dâhil olması için bazı kriterleri yerine getirmesi gerekmektedir ve sertifikasyona sahip olması gerekmektedir. Perşembe ilçesinin sunmuş olduğu sertifikaya bakmak gerekmektedir.

3.2.1. Perşembe İlçesinin Yavaş Kent Sertifikasyonu

Perşembe ilçesi yavaş kente katılmak için sertifikasyon yöntemleri aracılığı ile bazı standartlar geliştirmeye yönelik araştırma ve çalışmalar yapmıştır ve birliğe sunmuştur.

Yavaş kent hareketine dâhil olmak isteyen kentlerin yerine getirmesi gereken kriterler bulunmaktadır. Perşembe'nin de yavaş kent hareketi birliğine sunduğu ve olması gereken kriterlere, politikalara değinmekte fayda vardır (Faruk Acartürk ile kişisel görüşme, 12 Eylül 2014'ten alınmıştır):

3.2.1.1. Çevre Politikaları

- **Hava, su ve toprağın kalitesinin, yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi**

Hava kirliliği ölçümleri Ordu İl Çevre Müdürlüğü tarafından periyodik aralıklarla yapılmaktadır. Belediye bu alanda Ordu Belediyesi ile ortaklaşa hizmet sunmaktadır. Perşembe belediyesi su arıtma tesisi denetimi ve şebeke suyunun içilebilmesi için yasalarla belirtilen aralıkta olup olmadığına ait ölçümler ise İl Sağlık Müdürlüğü tarafından düzenli olarak belediyenin etkisi olmaksızın yapılmaktadır. Kıyı kasabalarından oluşan ilçe için deniz suyu kalitesi, turizm ve balıkçılık açısından önemlidir, bu sebeple İl Sağlık Müdürlüğü ekiplerince özellikle yaz aylarında sık sık ölçülür. İlçe sınırları içerisinde bulunan Çaka Plajı Karadeniz bölgesinde mavi bayrak almaya aday tek plajdır. Bölgenin sanayileşmeden uzak olması ve tarımsal faaliyetlerin geleneksel yöntemlerle yapılmasından ötürü bölgede toprak kirlenmesi görülmemektedir. Toprak kirliliği hakkında herhangi bir ölçüm yapılmamaktadır. Bu belediyenin programına alması gereken bir konu olabilir. Dünyanın birçok ülkesinde kent şebeke suları içmek için sağlıklı değildir. Ancak ilçede bulunan ve belediye tarafından kent su şebekesine dâhil edilen doğal kaynak suları nedeniyle belediyenin çeşme suyu kalitesi içilebilecek düzeydedir.

- **Kentsel çöp ve atık atıkların ayrıştırılarak toplanmasının teşvik edilmesi ve yaygınlaşmasına yönelik projeler**

Bu konuda OR-ÇEB (Ordu ve Çevresi Belediyeleri Birliği) ile işbirliği içinde bulunmaktadır. Atıkların ayrı ayrı toplanması sayesinde Ordu'da bulunan geri dönüşüm fabrikasında geri dönüşüm gerçekleştirilmektedir. Ayrıca ilçede yeme içme yerlerinde oluşan atık yağlar özel bir firma aracılığıyla özel kaplarda atık yağların toplanması ve bertaraf edilmesi yönetmeliğine uygun olarak bio-dizel üretilmek üzere toplanmaktadır. Perşembe belediyesi cam, plastik ve organik atıkların ayrı ayrı tek konteynerde toplanabileceği çöp konteynırları almak için araştırma yapmaktadır.

- **Endüstriyel ve evsel kompostlamanın yaygınlaştırılması ve teşvik edilmesi**

Kompostlamayı etkinleştirmek için büyük bir finansal kaynak getiren yeni tesis inşa etmek gerekmektedir. OR-ÇEB ile işbirliği içinde kompostlama tesisi kurulum çalışmaları ve eğitim programlama planlanmaktadır. OR-ÇEB politika programında kompost tesisi bulunmakta fakat aktif olarak kullanılmamaktadır. Kompost tesisinin aktif olarak çalışmaması belediye için bir sorundur. Bu sorunun çözümü için Perşembe Belediyesi tarafından politikalar hazırlanmaktadır.

- **Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması**

İller Bankası Genel Müdürlüğünce ilçe için hazırlanmış inşaat halinde olan 40.000 kişi kapasiteli kanalizasyon ve atık su arıtma tesisi projesi tamamlanmış olacaktır. Atık sular, atık su temizleme tesisinde temizlenerek denize salınacaktır.

- **Alternatif enerji kaynaklarının (yenilenebilir enerji kaynakları, yeşil hidrojen, mini hidroelektrik santralleri) kullanılması ve biokütlelerden ısı üretilmesi yoluyla enerji tasarrufu ile ilgili belediye projesi**

İlçede alternatif enerji kullanımı çok yaygın olmamakla beraber en sık kullanım örneği evlerin çatılarına kurulan güneş panelleridir. Ev halkının sıcak su ihtiyacını karşılamak için kullanılır. İlçede yeni nesil enerji tasarruf lambalarının kullanımı oldukça yaygındır. Bu tür lambalar kullanılmaktadır. Perşembe’de akarsular mevcuttur. Ancak hidro enerji için yeterince güçlü değildir. Yine de birçok değirmen elektrik enerjisi yerine hidro enerji ile çalışmaktadır. Ayrıca bu su kaynakları sulama amaçlı kullanılmaktadır.

- **Genetiği değiştirilmiş ürünlerin(GDO) tarımda kullanılmasının yasaklanması**

Ülkemizde GDO kullanımı ve bu konuda düzenleme yapan yasalar merkezi yönetimin otoritesine aittir. Ülkemizde birkaç ürüne GDO’lu üretim izni verilmiştir. İlçede bu ürünler üretilmemektedir. Belediyenin politikası yasaların izin verdiği sınırlar içinde GDO’nun tarımda kullanılmasının önüne geçmek olacaktır.

- **Reklam grafikleri, panolar ve trafik işaretlerine dair belediye planı**

Belediye trafikte güvenlik riskine sebep olabilecek reklam tabelaları konusunda gerekli hassasiyeti göstermektedir. Dikkat dağıtıcı olan ve rüzgâr, aşırı yağış gibi doğal

etkilerle çevreye zarar verebilecek tabelalara izin verilmemektedir. Belediye karayolları üzerinde mümkün olduğunca az reklam işaretleri olmasından yanadır. Ayrıca işyerlerini gösteren tabelaların boyutlarının çok büyük olmaması yönünde teşvik edilmektedir.

- **Elektromanyetik kirliliği kontrol eden sistemler**

Elektromanyetik kirliliğin en önemli sebeplerinden biri yüksek gerilim hatlarıdır. İlçe, coğrafi konumu nedeni ile tüm yüksek gerilim hatlarına uzaktadır. Bir diğer insan yapımı elektromanyetik kirlilik kaynağı cep telefonu ve televizyon, radyo, GSM baz istasyonlarıdır. Perşembe’de muhtelif bölgelerde GSM baz istasyonları bulunmaktadır. Türkiye’de elektromanyetik kirliliğin kontrolü için yasal eksiklikler bulunmaktadır.

- **Gürültü kirliliğini kontrol etmek ve azaltmak için bir program**

Gürültü kirliliğinin oluşup oluşmadığının tespit etme imkânı bulunmamakta olup tespit gerektiren durumlarda İl Çevre ve Orman Müdürlüğü ile ortaklaşa çalışma yapılmakta ve yaptırım uygulaması gereken durumlarda 5326 sayılı Kabahatler Kanunu kapsamına belediyeye verilen yetki doğrultusunda işlem yapılmaktadır. İlçe merkezinde görüntü ve gürültü kirliliği oluşturacak olan soğuk demir ve mobilya atölyeleri gibi iş yerleri ilçe merkezi dışına çıkarılmıştır. Canlı müzik yapan düğün salonu, restoran ve kafe sahipleri ile yavaş kenti konu alan seminerler düzenlenmiş, gürültü kirliliğinin azaltılmasının önemi vurgulanmıştır.

- **Işık kirliliğini kontrol etmek için sistem ve programlar**

Türk hukukunda ışık kirliliği için özel kanunlar yoktur. Işık kirliliği varsa mevzuat eksikliğinden dolayı belediye sadece dikkatli olunması için işbirliği isteyebilir. Belediyenin politikası olabildiğince az ışık kirliliğidir. Işık kirliliğine sebep olmayan sokak aydınlatmalarının alımı için belediye araştırma yapmaktadır. Bazı noktalardaki sokak aydınlatmalarının kaldırılması planlanmaktadır.

- **Çevre yönetimi sistemlerinin benimsenmesi (EMAS ve ECOLABEL ya da ISO 9001; ISO 14000; SA 8000 ve Gündem 21 projelerine katılım)**

Belediyenin Gündem 21 çerçevesinde kent konseyi kurulması konusu meclis toplantısında görüşülmüş ve bu konu hakkında daha fazla bilgi edinilmesi doğrultusunda karar alınmıştır. Çevre yönetim sistemlerinin verimliliği açısından kent konseyinin

kurulması düşünülmektedir. Ülkemizde Ecolabel (Eko-Etiketi) henüz verilmemektedir. Bu etiket yalnızca AB'ye tam üye olan ülkelerdeki yetkili kurumlar tarafından verilmektedir. Ancak yine de dünya çapında başvuru yapılabileceği için ilçede doğaya zarar vermeyen ürünlerin tespit edilmesi için çalışmalar yapılacaktır. Böylece Avrupa'da yaygınlaşan bu çevrecilik akımına Perşembe'de dâhil edilecektir.

3.2.1.2. Altyapı Politikaları

- **Tarihi merkezlerin ve/veya kültürel çalışmalarının geliştirilmesi ve ıslah edilmesi için planlar**

Perşembe eski bir yerleşim alanı olmasından ötürü birçok tarihi mekâna ev sahipliği yapmaktadır. Belediye, bu alanları korumaya ve gerektiğinde tarihi yapıların iyileştirilmesine büyük önem vermektedir. İlçedeki eski evler tespit edilmiş ve koruma altına alınmışlardır. Bazıları restore edilerek turizme kazandırılmıştır. Belediyenin yeni hizmet binasının ilçenin mimari dokusuna uygunluğu dikkate alınmıştır. Eski Perşembe evlerine benzetilerek tasarlanan yeni hizmet binası yöresel kültüre uygun aynı zamanda modern bir çizgiye sahiptir. Hizmet binasının en alt katı kültür merkezi olarak planlanmıştır. Ayrıca belediye meclisi, ilçede bir müze yapılması için karar almıştır. Yapılan planlamaların uygulanmasındaki finans ihtiyacı Kültür Bakanlığı ile ortaklaşa karşılanacaktır. İlçedeki kültürel ve tarihi alanların geliştirilmesi ve ıslah edilmesi için yapılacak planlar Ordu Valiliği tarafından onaylanmakta ve yürütülmektedir. Örneğin, Çaytepe Köyü Yason Burnunda bulunan Yason Kilisesi restorasyonudur.

- **Güvenli ulaşım ve trafik için planlar**

Perşembe'nin içinden geçen şehirlerarası karayolu, ilçe için büyük bir ekonomik katkı olmasının yanı sıra trafik kazası riskinin yoğun olması, egzoz gazı salınımının fazla olması gibi olumsuz etkilere de sahiptir. 2006 yılında şehirlerarası karayolu ilçe merkezinden 10 km güneye taşınmıştır. Böylece günde 20 bine yakın araç geçişinin olduğu Atatürk bulvarında günlük araç yoğunluğu 150-200 civarına düşmüştür.

- **Okulları ve kamusal binaları bağlayan bisiklet yolları**

İlçede sahil şeridinde bulunan güzergâh üzerine bisiklet yolu yapılması için belediye meclisinde karar alınarak çalışmalar başlatılmıştır.

- **Özel taşımacılık ve trafiğin toplu taşıma ve yaya alanları ile bütünleştirilmesi üzerinden, alternatif ulaşımı destekleyen planlar (toplu taşıma alanlarına bağlanan ilave kentsel araba, park yerleri, bisiklet yolları, okullar ve işyerlerine erişim sağlayan yaya güzergâhlar vb.)**

Perşembe'nin bütün köylerine minibüs ile ulaşım sağlanabilmektedir. Ülkemizdeki ismi dolmuştur. İlçede hem özel teşebbüs olan dolmuşlar çalışmakta hem de belediyeye ait belirli saatlerde kalkan ve duraklara uğrayan otobüslerden oluşan toplu taşıma sistemi bulunmaktadır. İlçe merkezinde dolmuşların ve belediye otobüslerinin kalkış ve son durağı olan belediye meydanında biri ücretli (70 araç kapasiteli) diğeri ücretsiz (300 araç kapasiteli) iki ayrı otopark mevcuttur. Belediye otobüsleri ve dolmuşları ile ulaşım sistemi oldukça esnekler. Sadece belirli duraklarda yolcu alıp bırakılmamaktadır. İlçenin coğrafi yapısı nedeniyle yerleşim seyrek ve geniş bir alana yayılmıştır. Bu sebeple toplu taşıma sebebi, yol güzergâhı üzerinde herhangi bir noktada yol kenarında bekleyen yolcuları almak ve inmek istedikleri yerde indirilmektedir.

- **Kamusal ve kamu ile ilgisi olan alanların engelliler için erişilebilir olması, mimari engellerin kaldırılması ve teknolojilere erişimin sağlanmasının garanti altına alınabilmesi için uygulamalar**

Ülkemizdeki yasalarda da belirtildiği üzere engelli vatandaşların kamusal alanlara ve teknolojiye ulaşabilmeleri sağlanmalıdır. Perşembe'de tüm kamu binalarında ve yaya kaldırımlarında engelli vatandaşlar için özel iniş ve çıkış bölümü bulunmaktadır. Yeni inşa edilecek olan belediye hizmet binasında engelliler ve yaşlılar için özel giriş ve çıkışlar planlanmıştır. Yaşlı ve engelli vatandaşlara kamusal haklarından faydalanabilmeleri için mimari engellerin kaldırılması belediyenin önem verdiği konulardandır. Web sitesi olan www.persembe.bel.tr'nin görme engelli vatandaşlar için de erişilebilir olması için çalışmalar yapılmaktadır. Büyük punto ve zıt renkler ile yazıların kolay okunabilirliği sağlanarak görme engelli vatandaşların site kullanması amaçlanmaktadır.

- **Aile yaşantısını kolaylaştıran ve yerel aktivitelere olanak sağlayan programların teşvik edilmesi (eğlence ve spor faaliyetleri, okul ve aile arasında bağ oluşturmayı amaçlayan aktiviteler, yaşlılar ve kronik hastalar için ev yardımı da dâhil olmak üzere çeşitli yardımlar, sosyal tesisler, belediye çalışma saatlerinin düzenlenmesi, umumi tuvaletler)**

Perşembe'deki organizasyonlar, spor ve eğlence, çevre ve doğa, kültür ve sanat, genel hizmetler gibi çok çeşitlidir. Belediye, aile hayatını kolaylaştıran yerel aktivitelere olanak sağlayan programlara önem vermektedir. Ayrıca toplum hayatının kolaylaştırılmasını maddi olarak destekler. Belediye, spor alanında; basketbol, voleybol, futbol, hentbol, yüzme, jimnastik, step-aerobik ve tekvando gibi spor dalları için yaz okulları açmayı planlamaktadır. Belediyenin, her yaz halı saha futbol turnuvası, haziran ayının son haftasında su sporları etkinliği ile uçurtma yarışması gibi aktiviteleri içeren ilçe oluşunun yıl dönümü etkinlikleri düzenlemektedir. Ayrıca ilçede sahilde iki ayrı noktada kondisyon aletleri vardır. Kültür ve sanat merkezleri olarak köy pazarı mevcuttur. Köy pazarında sadece yerel doğal üretilen meyve, sebze, bal gibi gıda ürünleri değil, yerel zanaatkârların geleneksel yöntemlerle ürettiği giysi, oyuncak, hediyelik süs eşyası, resim, seramik, taş oymaları gibi ürünler bulunacaktır. Perşembe'de bir adet kütüphane bulunmaktadır. Belediye, Perşembe'de bir gençlik merkezi kurmayı planlamaktadır. Devlet yoksul insanlara ve 65 yaş üstü bakıma muhtaç vatandaşlara, ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için bazı ayni ve nakdi yardımlar yapmaktadır. Belediye, Ramazan ayı başlangıcında veya öncesinde hayırsever vatandaşlar tarafından bağışlanan yardım paketlerini yoksul halka ulaştırmaktadır. Sosyal Hizmetler Kurumu bakıma muhtaç kimselerin bakımını yapan ailelere bakım ücreti ödemektedir. Ayrıca SGK' da 2022 sayılı kanun kapsamında herhangi bir geliri bulunmayan 65 yaş üzeri kimseler ile % 40'ın üzerinde engelli raporu bulunanlara her ay düzenli olarak maaş vermektedir. İlçede yedi farklı noktada vatandaş hizmetine sunulan umumi tuvalet bulunmaktadır.

- **Tıbbi yardım merkezi**

Perşembe'de 30 yataklı bir sağlık merkezi bulunmakta, bu merkezin bünyesinde 112 Acil Servis hizmeti sunulmakta ve Belediye tarafından ihtiyaç halinde ayrıca ambulans hizmeti verilmektedir. İlçede özel teşebbüs tarafından son teknoloji ile donatılmış 300 yataklı bir hastane yapılacaktır. Devlet fakir halka sağlık hizmetlerinden ücretsiz faydalanabilmesi için yeşil kart verir.

- **Vasıflı yeşil alanların asgari teçhizata sahip olması ve hizmet altyapıları (yeşil alanların birbiriyle bağlantıları, oyun sahaları vb.)**

Yeşil alanlar kentlerin ısı adası etkilerini azaltmakta, kent ekosistemine, kentlerin fiziksel gelişmesine ve günlük kentsel aktivitelere sağladıkları katkı ve olanaklarla insanlar

daha konforlu çevre şartları sunmaktadır. Yeşil alan yeterliliğinin sağlanabilmesi için yasa ve yönetmeliklerle kişi başına yeşil alan miktarının belirlenmesi yoluna gidilmiştir. Yürürlükte olan imar kanununa göre kişi başına minimum 14 metre kare yeşil alan öngörülmüştür. Ancak bu değer belediye tarafından yeterli bulunmamakta ve daha fazla yeşil alan oluşturabilmek için çalışmalar yapılmaktadır. Yeşil alanların çok sayıda ve küçük olması bakım masraflarının yükselmesi ve bitki örtüsünün zayıf olmasından dolayı büyük ve eşit mesafede yeşil alanlar oluşturulmaya dikkat edilmektedir.

- **Ticari malların dağıtımı ve doğal ürünler için ticari merkezler oluşturulması için plan**

Özellikle doğal yollarla üretilen yerel ürünler ticaretine önem verilmektedir. Haftalık düzenli olarak pazar yeri kurulur ve burada yerli yabancı gıdalar, çeşitli ürünler satılır. Haftalık düzenli olarak kurulan Pazar alanının ortasında kalan eski belediye hizmet binasının alt katına sadece yerel ürünlerin bulunduğu Perşembe'ye ait tipik bir haftalık köy pazarı yapılmaktadır.

- **Mağaza sahipleriyle zor durumda olan vatandaşlarla ilgilenme ve yardım etme üzerine mutabakat “dost mağazalar”**

Belediye yavaş kent akımının etkisi ile esnaf eğitim programı için bir girişim başlatmıştır. Yerli ve yabancı turistlerin müşteri değil, misafir olarak görülmesi gerektiği konusu üzerinde durulmuştur. Turistlerin sadece kendi ticari faaliyetleri ile ilgili olan sorunlarına değil, kar amacı gütmeksizin tüm sorunlarına mağaza sahiplerinin yardımcı olmalarının bu misafirperverliğin gereği olduğu vurgulanmıştır. Belediye bu konuda esnaf eğitim programını devam ettirmeyi planlamaktadır.

- **Bozulmakta olan kentsel alanların ve kentin yeniden kullanılmasına yönelik projelerin iyileştirilmesi**

Perşembe'de işlevini yitirmiş görüntü kirliliği yaratabilecek kentsel alanlar bulunmamaktadır. Eski Perşembe evleri bulunmakta fakat bu evler Kültür Bakanlığı tarafından koruma altındadır. Yeşil alanların oluşturulabilmesi ve büyütülmesi için tespit edilmiş bölgelerde yıkılan binaların yerine yenisinin yapılmasına izin verilmemektedir.

- **Kent tarzının yeniden yapılandırılması ve iyileştirilmesi için bir program**

Kentin görünümünün iyileştirilmesi planları çerçevesinde Atatürk Bulvarı üzerindeki evlerin tek tip renge boyanması yönünde Belediye Meclisi karar almıştır. Perşembe'ye ait kültürel argümanların araştırılarak, kent tarzının iyileştirilmesi için yapılacak çalışmalara ışık tutulması planlanmaktadır. Kentin kendi mimari kişiliğine sahip olabilmesi ve diğer yerleşim yerlerinden farkını ortaya koyabilmesi için bu gereklidir. Bu kültürel argümanların araştırılması henüz tamamlanmamıştır.

- **Kentsel yenileme programı (Urban Renewal Program U.R.P.) işlevlerinin yavaş kent bilgi bürolarıyla bütünleştirilmesi**

Yavaş kent ile ilgili bilgiler ve broşürler belediyenin web sitesinde mevcuttur. Yavaş kent sertifikasyon sürecinde olduğu için yavaş kent hakkında birçok toplantı ve konferanslar gerçekleştirilmiştir. Türkiye'de ilk yavaş kent sertifikası alan Seferihisar'ın Belediye Başkanı'nın da konuşmacı olarak davetli olduğu bir konferans düzenlenmiştir. Sivil toplum örgütleri, köy ve mahalle muhtarları, oda vatandaşları ve tüm vatandaşların davetli olduğu konferansta yavaş kent ve yavaş yemek hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Yavaş kent bilincini ilerletmek için, bilgi vermenin yanı sıra, bir iletişim planı hazırlanacak ve uygulanacaktır.

3.2.1.3. Teknoloji ve Kentsel Kalite için Tesisler

- **Biyomimari için büro ve biyomimarinin teşvik edilmesi yönündeki bilgilendirme projesi için görevlendirilen personelin eğitimi için programlar**

Perşembe'de biyomimari yeni bir kavramdır. Yavaş kent tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri sırasında hazırlanan broşürlerde biyomimari hakkında da bilgi verilmiştir. Ancak biyomimarinin teşvik edilmesi yönünde bilgilendirme projesi için görevlendirilecek personel henüz tespit edilememiştir.

- **Kenti, fiber optik kablolar ve kablosuz sistemler için teçhiz etmek**

Kentin kablolu telekomünikasyon alt yapı yenileme çalışmaları Türk Telekom sorumluluğundadır. Gelecekte fiber optik ağ döşenmesi planlanmaktadır. Belediye kent merkezinde geniş bir alanda ücretsiz Wİ-Fİ internet erişim hizmeti vermeyi planlamaktadır.

- **Elektromanyetik alanları gözleme sistemlerinin benimsenmesi**

Türkiye’de bu konuda kullanılan spesifik bir sistem yoktur. Daha önce de belirtildiği gibi baz istasyonlarının yerleşimine dikkat verilmektedir.

- **Çevre ve manzarayla uyumlu çöp kutularının tedarik edilmesi ve çöplerim belirlenmiş zaman tablolarına göre kaldırılması**

Yeşil alanlarda kullanılan çöp kutuları yeşil renkte ve kullanıldıkları alana göre tasarlanmıştır. Kent merkezi, mesire alanları, sahil kordonu ve yeşil alanlardaki çöp kutuları periyodik aralıklarla toplanmaktadır. Özellikle yaz aylarında periyodlar sıklaşır.

- **Toplu ve özel alanlarda önemli çevresel olarak uygun bitkilerin bahçe/peyzaj mimarisi ölçütlerine uygun çizgilerle yerel bitkilerin yetiştirilmesine yönelik promosyon ve programlar**

Belediye tüm Perşembe tanıtım platformlarında mavi ve yeşilin bulunduğu kent sloganı ile tanıtım yapar. İlçedeki ağaçlar ve peyzaj mimarisi Perşembe’nin tanıtımı ve turizm açısından önemlidir. İlçe merkezindeki tarihi çam ağaçları ve söğüt ağaçları görülmeye değer manzaralar sunar. İlçenin kültürel objelerinden biri haline gelen bu değerlerin korunması ve geliştirilmesi için belediye önlemler almakta ve uygulamaktadır.

- **Vatandaşlara hizmet sağlamak için planlar (Belediye hizmetlerinin internet üzerinden duyurulması, vatandaşlar için internet tabanlı bir belediye ağı oluşturulması ve vatandaşların bu ağı kullanmaları yönünde eğitilmeleri)**

Perşembe Belediyesi web sitesinde vatandaşlara birçok bilgi sunmaktadır. Belediye web sitesi üzerinden faturaların ve vergilerin sorgulanması ve ödenmesini sağlayan gerekli programların satın alınması işlemlerini tamamlamış, belediye web sitesinde gerekli düzenlemeleri yapmıştır. Bilgisayar ve internet kullanımını bilmeyen vatandaşlar için Perşembe Halk eğitim kurumu tarafından yeterli kursiyer sayısı sağlandığında kurslar açılmaktadır.

- **Özellikle gürültülü alanlarda gürültünün kontrol edilmesi için plan**

Gürültü kirliliğinin oluşup oluşmadığının tespit edilme imkânı bulunmamakta olup tespit gerektiren durumlarda İl Çevre ve Orman Müdürlüğü ile ortaklaşa çalışma

yapılmakta ve yaptırım uygulanması gereken durumlarda 5326 sayılı Kabahatler Kanunu kapsamında Belediyeye verilen yetki doğrultusunda işlem yapılmaktadır. İlçe merkezine görüntü ve gürültü kirliliği oluşturabilecek iş yerlerinin açılmasının yasaklanması için belediye meclisi karar almış ve uygulamaktadır. Canlı müzik işletmeleri, ses kirliliği oluşturacak olan soğuk demir ve mobilya atölyeleri gibi iş yeri yerleri, ilçe merkezi dışına çıkarılmıştır. Canlı müzik yapan düğün salonu, restoran ve kafe sahipleri yavaş kenti konu alan seminerler düzenlenmiş, gürültü kirliliğinin azaltılmasının önemi vurgulanmıştır. Mahallelerde bazı cadde ve sokaklarda görüntü ve gürültü kirliliği yapabilecek iş yerlerinin açılmasının yasaklanması ile ilgili meclis kararı alınmıştır.

- **Renklerle ilgili plan**

İlçenin en işlek caddesi olan ve tüm sahil boyunca devam eden Atatürk Bulvarı üzerindeki evlerin tek renk olması için Belediye Meclisi karar almış ve bu uygulamaya başlanması planlanmıştır. Renklerin bir kentin imajı üzerindeki etkisi büyüktür. Belediye bu konuda araştırma yapmaya devam etmektedir.

- **Elektronik evden çalışmanın teşvik edilmesi**

Türkiye’de yaygın olmayan bir uygulamadır. Ancak yavaş kent tanıtım faaliyetleri sırasında evden çalışma hakkında bilgiler verilmektedir. Bu konuda gelecekte belediye halkın teşvik edilmesi için çalışmalar yapabilir.

3.2.1.4. Yerli Üretimin Korunması

- **Esnaf ve zanaatkârlar tarafından üretilen ürünlerin eşya ve el işlerinin kalitesinin sertifikalandırılması**

Geleneksel el sanatları ve el yapımı ürünlerin önemi belediye tarafından kabul edilmiştir, tanıtım fuarlarında ve değişik platformlarda, Perşembe’nin yerli zanaatkârları tarafından üretilen ürünlerin satışı ve tanıtımı yapılmaktadır. Perşembe’nin geleneksel yiyecekleri, oyunları, el sanatları hakkında yaşlı vatandaşlar ile görüşmeler yapılmaktadır. El sanatları, gıdalar, hikâyeler, gelenekler gibi kültürel değerlerin bir envanterini oluşturmak için araştırma yapılmaktadır.

- **Yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan esnaf ve zanaatkarların ve el işi ürünlerinin korunması ve himayesine yönelik programlar**

Belediye ve Ordu Kùltür Müdürlüğü ile işbirliğı içinde yapılan çalışmalar ile el sanatları, gıdalar, hikâyeler, gelenekler gibi kültürel değerlerin bir envanterini oluşturmak için araştırmalar yapılmaktadır. El yapımı kayık geleneğinin devam ettirilmesi için Ankara'da düzenlenen Perşembe tanıtım fuarına yerli ve geleneksel el işçiliğı ile üretilmiş kayık götürölmüştür. Belediye, küreselleşme ile ortaya çıkan tek tip üretim şekli ve ürünlerinin ucuzluğu karşısında geleneksel yerli üretim yöntemleri ve ürünlerinin yok olmaması için teşviklerde bulunacaktır.

- **Yok olma riskiyle karşı karşıya olan geleneksel çalışma ve meslek yöntemlerinin himayesi**

Küresel ekonominin düşük kalite ve düşük ücret politikası ile piyasa sürmüş olduğı ürünleri ikame eden yerli geleneksel yöntemlerle üretilen kullanımı Perşembe'de yaygındır ve belediye bunu teşvik etmektedir. El işçiliğı ile üretilen ayakkabı imalatı, bakır kap kaçak ustalığı, balıkçı kayığı yapımı, süs eşyaları tasarımı, taş oymacılığı ve ahşap ustalığı yörede devam ettirmeyi başaran geleneksel meslek gruplarındadır.

- **Organik ve yerel topraklarda üretilmiş ürünlerin kullanılması ve restoranlar, okul kafeteryaları ve himaye altındaki yapılarda yerel geleneklerin muhafaza edilmesi**

Yavaş kent sertifikasyon süreci dolayısıyla ilçedeki kafe restoranlarla yapılan görüşmeler sırasında menülerine geleneksel yerel yemeklerin konulması konusunda mutabakata varılmıştır. İlçede üretilen fındık, bal, çilek, kivi, helva gibi organik yollarla üretilen ürünlerin satışının yapılabileceğı köy pazarı kurulmuş, üreticinin geleneksel yollarla üretimine devam etmesi teşvik edilmiştir. Belediye yerel geleneksel yöntemlerle üretilen ürünlerinin ulusal ve uluslararası pazarda da satılabilmesi için planlamalara devam edilmektedir.

- **Yavaş yemek ile işbirliğı içerisinde, okullarda tat ve beslenme konusunda eğitim programları**

Gıda eğitimi, okullardaki eğitimi programının bir parçası değildir. Gıda eğitimine tarım ilçe müdürlüğü ile yapılan görüşmeler neticesinde eğitim öğretimde yer verilmeye başlanacaktır.

- **Yok olma riski altında olan şarap ve gastronomik yavaş yemek çeşitleri için aktivitelere destek olma**

İlçede şarap üretiminin geçmiş yıllarda yoğun olarak yapıldığına dair işaretler bulunmaktadır. Ancak son birkaç asırdır üretim görülmemektedir. Belediye, ilçede şarap üretimini yeniden canlandırmayı planlamaktadır. İlçede üzüm çeşitliliği araştırılmakta eski Perşembe şarabının hangilerinden yapıldığı tespit edilmeye çalışılmaktadır. Bu konuda yapılacak olan çalışmalar teşvik edilecektir.

- **Yerel ürünlerin tespit edilmesi ve bu ürünlerin ticarileşmesi için destek (pazarlarda yerel ürünler için yer ayrılması)**

Daha önce bahsedildiği gibi farklı köylerden gelen üreticiler tarafından kurulmuş olan yerel ve bölgesel ürünlerin satışı için özel haftalık bir Pazar alanı köy pazarı olarak kullanılmaktadır. Perşembe'nin ulusal tanıtım fuarlarında yerel gıdaları için tanıtım ve satış standı ayrılmaktadır. Perşembe'nin çeşitli yerel ürünleri: sebze, meyve, domates, mısır, biber, salatalık, patates, soğan, fasulye, patlıcan, çeşitli otlar, dut, mandalina, taflan (karayemiş), kivi, elma, armut, şeftali, çilek, fındık, balık (vona limanından), süt, tereyağ, peynir, yoğurt, ayran, ekme ve hamur işleri, bitkisel çay, baldır.

- **Kentteki ağaçların sayılması ve büyük ya da tarihi ağaçların değerinin arttırılması**

İlçenin Güneydoğdu mahallesinde bulunan asırlık meşe ağaçları korunması gereken doğal tabiat varlıkları olarak ilan edilmiş ve koruma altına alınmıştır. İlçedeki tarihi çam ağaçları ve söğüt ağaçları koruma altındadır. Bahçe ve peyzaj düzenlemeleri yapılırken ağaçların yeterli su ve ışık alabileceği şekilde düzenlemeler yapılır.

- **Yerel kültürel etkinliklerin teşvik ve muhafaza edilmesi**

Kültürel etkinliklerin organize edilmesi halkın kendi kendine yapabileceği bir durum değildir. Bu sebeple bu tür organizasyonlar belediye tarafından düzenlenir ve kaymakamlık tarafından desteklenir. Resmi ve ulusal olmayan sadece bu bölgeye ait olan 20 Mayıs (Mayıs Yedisi) tarihindeki bahar bayramı belediye tarafından teşvik edilmektedir. Belediye bu güne özel yarışmalar ve konserler düzenlemektedir. Bu günün resmi tatil olmaması bir sorun teşkil etmektedir.

- **Kent ve okul bahçelerinin geleneksel yöntemlerle yetişmiş yerel ekinler için geliştirilmesi**

Perşembe ilçesi, okullarda sebze bahçeleri kurulması konusunda milli eğitim müdürü ile görüşmeler yapmıştır. Ayrıca bu konu hakkında okul aile birlikleri ile de görüşmeler devam etmektedir.

3.2.1.5. Konukseverlik

- **Turist bilgisi ve nitelikli misafirperverlik için eğitim kursları**

Kasaba ve köylerde turistler için birçok otel ve pansiyon sayesinde çeşitli konaklama imkânları bulunmaktadır. İlçede bulunan Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi mezunları bu alanda yetişmiş kalifiye elemanlardır. Dünyada kabul görmüş, ikinci dil olan İngilizce eğitimi ilköğretimden itibaren okullarda verilmektedir. Turizm Meslek Lisesi mezunu olabilmek için yeterli seviyede İngilizce eğitimi almak gerekmektedir.

- **Tarihsel merkezlerde yol gösteren turist güzergâhları ile birlikte turist işaretlerinde uluslararası işaretlerin kullanılması**

Turistler için kullanılan işaretler ulusal işaretler ile birliktedir. Turist yolları boyunca turist yerleri beyaz harflerle kahverengi işaretler üzerinde gösterilir. Yön tabelaları hem Türkçe hem de İngilizce olarak konumlandırılmıştır. Ulusal dilin yanı sıra İngilizce açıklaması da bulunmaktadır.

- **Ziyaretlerin kente yaklaşmalarını ve bilgi, hizmetlere erişimlerini kolaylaştırıcı resepsiyon yönergeleri ve projeleri (otopark, resmi kurumların açılış saatlerinin uzatılması/esnetilmesi vb.)**

Yörenin tanıtımının yapıldığı broşürler Türkçe hazırlandığı için İngilizce olan versiyonları da hazırlanmaktadır. Türkçe bilmeyen yabancı turistlere de ulaşılmaktadır. Etkinlikler basın-yayın organları, belediye duyurusu ve web sitesi aracılığıyla bildirilir. Afişler hazırlanır ve kentin görüntüsünü bozmamasına özen gösterilerek bazı noktalara asılır.

- **Kentin “yavaş” güzergâhlarının düzenlenmesi (broşürler, internet siteleri vb.)**

Belediyenin yavaş kent ağına katılma niyetini ilan eden ve belediye tarafından hazırlanan görüşme ve basın bültenlerine dayalı çeşitli basın yayın çalışmaları yapılmıştır. Belediye yavaş kent sertifikasyon süreci içinde Perşembe merkezde altı ayrı bilgilendirme toplantısı düzenlemiştir. Tüm sivil toplum örgütlerine basın yayın organlarına ve muhtarlara yavaş kent ve yavaş yemeği anlatan, belediye tarafından hazırlanmış olan broşürler dağıtılmıştır. Web sitesi üzerinden bilgilendirilmeler yapılmaya devam edilmektedir. Birkaç köy bir araya getirilerek beş ayrı merkezde bilgilendirme toplantısı düzenlenmiştir. Girişimciler için özel toplantılar organize edilmiştir.

- **Turistik işletmeciler ve mağaza sahiplerinin ücret şeffaflığı ve fiyatların müessesenin dışında sergilenmesi gerekliliği konusunda bilinçlendirilmesi**

Turizm sektöründe otel, restoran ve kafeterya sektörüyle ilgili görüşmeler birkaç toplantıda görüşülmüştür. Bazı restoran ve kafeteryalar fiyat listelerini mağaza dışında sergilemeye başlamıştır. Diğer mağazalarında bu konuda planlamaları bulunmaktadır. Belediye bu konuda neler yapılabileceğini araştırmaktadır.

3.2.1.6. Farkındalık

- **Vatandaşlara yavaş kent olmanın amaçları ve prosedürleriyle ilgili bilgi sağlayan kampanyalar**

Vatandaşlara sivil toplum örgütlerine ve özel sektöre basın yayın tarafından ve belediye web sitesi üzerinden bilgilendirme yapılmaktadır. Kent merkezinde ve köylerde bilgilendirme toplantıları düzenlenmiş ve birçok insan bu toplantılara katılmıştır. Belediye Başkanı toplantılardaki tüm katılımcılara Uluslararası yavaş kent ve yavaş yemek hakkında bilgi vermiştir. Yavaş kent fikir akımı içindeki yaklaşımlar belediye tarafında kabul görmüş, sertifikasyon sürecinin olumlu ya da olumsuz sonuçlanmasına dikkat edilmeksizin bu yöndeki çalışmalar devam edecektir.

- **“Yavaş” felsefesini kazanmada sosyal yapıların dâhil edilmesi için programlar ve yavaş kent projelerinin uygulanması (özellikle eğitsel bahçe ve parklar, kitap olanak ve hizmetleri ve bitkilerin tohumlarının korunması projelerine katılım)**

İlçede hemen hemen her evin tarıma uygun bahçesi bulunmaktadır. Kent sakinleri evlerinin bahçesinde sebze, meyve yetiştirebilmektedir. Fide ve tohumlar ise komşulardan sağlandığı için yüzyıllardır üretilen sebze ve meyvelerin türlerinde değişim görülmemiştir.

- **Yavaş kent ve yavaş yemek faaliyetlerinin yaygınlaştırılması için programlar**

Bu konuda broşür hazırlanmıştır. Toplantılar aracılığıyla bilgilendirmeler yapılmıştır. Restoran ve kafelerde yöresel yemeklerin menüye eklenmesi sağlanmıştır. Basın yayın organları aracılığıyla web sitesi üzerinden bilgilendirmeler yapılmaya devam edilmektedir.

Perşembe belediyesi yavaş kent sertifikasyonuna hak kazanmış ve yavaş kent birliğine girmiştir. Ancak Yavaş Kentler Birliği tarafından başvurusu kabul edilmiş ve “yavaş” olarak kabul edilmiş Perşembe’nin, sahip olduğu değerleri koruduğu ve kentte yaşam kalitesi seviyesini devam ettirdiğine dair her 4 yılda bir sertifikalarını yenilenmesi gerekmektedir. Sertifika yenileme, yerel girişimleri teşvik etme, kalkınmada sürekliliğini sağlama amacı taşımaktadır.

Hırçın Karadeniz’in sakin limanı olan Perşembe’de; doğasıyla, yeşilliğiyle, masmavi deniziyle, yöresel yemekleriyle, birincil sıcacık insan ilişkileriyle zaten bir sadelik, yavaşlık, dinginlik hissedilmekteydi. Karadeniz sahil kuşağında keşfedilmeyi bekleyen sakin bir koydu Perşembe. Yavaş kent hareketine dâhil olması da Perşembe’nin bu özelliklerinden dolayı bir tesadüf değildir. Perşembe’nin yavaş kente girmesiyle tabii ki Yavaş kent logosunda da yer alan salyangoz figüründe olduğu gibi gelişen küreselleşmeye karşı çıkmadan yavaş yavaş kendine özgü değerlerini koruyarak ilerleyecektir. Gelecek nesiller boyunca da doğal tabiatı bozulmadan sürdürülebilirlik ekseninde tertemiz bir çevre, yaşanması bir ortamda var olmaya devam edecektir.

3.3. Perşembe’nin Yavaş Kent Olmasının Kentel Yaşam Kalitesine Etkisi

Yavaş kent hareketi, nüfusu 50.000’in altındaki kentlerin üye olabildiği, kentlerin kendi gelenek, göreneklerini, yemeklerini, tarihsel kimliklerini korumalarını öngören bir birliktir. Yavaş kent felsefesi kentlerin hangi alanlarda güçlü ve zayıf olduklarını analiz etmelerini ve sahip oldukları şartlar çerçevesinde bir strateji geliştirmelerini teşvik etmektedir. Yavaş kent ağı, küreselleşmenin kentlerin dokusunu, sakinlerini ve yaşam tarzını standartlaştırmasını ve yerel özelliklerini ortadan kaldırmasını engellemek için

yavaş yemek hareketinden ortaya çıkmış bir kentler birliğidir. Küreselleşmenin yarattığı homojen mekânlardan biri olmak istemeyen, yerel kimliğini ve özelliklerini koruyarak dünya sahnesinde yer almak isteyen kasabaların ve kentlerin katıldığı bir birliktir (www.geka.org.tr).

Nüfus, yavaş kente dâhil olmak için ilk basamağı oluşturmaktadır. Ancak yavaş kent kriterlerini de gerçekleştirmesi gerekmektedir. Perşembe ilçesinin yavaş kent hareketine katıldığı zaman nüfusu 32.150 idi. Nüfus kriterini Perşembe, sağlamaktadır. Perşembe belediyesi yavaş kent sertifikasyonunu birliğe girmek için sunmuştur. Yavaş kent ağına 2 Kasım 2012 tarihinde resmen katılmıştır. Türkiye’de 11 tane yavaş kent bulunmaktadır ve Perşembe ise Türkiye’nin 6. yavaş kenti olmuştur. Ordu’nun Perşembe ilçesi, Karadeniz bölgesinde yer almaktadır. Yavaş Kentler Birliğine girerek Karadeniz bölgesinin de ilk yavaş kenti olmasını sağlamıştır.

Yavaş kentler kavramı sürdürülebilirlik ile iç içedir. Bu nedenle yavaş kentlerde sürdürülebilirlik ilişkisine değinmek gerekmektedir.

3.3.1. Yavaş Kentlerde Sürdürülebilirlik

Sürdürülebilirlik, ekosistemdeki çeşitliliğin ve yenilenemez kaynakların gelecek nesillere aktarılabilmesi için, insanın ekosistem üzerindeki olumsuz etkilerinin kontrol altına alınması olarak tanımlandığında çevrenin ön plana çıkarıldığı bir yaklaşımdan söz edilmektedir. Yani sürdürülebilirliğin temel unsuru çevreye yaklaşım tarzıdır. Yavaş kent kriterleri incelendiğinde çevrenin önemli bir yer tuttuğu göze çarpmaktadır. Yavaş kent kriterlerinin ilk ana başlığını çevre politikalarının oluşturması da bunu temellendirmektedir. (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 148). Bu bağlamda, hava, su ve toprak kalitesinin önemsenmesi, çevreye uyumlu yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılmasının teşvik edilmesi, evsel ve endüstriyel atıkların geri dönüşümünün desteklenmesi ve yaygınlaşması yavaş kentin öncelikleri arasında bulunmaktadır. Sürdürülebilir kent fikirleri ve uygulamalarının temelinde; dünyamızda yaşanan sorunların çözümü için; kent odaklı çözümlerin bulunması ve kentlerin başka sistemlerle ilişkili bir sistem olduğu fikri yatmaktadır.

Yavaş kent akımı sürdürülebilir kent gelişimi için alternatif bir yaklaşım sunmaktadır. Bu akım günlük hayatımızı etkileyen küreselleşme, tek tipleştirme, standardizasyon ve kurumsallaşmanın olumsuz etkilerine cevap vermektedir. Ortak kentler

yerel değerlerine ve varlıklarına odaklanmaktadır. Yerel küçük çaplı üreticileri, tüccarları, çiftçileri ve ailelerin sahip olduğu perakendecileri desteklemektedir. (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 146).

Birbiriyle örtüşen özelliklerine karşın yavaş kent ve sürdürülebilirlik kavramları; insan ve çevre (doğal, yapı, sosyal, ekonomik ve kültürel) ilişkisinin farklı açılarını içermektedir. Birbirlerinden farklı olarak, sürdürülebilirlik daha çok çevre ile ilgili iken, yavaş kent daha çok insan ile ilgilidir. Sürdürülebilirlik gelecek ile ilgili iken, Yavaş kent gelecekle ilgili yönleri de bulunmakla birlikte şimdiki zaman ile daha çok ilgilidir. Yavaş kent sürdürülebilirliğinde çevre, kültürel çevreye yakındır. Sürdürülebilirlik canlılıkla yakından ilgilidir. Günlük hayatımızı etkileyen küreselleşme, tek tipleştirme, kurumsallaşmanın olumsuz etkilerine cevap vermektedir. Sürdürülebilir kent gelişimi kentin çevresel değerlerini korumaktır (Sezgin ve Ünüvar, 2011: 146).

Sürdürülebilir kalkınma ve Yavaş Kentler Birliği ilkeleri hakkında önceki bölümlerde yer alan açıklamalar değerlendirildiğinde, bu iki kavramın birbiriyle ne denli uyumlu oldukları görülmektedir. Sürdürülebilirlik kavramı gelecek kuşakların ihtiyaçları göz önünde tutularak doğada var olan yenilenemeyen kaynakların ve eko-sistem çeşitliliğinin korunması bağlamında tanımlandığında; çevre unsurunun kavramın temel değeri olduğu görülmektedir. Yenilenebilir enerji kaynaklarının yaygın bir kullanım alanı bulması için teşvik edilmesi, kente ait evsel veya endüstriyel atıkların geri dönüşümünün sağlanması ve çevre yönetim sistemlerine uyum gibi maddeler çevre unsuruna sahip bir anlayışta olduğunu göstermektedir (Keskin, 2012: 94).

Sürdürülebilir kalkınma boyutlarından biri olan çevresel boyut, doğanın korunması, doğal kaynakların ve özellikle yenilenemeyen kaynakların kullanımının azaltılması temelinde konuya yaklaşmaktadır. Yavaş kent ilkeleri arasında yer alan hava, su ve toprak kalitesine önem verilmesi, alternatif enerji kaynaklarının kullanımının desteklenmesi ve kentte kamu alanı özel alan ayrımı yapmadan yeşillendirilmesinin sağlanması çevre konusunda bu iki kavramın ortak yönünü bir kez daha vurgulamaktadır (Yurtseven ve diğerleri, 2010: 40).

Sürdürülebilir kalkınmanın bir diğer boyutu ise sosyal boyuttur. Bu kavram ile anlatılmak istenen sosyal adaletin sağlanması ve toplumun geniş kesiminin karar verme süreçlerine katılımının sağlanmasıdır. Yavaş kentin amaçlarından biri olan, yerel bazda

ekonomik bir gelişim sağlayarak gelirin adaletli dağılımını sağlamak düşüncesi iki kavram arasındaki ilintiyi kurmaktadır (Yurtseven ve diğerleri, 2010: 40). Ayrıca katılım konusunda yavaş kentin ilkeleri arasında görülen yavaş kentler birliğine katılım öncesi veya katılım sonrasında yöre halkının konu ile ilgili bilgilendirilmesi, geniş kapsamlı toplantılar düzenlenmesi, projeler oluşturulması ve yavaş kent temelli faaliyetlerin yöre insanının katılımıyla teşviki gibi maddeler, bu boyut içinde iki kavramın uyumlu olduğunu göstermektedir. Üçüncü boyut ise ekonomik boyuttur. Temel olarak ekonomik kalkınmanın çevre ve sosyal boyutu da içeren bir yapıda gerçekleştirilmesini, kısa değil uzun vadeli bir gelecek projesi üretilmesini ifade eder (Ergüven, 2011: 207). Yavaş kent ilkeleri arasında yer alan yerel ürün ve üreticilerin desteklenmesi, geleneksel meslek, ürün ve yemek gibi değerlerin tanıtımı ve pazarlanması hiç kuşku yok ki yerel ekonomiye olumlu bir etki yapacaktır. Yavaş kent hareketinin temel amaçlarından biri olan; bölgenin/kentin gelişiminin o yöreye ait değerler çerçevesinde sağlanması ilkesi de bunu göstermektedir (Yurtseven ve diğerleri, 2010: 40). Üretimin doğal ürün elde etmek amacıyla yenilenebilir kaynak kullanarak ve geleneksel üretim yöntemlerine bağlı kalınarak yapılması sürdürülebilir kalkınma anlayışı açısından olumlu bir gelişmedir.

Turizm temelli kalkınma potansiyeline sahip olan bir kentin ve o kente ait değerlerin, tarihi ve geleneksel özelliklerinin tanıtımı, yavaş kent kriterlerinin misafirperverlik başlığı altında yer alan ilkelerle birleştirildiğinde bölgenin turizm potansiyeline önemli bir katkı yapacağı tahmin edilmektedir. Turistlere yönelik olarak hazırlanan broşürler ve tarihi alanlarda uluslararası nitelikteki yönlendirici işaret ve tabelaların kullanılması, kuşkusuz turistlerin bölgeyi rahatlıkla ziyaret edebilmesini sağlayacaktır. Ayrıca saydam fiyat uygulaması da turistler ve yerel esnaf arasındaki güven duygusunu olumlu etkileyecektir. Sayılan bu olumlu faktörlerin turizm için bölgeye ekonomik bir katkı yapacağını ve bununda sürdürülebilir kalkınma açısından olumlu bir gelişme olacağını söylemek mümkündür (Şahin ve Kutlu, 2014: 58).

Bu bilgilerden hareketle yavaş kent kriterlerinin, sürdürülebilirliğin çevresel, ekonomik ve sosyal boyutları açısından belli hedeflerini paylaştığı ancak kapsam olarak sınırlı kaldığı görülmektedir. Bir başka açıdan söylemek gerekirse, yavaş kent, daha çok bir kentte yaşayan insanların yaşam kalitelerini arttırmaya dönük çalışmalara odaklanmıştır. Kentsel yaşam kalitesini arttırmaya yönelik çalışmalar olarak adlandırılan bu çalışmalar, özellikle, kentsel altyapı, iletişim, ulaşım ve konut alanlarını kapsamaktadır.

Günümüz dünyasında küreselleşmenin olumsuz sonuçları ile karşılaşmak mümkündür. Bunlardan bazıları; sürdürülebilir olmayan üretim ve tüketim kalıplarının bir sorun olarak ortaya çıkması, daha hızlı bir tüketimin gelişmesi ve özellikle çevreye olan zararların artmasıdır. Ayrıca küresel markaların ortaya çıkışı ile özgünlük ve yerellik gibi kültürün temel unsurlarını oluşturan öğeler büyük ölçüde zarar görmüştür. Yavaş kent, küreselleşmenin yarattığı homojen mekânlardan biri olmak istemeyen, çevresel kalitenin korunması/geliştirilmesi ve yerel ölçekte gelir ve istihdam yaratılmasına dönük uygulamalar ile yerel kimliğini ve özelliklerini koruyarak dünya sahnesinde yer almak isteyen kasabaların ve kentlerin oluşturduğu bir birliktir. Kentler, yavaş kent ile yerel kalkınmalarını hızlandırabiliyor ama bunu yaparken de yavaş kent kriterlerine uymaları gerekiyor. Özellikle Türkiye’de sürdürülebilir bir yerel kalkınma modeli olarak görülmesinin sebebi bu olarak görülebilir. Farklı ülkelerde farklı amaçlar daha ön plandadır. Kentlerin ihtiyaçları ve şartları çerçevesinde bazı kentlerde yavaş kent kavramının yerel üretimi desteklemesi ön plana çıkabilirken, bazı kentlerde turizm artışı ön plana çıkmaktadır. Seferihisar’da kendini üretici birliklerinin kurulması, üretim tesislerinin yapımı, kadınların kooperatif kurarak üretmeye başlaması olarak gösterirken, Kanada’da bir kentte yavaş kent hareketi, kent sakinlerine yemek yapmayı öğretmek olarak çıkabiliyor. İtalya’da bir kent için yavaş kent hareketi binlerce yıllık tarihi bir kentin yavaş kent sertifikasıyla taçlandırılması anlamına gelirken, Hollanda’da bir kent için çevre alanında ışık kirliliği ve karbon salınımı ile mücadele edilmesi, Kolombiya’da ise devletin yatırım yapması için bir araç olarak görülebilmektedir. Yerel olan küresel olanın bir parçasıdır. Daha adil, daha paylaşımcı bir küreselleşme amaçlanıyorsa; küresel ve ulusal olan değerler/kıymetler, yerel olanın üzerine inşa edilmelidir. Adil bir küreselleşmeye hizmet etmesi bakımından yavaş kentler ağı; tarihten gelen özgün kimliklerini yaşatarak, sürdürülebilir bir yerel kalkınma ve sürdürülebilir bir kent olmak isteyen yerel yönetimler için bir yol haritası işlevi görmektedir (Yalçın, 2013: 40-41). Yavaş Kentler Birliği bu noktada devreye girerek, kalkınma anlayışının gelecek kuşaklara ve çevreye zarar vermesini önlemek, bugün alınacak önlemlerle geleceğe dair projeler sunmak iddiasındadır.

Yavaşça acele etmek, yavaş kentlerin felsefesidir ve bundan kastedilen, bugünün ve geleceğin sağladığı imkânlar sayesinde geçmişin mirası ve bilgi birikiminden faydalanmaktır. Tabii ki bu yolla anlatılmak istenen, daha az çılgın, daha yavaş, ama daha

insani, daha çevreci, geçmiş ve gelecek nesillere daha saygılı olmaktır. Sürdürülebilir bir yaşam için yavaşça hızlanmaktır. Sürdürülebilirliğe hizmet eden yavaş kentin yaşam kalitesiyle ilişkisi de göze çarpmaktadır.

3.3.2. Yaşam Kalitesi ile Yavaş Kentin İlişkisi

Yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve sürdürülebilir bir kentsel yaşamın sağlanması temelinde ön plana çıkan yavaş kentlerin taşınması gereken niteliklerden yola çıkılarak bir kent modeli ortaya konulmaktadır. Günümüzde iktisadi kalkınma anlayışından insan odaklı kalkınma anlayışına doğru bir eğilimin varlığı; insanların yaşadıkları mekânlara, kamusal hizmetlere, yaşam süreçlerine, sağlıklarına, vb. kriterlere verilen önemi de artırmaktadır (Tosun, 2013: 223).

Temelde yavaş kent kavramı olarak turizmden çok, yerli halkın yaşam kalitesini artırmaya yöneliktir. Bu ancak yerli halkın sakinleşmeyi benimsemeleri ile gerçekleşebilir. Bu süreçte belediyelerin yasaklardan çok birlikte çalışmaya önem vermesi önemlidir (Ergüven, 2011: 205). Yaşam kalitesinin geliştiği kentler hem kent sakinlerine huzur ve refah sunmakta ve hem de ekonomik aktivitelerin gelişmesi sebebi ile toplumsal kalkınmaya da katkı sağlamaktadır (Kaya, 2004: 35). Yavaş kent anlayışının ortaya çıkış süreci, uygulama yöntemleri ve prensipleri, logosu incelendiği zaman, bireyin fiziksel ve ruhsal sağlığını iyileştirmeyi ve korumayı temel bir ilke olarak kabul ettiği gözlemlenmektedir. Modern yaşamın her türlü stresinden ve koşturmacasından uzak, sakin ve dingin bir yaşam üzerine kurgulanan yavaş kent hareketi; bireylerin yaşam kalitesinin artmasında etkili bir unsur olacaktır. Yavaş yemek anlayışının kişilere zoraki olarak sunduğu sağlıksız yemek kültürünün tam tersi olarak yapılan yavaş yemek hareketi; taze, mevsimlik ürünlere dayanan ve aile ve dostlarla yenen yöresel yemek kültürünü desteklemektedir. Yavaş anlayışının temsil ettiği bu yemek kültürü, gerek kişilerin fiziksel sağlığını koruması açısından gerekse toplumsal bağların geliştirilmesi açısından bireylerin yaşam kalitesini olumlu olarak etkileyecektir.

Dünyanın bir miras değil emanet olduğu düşüncesi çerçevesinde, hem bugünün hem de gelecekte aynı yerde yaşayacak insanları ve onların yaşam kalitelerini merkeze alan farklı sürdürülebilir kent yaklaşımları ortaya konulmuştur. Bu yaklaşımlardan biri de yavaş kent hareketidir (Keskin, 2012: 84). Yavaş kentler, ekonomik, sosyal ve fiziki sistemlerin yüksek yaşam kalitesi sağlamak amacı yanında çevreye en az yük olabilecek

şekilde, sürdürülebilir bir sosyal tabana da dayanarak uygun kentsel politikalarla içselleştirildiği kent veya kentsel alanlardır (Palabıyık, 2005: 611).

Yavaş kentler, kültürel bir eğilim olarak yavaş hareketin bir parçasıdır. Yavaş hareketi, homojenize bir dünyaya karşı çıkarken, yavaş kent, hedefini kentlerde yaşam kalitesinin iyileştirmesi olarak ortaya koyar. Yavaş kent hareketinin amacı, kent sakinleri ve ziyaretçiler için, ulusal ve uluslararası anlamda ağa dâhil tüm kentlerde iyi fikirler, deneyimler ve bilgi alışverişini sağlayarak yaşam kalitesini arttırmaya yönelik çalışmalar yapmaktır (Miele, 2008'den aktaran: Tayfun ve Acuner, 2014: 48). Yavaş kent hareketi yaklaşımının, üye olmak isteyen ve üyesi olan kentlerde gerçekleştirilmesini şart koştuğu kriterler, sürdürülebilir kentleşme ilke ve göstergeleriyle paralellik göstermektedir. Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı, su ve hava kalitesi, biyo çeşitlilik, yaşam kalitesinin geliştirilmesi vb. kısaca; ekonomi, ekoloji ve adalet kavramları altında toplayabileceğimiz sürdürülebilirlik göstergeleri yavaş kentte olmazsa olmaz kurallarıdır.

En önemli hedefi yerel toplumun ve ziyaretçilerinin yaşam kalitesini yükseltmek olan yavaş kentler, kısa zamanda uluslararası bir ağ haline gelmiştir. Yavaş kent hareketinin temelinde yatan felsefe, küreselleşmenin etkisiyle tek tipleşen gündelik yaşama ve kentsel makro forma karşı durarak yerel değerlerin, kültürün ve mimarinin korunmasını sağlamaktır. Küreselleşme süreçleri neticesinde yaşanan yapısal değişimle kentin anlamı ve küresel düzlemde sahip olduğu rolü değişmeye başlamıştır. Kentin tanımlanışı, artık kaçınılmaz olarak sermayenin egemenliğine bağımlı bir dünya kavrayışı üzerine oturtulmaktadır (Ocak, 1996: 35). Bu süreçte ulus devletinin meşruiyeti sorgulanırken, ekonomik açıdan ana birim olarak yerel birimler, kentler ve bölgeler önem kazanmaktadır (Eraydın, 2001: 368). Ulus devletinin meşruiyetinin sorgulandığı yeniden yapılanma sürecinde, özellikle uluslararası ilişkiler ağına dâhil olmuş büyük kentleri anlamlandırma süreçleri de değişikliğe uğramıştır. Buna göre belirli bir ulus devlet içinde yer alan ve söz konusu ulus devletinin bir parçası olan kent tanımlamaları yerine tüm küre üzerinde nüfuz alanı oluşturabilen ve bunun için küre üzerindeki diğer kentlerle sürekli bir yarış içinde olan ve bu süreci hem etkileyen hem de ondan etkilenen kent tanımı ağırlık kazanmaktadır. Küresel sermayeden daha çok pay alabilme yarışına giren kentlerde, kentsel mekânın organizasyonu ve kentsel gündelik yaşamın yapılanışında bir benzerlik ve tek tipleşme süreci eş anlamlı olarak yaşanmaktadır. Küreselleşme sürecinin etkisiyle yaşanan ekonomik yapıdaki dönüşümlerle, kentsel kamusal mekânlar birbirlerine benzemeye başlamıştır:

alışveriş merkezleri, temalı parklar, fast – food restoranlar vb.'dir. Özellikle tüketim temelinde ortaya çıkan yapılanmalar yaygın hale gelmiştir. Kentsel mekânda beliren yeni tüketim mekânları, zaman ve mekân kavramlarının bilinen yapısında ve anlamında devrimci bir dönüşüm yaratmıştır. Bu mekânlar, coğrafi sınırların yok olduğu, dolayısıyla aidiyet duygusu yerine, bir yere ait olmama/ her yere ait olma duygusu veren, bağlamından kopuk küresel ortamlardır (Akbalık, 2004: 26). İçinde bulunduğu yerelin özelliklerinden bağımsız herhangi bir yerdeymiş gibi duran yapı örneklerinin sayısı her geçen gün artmaktadır. Dünya üzerindeki gelişmelerden hareketle denilebilir ki, küresel süreçler yerel ölçekteki her türden yaşamı etkilemektedir, özellikle yer temelli farklılıklar ve özgünlükler belirgin biçimde kaybolma eğilimi göstermektedir. Ancak yavaş kent hareketiyle sahip olduğu değerleri koruduğu ve kentte yaşam kalitesi seviyesini devam ettirdiğini dört yılda bir, üye olan kentler belgelemektedir. Bu da göstermektedir ki yavaş kentin yaşam kalitesi her geçen gün artmaktadır.

Dolayısıyla insanların yaşadıkları mekânlarda yaşam kalitesinin yükseltilmesi, insanlar arasındaki sosyal kültürel ilişkilerin güçlendirilmesi, fiziksel ve ruhsal sağlıklarını koruyucu nitelikteki çeşitli tedbirleri ve çalışmalarını içeren uygulamalar kentleşme literatüründe kendisine yer bulmaya başlamıştır. Kısacası kentlerdeki yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve daha sürdürülebilir yaşam sistemleri oluşturulmasına alternatif görüşlerden biri yavaş kent hareketidir.

3.3.3. Yavaş Kentin Kentsel Yaşam Kalitesine Etkisi

Kentsel yaşam kalitesi fiziksel çevre, sosyal çevre ve ekonomik çevre kalitesine yönelik bileşenlerden oluşmaktadır. Ekonomik çevre kalitesi, yaşam maliyeti ve alım gücü gibi özellikler ile tanımlanırken; sosyal çevre kalitesi yaşam biçimi eğitim ve sağlık hizmetlerine erişim, örgütlülük ve gönüllülük esasına dayalı toplumsal faaliyetler, güvenlik, bir topluma ait olma duygusu, yerellik vb. özellikler ile tanımlanabilir. Fiziksel çevre kalitesi ise açık ve yeşil alan varlığı, ulaşım ağı, ulaşım türü, altyapı ve belediye hizmetleri, iletişim, sosyo-kültürel aktiviteler, doğal ve tarihi değerlerin korunması, konut ve yaşam çevresinin planlı olması, konut tipi ve kalitesi, çalışma alanlarının çevresel etkilerinin azaltılması, eğlen dinlen alanlarının varlığı gibi özellikler ile tanımlanabilir (Emür ve Onsekiz, 2007: 369).

Yavaş kent hareketinin yaşam kalitesi ile ilintili bir başka özelliği ise, yavaş kent olarak kabul edilme şartlarından biri olan nüfus kriteri ile ilintilidir. Kişilerin yaşamlarını sürdürdükleri yerleşim yerlerinin nüfusu, kişiler arasındaki ilişkileri olumlu veya olumsuz olarak etkilemektedir. Küçük yerleşimlerde kişilerin birbirleriyle kurduğu ilişkiler daha yoğun ve uzun sürelidir. Buralarda herkes birbiri hakkında bilgilere sahiptir. Büyük kentlerde ise, kişiler arası diyaloglar gittikçe azalır; bunun temel sebebi, kişilerin birbirlerini tanımamasıdır. Büyük kentlerde, bireyler arasında ilişkilerin minimum düzeyde gerçekleşmesine paralel olarak sivil dayanışma ve kişilerin birbirlerine karşı yükümlülükleri zayıftır (Tosun, 2013: 217). Bir diğer ifade ile küçük yerleşim birimlerine oranla büyük kentlerde sosyal sermaye daha zayıftır. Yavaş kentleşme hareketine tabi olan kentlerin nüfuslarının az olması, burada yaşayan bireyler arasındaki ilişkilerin güçlenmesini sağlarken diğer yandan da kişilerin ilişki kurabilecekleri, kendileriyle özdeşleştirebilecekleri mekânların ve kişisel ilişkilerin varlığı, o yerleşim yerinin yaşam kalitesini yükseltecektir.

Yavaş kentte, kentsel yaşam kalitesini artırmaya yönelik birçok olanak sağlanmaktadır. Kısaca değinmek gerekirse; enerji verimliliği, atık yönetimi ve alternatif enerji sistemlerinin kullanımını, gürültü, ışık, elektromanyetik kirliliğin önlenmesini, tarihi ve kültürel değerlerin korunmasını sağlar. Kentin eskiden beri var olan dokusu, yerelliği korunmaya çalışılır. İnsanlara yaya, bisiklet ve toplu ulaşımı teşvik eder. Yaşlı çocuk ve engelliler için konforlu bir yerleşme olanağı sunar. Doğal ve yapay tasarım unsurlarıyla kaliteli ve estetik bir fiziksel çevre yaratılması için çaba gösterilmektedir (Sınmaz, 2013: 82).

Neticede yaşam kalitesi anlayışı çerçevesinde yavaş kentleşme anlayışı incelendiğinde (Tosun, 2013: 234-235);

- Yavaş Kentler Birliği'ne bağlı kentlerin nüfusunun 50.000'in üzerine çıkmasının mümkün olmaması; bu kentlerde yaşayan kişiler arasındaki ilişkilerin birincil düzeyde, içten ve samimi olmasını sağlar.
- Yavaş Kentler Birliği'ne üye kentler, yavaş yemek hareketinin temel prensiplerine uymak zorunda oldukları için buralarda yaşayan kişilerin sağlıklı, taze ve yerel besinlere dayalı yemek kültürünü benimsemeleri fizyolojik sağlıklarının korunmasına yardımcı olur. Sağlık

bileşeni ise yaşam kalitesi göstergeleri arasında dikkate alınan en önemli kriterlerden birisidir.

- Aile ve dostlara ayrılan zamanın ön plana çıkarılması yavaş kentlerde, bireylerin ruh sağlığını olumlu yönde etkilemesi açısından yaşam kalitesi anlayışını destekler niteliktedir.
- Çevre ve altyapı politikalarıyla kentteki hizmetlerin geliştirilmesi, o yerin yaşam kalitesinin tespit edilmesinde kullanılan nesnel nitelikli yaşam kalitesi göstergeleri arasında yer almaktadır.

Yaşam kalitesini yakalamış insan huzurlu insandır. Huzur kişinin kendisi ve çevresiyle barışık olmasını, belli bir gücü ve başarıyı da içeren, mutluluktan öte bir duygudur. Huzurlu insan iyi tasarlanmış bir makine gibi güçlü ve yararlı bir şekilde aktiftir. Gücü ve yararlılığı, tıpkı makine gibi, dengeli ve düzenli hareketten, birçok faktörün belli bir hedef için uyumlu işbirliğinden doğar. Huzurlu insan nereye gitmek ve ne yapmak istediğini bilir. Benliğinin bütün parçaları uyum içinde çalıştığından önemli işler başarır. Sorunları çözer, büyük buluşlar gerçekleştirir, yeni güzellikler yaratır. Dolayısıyla insanların kaliteli bir yaşam sürdürmesi performans ve verimliliğinin artması sonucunu da beraberinde getirecektir. Diğer bir söylemle; yaşam kalitesi, kişinin içinde yaşadığı sosyo-kültürel ortamda kendi sağlığını öznel olarak algılayışı olarak ortaya konulabilir (Hekimci, 2010: 36).

Yavaş kent, tarihsel kentsel öğeleri koruyacak, çanak antenleri, baz istasyonlarını merkezi sistemlerde toplayabilecek, telefon ve elektrik kablolarının yer altına alınıp, havayı, suyu kirleten etmenleri yok ederek, alternatif ve yenilenebilir enerji kaynakları kullanabileceği bir ortam sunmaktadır. Yavaş kent olmak; teknolojiyi de yadsımadan, yerel kültürleri, tarihsel yapıyı, ekolojik ve çevresel özellikleri, kentsel dokuyu koruyarak, daha insanca, daha yaşanabilir, sürdürülebilir bir geleceği katılımcı bir anlayışla tasarlamak; dingin bir ortamda, küreselliğin sıradan hale getirdiği binlerce kent içerisinden kendi özgün değerleriyle yer almaktadır (Hekimci, 2010: 38).

Kentsel yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik bazı tedbirler alınmaktadır. Bu tedbirler, biyo-mimari konusunda kent içinde bir ofis kurulması, halkın teşvik edilmesi, bilgilendirilmesi ve iyi uygulamaların gerçekleştirilebilmesi için eğitim programlarının düzenlenmesi, yeni teknolojilerin kullanılması ile halka alternatif hizmet götürme yollarının belirlenmesi, yeni tekniklerle sunulan hizmetlere ulaşma konusunda kullanıcılara

gerekli eğitimlerin verilmesi, kişilerin elektronik imkânları kullanarak evlerinden çalışmalarının desteklenmesi maddelerini içermektedir. Ayrıca çevre politikaları başlığını destekler şekilde kentte oluşabilecek görüntü kirliliği ve tehlikelerin önlenmesi için kablosuz sistemlerin kurulması, kent içinde gürültünün yoğun olarak yaşandığı alanlarda gürültünün önlenmesine yönelik tedbirlerin alınması, elektromanyetik alanların izlenmesi ve denetlenmesi için sistemlerin kurulması bu bölümde yer alan diğer maddelerdir. Kent dokusuna, uygun çöp tenekesi tasarımının yapılması ve çöplerin toplanmasına yönelik program uygulanması, kamuya ve şahıslara ait alanlara çevreye uyumlu biçimde, tercihen yerel nitelikli bitkilerin dikilmesi konusunda halkın teşvik edilmesi, kent imajını oluşturmak ve kentte bütünlük sağlamak için renk kullanımı konusunda planlama yapılması konuları kentsel yaşam kalitesini daha da artırmaktadır (www.cittaslow.org.).

Kentsel yaşam kalitesinin yükseltilmesinde, insan ve mekân arasında bağlar kurulması önemli unsurdur. Bu bağın kurulabilmesi için, kentte yeni oluşturulan mekân ve insanların(<http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=53&RecID=1>);

- İlişki kurabilecekleri,
- Bağlanabilecekleri, aidiyet hissedebilecekleri,
- Kendileriyle özdeşleştirebilecekleri,
- Hatırlayacakları,
- Özleyecekleri

özellikleri taşımaları gerekmektedir. Bu bağlamda, yer ve aidiyet duygusu, kimlik, mahremiyet, okunaklılık, sosyal sermayenin sürdürülebilirliği gibi sübjektif ölçütler önem kazanmaktadır. Neticede kentsel yaşam kalitesi ile ilgili olarak denilebilir ki herhangi bir yerleşim alanında yaşam kalitesinin hangi seviyede olduğunu tespit etmede genel geçer tek bir ölçüt bulunmamaktadır. Çünkü bir yerleşim alanının yaşam kalitesi sadece objektif veriler ile ölçülemez; söz konusu yerleşim alanında yaşayan bireylerin, o yer ile kurdukları bağ, duyguları, hayata bakış açıları ve hayattan beklentileri de bir yerin yaşam kalitesinin tespit edilmesinde en objektif veriler kadar önem taşımaktadır (Tosun Karakurt, 2010: 150).

Kısacası yavaş hareketinin hızla yayıldığı günümüz toplumsal yapısında bu tarz bir yaşam anlayışı; belki de büyük kentlerde her geçen gün sayısı artan kentsel suçların, psikolojik rahatsızlıkların ve bu rahatsızlıklara bağlı fizyolojik hastalıkların sayısının düşmesine imkân verebilecektir. Yavaş kent hareketinin daha çok kent yönetimi ve birey tarafından fark edilerek benimsenmesi durumunda ise 21. yüzyıl bireyi; büyük kentlerde farkına varılmadan maddi kaygılar uğruna yaşanan hayatın dışında kaliteli, sağlıklı ve sakin bir yaşam alternatifini değerlendirme imkânına kavuşabilir.

3.3.4. Perşembe’de Kentsel Yaşam

Kişilerin, yaşadıkları hayatta ya da kentte kalite aramaları artık bir ayrıcalık değil, haktır. Bütün insanlar kaliteli bir yaşamı/kenti hak ederler. Yaşam kalitesini kısaca, kişinin yaşadığı hayattan memnun olması, kendini iyi hissetmesi olarak tanımlarsak; kentsel yaşam kalitesini de çağdaş kent ve çevre standartlarının bir kentte sağlanmasını; kentli haklarının uygulanmasını, kişinin kendini iyi hissedeceği kentsel koşulların varlığını ifade ettiğini söyleyebiliriz (Yavuzçehre ve Torlak, 2006: 184).

Sanayi Devrimi ile başlayan ve iletişim, ulaşım teknolojilerindeki gelişmelerle devam eden bir süreçte gündelik yaşamda zaman ve mekân algılamaları değişime uğramıştır. Teknolojideki gelişmeler sayesinde zaman ve mekânın kontrol edilebilir olması, ekonomik düzlem yanında kültürel yaşam ve siyasal yapı üzerinde ciddi etkilere neden olmuştur. 21. yüzyıl bireyinin hayatı anlamlandırma tarzı radikal bir şekilde dönüşüme uğramıştır. Bireyin yaşamı geçmiş dönemlere oranla hızlanmış ve kontrolünden çıkmıştır. Neticede yaşamdaki hıza paralel olarak içinde yaşanan “an”ın fark edilemediği, sürekli bir şeylere yetiilmeye çalışıldığı, hızlı ve sağlıksız beslenme alışkanlıklarının geliştiği, diğer bireylerle kısa süreli ve yüzeysel ilişkilerin geliştiği bir toplumsal yapı belirmiştir. 21. yüzyılın toplumsal yapısında tanık olunan bu yapılanmayı açıklamada kullanılan kavramlardan bir tanesi McDonald’s anlayışıdır. 1950’li yıllarda Amerika’da faaliyete geçen bir fast – food restoranıdır. Bugün geline noktada, dünyanın büyük bir bölümünde yaşam biçimini etkileyen bir dönüşümün sembolü haline gelmiştir. McDonald’s, bir fast – food restoranı olmasına rağmen burada kabul edilen yönetim felsefesi; eğitim, sağlık, seyahat, zevk, siyaset, aile ve toplumun bütün düzlemlerini etkilemektedir (Ritzer, 2011: 34-37; Aslanoğlu, 2000: 236-237; Yırtıcı, 2005: 54). 21. yüzyılın McDonald’slaşma olgusuyla özdeşleşen hızlı fakat kalitesiz yaşam tarzına tepki olarak 1980’li yılların sonlarında İtalya’da yavaş hareketi oluşmuştur (Tosun, 2013: 217).

İlçenin arazi yapısına göre halkın çoğunluğu tarımla ve balıkçılıkla uğraşmaktadır. Toplu yerleşim alanları bulunmamaktadır. Yerleşim yerleri serpiştirilmiş durumdadır. Her köyün elektriği, suyu, telefon şebekesi bulunmaktadır. İlçede ticaret ve balıkçılık yapılmaktadır. Tarımda en önemli mahsul fındık olmak üzere son yıllarda önem kazanan kivi ve çilektir. İlçede ticaret ve sanayi, Ordu ilinin yakın mesafede olması nedeniyle gelişmemiştir. Perşembe'nin doğal bir liman olması sebebi ile yılın 365 günü taze balık bulunmaktadır. Perşembe ilçesi, bilhassa tarım ürünlerinin bol ve çeşitlerinin zenginliğinin yanı sıra, bir balıkçı merkezi olarak da tanınan bir iş merkezidir. (Yıldırım, 2013: 17).

Pazartesi günü Perşembe'nin yerel pazarı kurulur. Pazarda başta civar köylerden gelen kadınlar, erkekler tarlasının, bahçesinin, ineğinin ürünlerini satarken araçlarıyla yakın yörelerden gelen pazarcılar da bulunmaktadır (Karadeniz, 2014: 101).

Her hafta pazartesi günü kurulan doğal pazar sayesinde insanlar alışverişlerini organik olarak sağlıklı bir şekilde temin etmektedir. Halkın pazar alışverişleri aşağıdaki şekil 4'te gösterilmektedir.

Şekil 4: Perşembe İlçesinde Pazartesi Günü Kurulan Yerel Pazar





Doğal liman özelliğine sahip toplam 40 km. kıyı uzunluğuna sahip Perşembe’de yüzyıllardır geleneksel metotlarla yapılan balıkçılık, 1990’lı yıllardan itibaren ileri teknoloji ve gelişimi metotlarla yapılarak il, bölge ve ülke ekonomisinde önemli bir yer edinmiştir. Perşembe kıyılarında kalkan, kefal, barbun, istavrit, çinekop ve mezgit vb., açık sularında ise gırgır tekneleriyle göç balıklarından palamut ve hamsi avlanır. Kışlaönü, Mersin, Yalıköy ve Gacalı Balıkçı barınakları her boy tekneye ev sahipliği yaparken Medreseönülü kadın balıkçıların yıl içerisinde gözlemcileri çoktur. Perşembe kıyıları ve balıkhanesi yılın 12 ayı 365 gün balık tutulabilen ve bulunulabilen ülkemizin nadir mekânlarından. Kuvvetli akıntı ve rüzgârlara kapalı doğal bir liman olan Perşembe, kültür balıkçılığı kafeslerine uygun ortam oluşturmaktadır. Kaleyaka Mahallesi, Çeşmeönü ve Kışlaönü kıyılarına levrek ve somon yetiştiriciliği yapılan ilk havuzlar 1990’da atılmaya

başlanmıştır. Ancak 2000'li yıllarda kapasite ve sayı olarak hızla artı gösteren bu çiftliklerin kıyusal alanlara yapmış olduğu olumsuz etkiler görüldükçe açık denizlere kaydırılmaya başlanması gibi bir dizi önlemler alınmaya başlanmıştır. İyileştirme çalışmaları devam etmektedir (Karadeniz, 2014: 91-92). Perşembe halkı geçiminin büyük bir bölümünü balıkçılıkla sağlamaktadır. Karadeniz'in güzel bir sahil şeridinde yer alması denizden yararlanmasını da sağlamaktadır.

Kentsel yaşamında doğal, kültürel ve tarihsel açıdan zengin yapılara sahip olan bir kenttir Perşembe. Otoban yolunun artık ilçe merkezi üzerinden geçmemesiyle de gürültüsüz bir çevreye kavuşmuştur. Acele etmeden sakin bir şekilde araba da kullanmaya gerek olmadan bisiklet ile gitmek istedikleri yerlere gitmektedirler. Evlerinin balkonlarından sarkan çiçekler ev halkına sadece huzur vermemekte perşembenin kentsel yaşamına da sakinlik, huzur katmaktadır. Zaten doğasında yeşilin her türü olan bir yerdir. Ayrıca eşsiz deniz manzarası da bir o kadar kente kalite katmaktadır. Kısacası mavi ile yeşilin bulunduğu hırçın Karadeniz'in sakin bir limanıdır Perşembe.

3.3.5. Perşembe'nin Yavaş Kent Olmasıyla Gerçekleşenler ve Gerçekleşecekler

Perşembe'nin yavaş kent statüsüne girmesiyle var olan Perşembe'nin sadeliğine daha da sadelik katmaktadır. Tertemiz bir çevrenin gelecek nesillere de kalması için tüm çabasını göstermektedir. Sürdürülebilirlik ekseninde var olmaya devam etmektedir. Bisikletli yaşam dâhil edilmiştir. Yerel pazarlar desteklenmiştir. Eski dokusunu koruyan mimariler göze çarpmaktadır. Kısacası Perşembe sade hayatını bir yaşam biçimi yapmaktadır. Şimdi Perşembe'nin yavaş kent hareketine dahil olduktan sonraki süreçte gerçekleşen değişikliklere değinilecektir.

3.3.5.1. Yavaş Kent Hareketi ile Birlikte Hayata Geçirilen Projeler

- Ordu Kumbaşı Mahallesinden – Perşembe Kaleyaka Mahallesine kadar yaklaşık 10 km bisiklet yolu yapılması
- Kanalizasyon arıtma tesisi
- Sahilde bulunan bütün balkonların ve orta refüjde bulunan direklere sakız sardunya dağıtılması

- Hoynat adası kuş cennetine, doğa derneği ile birlikte kuş gözlem yerleri yapılması ve Koçboynuzu (Kral) yolunun yürüyüş yolu olarak yapılması projeleri gerçekleştirilmiştir. Hoynat adasının kuş gözlem yeri olarak seçilmesinin nedeni nesli tükenmekte olan kuş türlerine ev sahipliği yapmasıdır (www.cittaslowturkiye.org).

3.3.5.2. Perşembe’de Bisikletli Yaşam Projesi

Bisiklet kullanımı temiz bir çevreye, sağlıklı bir yaşama geçmek için güzel bir çabadır. Gürültü ve kirliliği en aza indirmektedir. Bir kentin yavaş kent olması kriterlerinden biri de araçların girmediği, kent sakinlerinin ve kenti ziyaret edenlerin rahat bir nefes almak için dinlenebilecekleri alanlar yaratmaktır. Asla arabaya binmeyi yasaklamak değildir. Bisiklet kullanımı da işte bunu sağlamanın en isabetli yoludur. Perşembe’nin yavaş kent olmasıyla belediye, Ordu-Perşembe arasına güvenli bisiklet yollarının yapılması için çalışmalar başlatmış ve gerçekleştirmiştir. Hatta Vona bisiklet festivali düzenlenmektedir. Festivalin gayesi yavaş kent olmanın en önemli özelliklerinden biri olan “bisiklet kullanımının yaygınlaştırılarak hava kirliliğinin ve trafik sıkışıklığının önlenmesi” kriterini hayata geçirmek ve topluma yaymak olarak tespit edilebilir. Karbon emisyonunun bisiklet kullanımı ile düşürülmesi, ulaşımda bisikletin kullanılması, kamu kurumlarında ve okullarda bisiklet kültürünün yaygınlaştırılması, bisiklet yollarının yapılması, bazı caddelerin trafiğe kapatılarak bisiklete dikkat çekilmesi, tabelalandırma, bisiklet park yerleri ve ulaşımda bisikletin entegrasyonu, bisiklet geri dönüşümü kısaca her anlamda bisikletli yaşama geçiş sağlanması hedeflenmiştir (<http://www.bisikletliyasam.com>).

Perşembe belediyesi, Perşembe sahil yoluna aşağıdaki şekil 5’te görüleceği üzere bisiklet kullanım alanı oluşturmuştur.

Şekil 5: Bisiklet Yolu



İlk “Vona bisiklet festivali” 2013 yılında gerçekleşmiştir. Ordu'nun Perşembe ilçesinde düzenlenen Vona Bisiklet Festivali, Türkiye dâhil 3 ülkeden toplam 150 bisikletçinin katılımıyla başlamıştır. Perşembe ilçesi, 2. Uluslararası Bisiklet Festivali'ne 2013 yılında geniş katılımı Vona ev sahipliği yapmıştır. Bisiklet severlerin üç gün boyunca doyasıya pedal çevirdiği festivalin açılışı gerçekleşmiştir. Bisikletli Yaşam Derneği Genel Sekreteri Kevser Seri yaptığı açılış konuşmasında, Perşembe ilçesinin yavaş kent olmasından dolayı belediye ile ‘Yavaş Kentte Bisikletli Yaşam’ adlı projeyi hayata geçirdiğini ifade etmektedir. Seri (<http://www.haberler.com/sakin-sehirde-uluslararası-vona-bisiklet-festivali-4778014-haberi/>):

Yavaş kente en uygun, en çevreci ulaşım aracı bisikletin kamu personeli tarafından etkin olarak kullanılması, öğrencilere ve ev hanımlarına bisiklet eğitiminin verilmesi ve bisiklette farkındalık oluşturacak bazı uygulamalar ekleyerek hayata geçirdik. Bunlardan bazıları, iki adet zabıta bisikleti, iki adet çöp toplama bisikleti, bir adet seyyar satıcı ve bir adet hanımlar için çarşı pazar bisikleti örneklerinin yaptırılmasıdır. Ordu-Perşembe arasında güvenli bisiklet yollarının yapılması için başvuruda bulunduğunu diyerek sözlerini dile getirmiştir.

Bisikletli yaşam derneği tarafından uluslararası bisiklet festivali yapılmaktadır. Aşağıdaki şekil 6’da festivalin afişi gösterilmektedir.

Şekil 6: Uluslararası Vona Bisikletliler Festivali Afişi



Kaynak: [http:// www.bisikletliyasam.com](http://www.bisikletliyasam.com)

O dönemin Perşembe Belediye Başkanı Selami Çarkçı, vatandaşları yavaş kentte bisiklet kullanmaya davet ederek (<http://www.haberler.com/sakin-sehirde-uluslararası-vona-bisiklet-festivali-4778014-haberi/>):

Perşembe'nin ilçe oluşunun 68. yılını kutlamanın sevinci içerisindeyiz. Bisikletli Yaşam Derneği'nin Birleşmiş Milletler'e sunmuş olduğu proje dâhilinde almış olduğumuz bisikletler ve bisiklet yollarıyla alakalı birçok projemiz devam etmektedir. Perşembe ilçesinin 2009 yılında Bakanlar Kurulu'nda alınan karar ile turizm bölgesi olmasıyla, 2012 yılında da Cittaslow ağı olan dünyanın 27 ülkede 161 tane üyesi olan Cittaslow üyeliğimiz ile turizme katkımız daha fazla olacak. Bizler Ordu'nun en yakın ilçesiyiz. Perşembe'de bisikletli yaşama zorunluluğu inşallah doğacak, şeklinde ifade etmiştir.

O dönemin belediye başkanının belirttiği gibi Yavaş Kent Birliğinin sunduğu kriterler kente, kentin üye olmadan önceki halinden farklılık sunmayı gerektirmektedir. Bunlardan biri de bisikletli yaşamdır. Yavaş kent, çevre dostu kent taşımacılığının önemini vurgulamaktadır. Bisikletli yaşam, hem doğayı hem de insanların sağlığını korumaktadır. Daha yaşanabilir bir dünya sunmaktadır canlılara. Bir yerlere ulaşmak istenildiğinde çevreye de daha duyarlı bir şekilde davranılarak istenilen yere ulaşılmaktadır.

Ordu Valisi Kenan Çiftçi (<http://www.haberler.com/sakin-sehirde-uluslararası-vona-bisiklet-festivali-4778014-haberi/>):

Öncelikle bu festival Perşembe'nin turizmden daha fazla pay alması, bu güzelliklerin bütün dünya tarafından bilinmesi, bir ilgi çekmedir. İlgi çekmenin yanında olayın diğer yönüne baktığımızda ise bisiklet bir defa petrol gerektirmiyor. Elektrik gerektirmeyen, sadece insanın kendisinin kullanabileceği uzun süre kullanacağı bir araçtır. İnsanlar bu aracı kullanırken aynı zamanda spor yapmış oluyorlar. Bizde dünyanın çoğu yerine uçakla, araçla gidiyoruz. Eğer yavaş gitmezseniz güzellikleri fark edemezsiniz. Böyle bir vasıtayla gezdiğinizde doğal güzellikleri fark edeceksiniz. Kentlerdeki gürültü kirliliğini de azaltmanın bir gagesidir. Avrupa'nın çoğu kentinde bu bisikletleri görüyoruz. Rampada kullanmak zor ama sahil şeridinde kullanarak trafiğe de katkı sağlamış olacağını ifade eder.

Festivalde insanları bisiklet kullanımına teşvik etmek için hazırlanan zabıta bisikleti, çöp toplama bisikletleri, seyyar satıcı bisikleti ve ev hanımları için tasarlanan alışveriş bisikletleri büyük beğeni kazanmıştır. Aşağıdaki şekil 7'de vatandaşların hizmetine sunulan bisikletler gösterilmektedir.

Şekil 7: Çöp toplama bisikletleri, seyyar satıcı bisikleti ve ev hanımları için tasarlanan alışveriş bisikletleri



Kaynak: [http:// www.bisikletliyasam.com](http://www.bisikletliyasam.com)

3.3.5.3. Yavaş Kente Yakınsır Çöp Toplama Tarzı

Perşembe ilçesinde Belediye tarafından alınan iki adet çöp toplama aracı, bisikletli turizm bölgesi olan Efirli Mahallesiinde 8 saat süresince çöp toplama hizmeti vermektedir.

Yavaş kent olma özelliğini elinde bulunduran Perşembe ilçesinde temizlik konusunda titiz olduklarını söyleyen Belediye Başkanı Kemal Bahtiyar (http://www.ordumanset.net/haber-6428-sakin_sehre_yakisir_cop_toplama.html):

Perşembe İlçemiz Karadeniz'in ilk Türkiye'nin 6. Yavaş kenti bu nedenden dolayı önemli bir unvanı elimizde bulunduruyoruz. "Bisiklet Dostu Perşembe" sloganıyla çıktığımız bu yolda İlçemizi temizlik konusunda pırıl pırıl yapacağız. Perşembe ve Efirli Mahallesi sakinlerimiz yaptığımız bu uygulamadan bir hayli memnundur. Bisiklet sever hemşerilerimiz ilçemize gelerek temiz bir doğa ile karşı karşıya kalmaktadırlar, diye ifade eder.

Son yerel seçimle belediye başkanı olan Kemal Bahtiyar, yavaş kentte yaşayan insanların çevre dostu olarak bir tavır sergilemesi gerektiğini ifade etmektedir.

Bisikletli çöp toplama aracı şekil 8'de görüleceği üzerine doğayı kirletmeyen, gürültü kirliliğinden uzak olan bu araç sayesinde gelecek nesillere doğa, daha da temiz bırakacaktır.

Daha önce yol üstündeki veya kaldırım kenarlarındaki çöp konteynerleri kedi-köpek veya çocuklar tarafından karıştırılıyor, etrafa dağıtılıyor ve hoş bir görüntü vermiyordu. Bu sebeple, yer altı çöp konteyneri uygulamasına geçtik. İlçede bu uygulamayı 5 mahallede gerçekleştireceğiz. Daha sonra uygulama alanını genişleteceğiz, şeklinde açıklama yapmıştır.

Tertemiz bir Perşembe hedefiyle yola çıkan Perşembe Belediyesi, son dönemlerde temizlik alanında yaptığı yatırımlara bir yenisini daha ekleyerek 1 adet katı atık hidrolik sıkıştırımlı çöp aracını Çevre ve Şehircilik Bakanlığında hibe alarak hizmete sokmuştur.

Şekil 10: Katı Atık Hidrolik Sıkıştırımlı Çöp Aracı



Kaynak: <http://www.persembe.bel.tr/icerik.php?icerik=72&Kategori=1001>

Perşembe Belediyesi tarafından Çevre ve Şehircilik Bakanlığında alınan yukarıda görülen şekil 10'daki Hidrolik Sıkıştırımlı Katı Atık Toplama aracının hafta içerisinde hizmete girdiğini söyleyen Perşembe Belediye Başkanı Kemal Bahtiyar konu ile ilgili şu ifadeleri kullanmıştır (<http://www.persembe.bel.tr/icerik.php?icerik=72&Kategori=1001>):

Belediye hizmetlerinin yürütülmesinde daha çok hizmet satın almayı öne çıkarıyoruz. Çöp toplama aracı gibi özel hizmet araçlarının alımı için her zaman gayret gösteriyoruz. Temizlik halkımız ve bizler için çok önemli olduğu için yeni araç takviyeleri yaptık yapmaya da devam edeceğiz. Çünkü inancımız bize temizliği öğütüyor. Bizler sloganımızdan da anlaşılacağı üzere Perşembe'yi temiz, yeşil ve yaşanabilir bir yer yapmak için çaba sarf ediyoruz. Yeni aldığımız çöp toplama aracı gerçekten teknolojik anlamda çok iyi bir araç. Katı atıklar içerisinde biriken sıvıların sıkıştırılmak suretiyle aracın altındaki bir tanka toplanması ve dolayısı ile yollara dökülmeyecek olması bizim için artı bir gelişmedir. Temizlik işlerine yeni aldığımız Hidrolik Sıkıştırımlı Çöp Toplama aracımız ile bakımları yapılan 2 vakumlu çöp temizleme hizmet araçlarımızla birlikte çalışmalar devam ederken belediyemiz bir ilke yaparak ilk etapta, kullanım sırasında eskien, yıpranan ve delinen toplam beş yüz adet çöp konteyneri ihtiyaç duyulan noktalara yerleştirilmesi yapıldı. Bunun dışında temizlik noktasında belediyemiz Temizlik İşleri, Fen İşleri Müdürlüğü ekipleri ilçemizde genel bir temizlik başlatarak temiz bir kent için adeta seferber olmuşlardır. Bir kış ve yaz boyunca bu çalışmalarımız aralıksız devam edecektir.

3.3.5.4. Perşembe'de Kentsel Dönüşüm

Perşembe Belediye Başkanı Kemal Bahtiyar, ilçede yapılmasını planladıkları kentsel dönüşüm çalışmalarına başladıklarını belirtmiştir. Bahtiyar (<http://emlakkulisi.com/ordu-persembede-kentsel-donusum-basladi/352729>):

İlçemizdeki değişim ve dönüşümün başlangıcı Düz ve Kozağzı mahallelerimiz olsun istiyoruz. 306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun uygulamaları kapsamında ilçede kentsel dönüşüm çalışmalarını başlattık ve bu konuda mahalle muhtar ve sakinlerine Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü tarafından bilgilendirmeler yapılmıştır. Eski yapıların yoğun olduğu Düz ve Kozağzı mahallelerimizdeki toplam 100 dönüm alanda kentsel dönüşüm projesini uygulamayı planlıyoruz, şeklinde ifade etmiştir.

Ortak çalışmalar yaptıkları Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün bu mahalleler üzerindeki yapılaşmaları riskli yapı olarak değerlendirdiğini belirten Bahtiyar, bu mahallelerde yeni ve modern konutların yanı sıra daha fazla yeşil alan, daha fazla sosyal ve teknik altyapı, daha fazla donatı ve sağlıklı ulaşım sistemi ortaya çıkacağını dile getirmiştir.

Uygulanacak kentsel dönüşüm projesinde vatandaşa finansal desteklerin sağlanacağını söyleyen Başkan Kemal Bahtiyar (<http://emlakkulisi.com/ordu-persembede-kentsel-donusum-basladi/352729>):

İlgili bakanlığımız kira yardımı veya kredi faiz desteği sağlamaktadır. Ayrıca 6306 sayılı kanun uyarınca, yapılacak olan işlem, sözleşme, devir ve tesciller ile uygulamalar, noter harcı, tapu harcı, belediyelerce alınan harçlar, damga vergisi, veraset ve intikal vergisi, döner sermaye ücreti ve diğer ücretlerden muaf tutulacaklardır. Ayrıca kullanılan krediler sebebiyle lehe alınacak paralardan da banka ve sigorta muameleleri vergisi alınmamaktadır, şeklinde demiştir.

Perşembe'nin yer altı ve yer üstü zenginlikleriyle bölgenin göz kamaştırıcı bir ilçesi olduğunu vurgulayan Başkan Bahtiyar (<http://emlakkulisi.com/ordu-persembede-kentsel-donusum-basladi/352729>):

Kentimizi geliştirme ve yaşanabilir alanlar istiyoruz. Eskimiş ve ekonomik değerlerini yitirmiş yapıları yeniden gözden geçirmek istiyoruz. Mahallelerimize kent kimliği, güzel ve estetik binalar kazandırmak istiyoruz. Düz ve Kozağzı mahallelerimizdeki yapılaşma bizlerin çok hoşuna giden bir yapılaşma değildir. Burada bir kentsel dönüşüm geliştirebilir miyiz diye Çevre ve Şehircilik Müdürlüğümüzle çalışmalar yürütüyoruz. Derdimiz bu bölgedeki mevcut yapıları değiştirmek ve dönüştürmektir. İlçemizdeki değişim ve

dönüşümün başlangıcı Düz ve Kozağzı mahallelerimiz olsun istiyoruz. Öngörümüz ilçemizde yeni yapılaşmalar ve yaşam alanları ortaya çıkararak nüfusumuzu en az 70 bine yükseltmek, diye dile getirmiştir.

Yavaş kentler, kent halkının ve kent yönetimlerinin yerel tarihe önem verdiği ve daha iyi ve sürdürülebilir bir yöntemle gelişmek adına farklı yerel bağlamları kullanan yerlerdir. Perşembe kentindeki binaların özgünlüğü ve kimliği korunarak kentsel dönüşüm sağlanmaya çalışılmaktadır.

3.3.5.5. Perşembe'de Organik Gıda Pazarı

Perşembe ilçesinde her haftanın pazartesi günlerinde yerel pazarlar kurulmaktadır. Elbette yöredeki kadınlar, erkekler yetiştirdikleri ürünleri tüketicilere satmaktadır. Ancak bazı ürünler organik değildir. Bu nedenle Perşembe'nin Yöresel Organik Gıda Pazarı ihtiyacını karşılamak için, ilçede sadece organik yerli ürünlerin satılabileceği bir pazar alanı kurulması planlanmaktadır

Organik gıda pazarı amblemi aşağıdaki şekil 11'deki gibi düşünülmektedir.

Şekil 11: Perşembe organik gıda pazarı amblemi



Kaynak: <http://www.persembe.bel.tr/icerik.php?icerik=99&Kategori=1005#prettyPhoto>

Geçmişin değerlerini, zenginliklerini, lezzetlerini korumak ve bugün ile buluşturmak yavaş kent hareketi birliğinin ana temalarından biridir. Organik gıda pazarı sayesinde kentin yerel üretimi koruması, var olduğu tüm alanlarda uyumu yakalaması ve sakinlerine, ziyaretçilerine zevk verecek yerel tatları bünyesinde barındırması beklenildiğinden Perşembe ilçesinde organik gıda pazarı kurulması hedeflenmiştir.

3.3.6. Yavaş Kent Perşembe'nin Kentsel Yaşam Göstergeleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Kentsel yaşam kalitesi tablo 4'te ifade edildiği üzere fiziksel çevre, sosyal çevre ve ekonomik çevre kalitesine yönelik bileşenlerden oluşmaktadır. Fiziksel çevre kalitesi; açık ve yeşil alan varlığı, ulaşım ağı, altyapı ve belediye hizmetleri, iletişim, doğal ve tarihi değerlerin korunması, konut ve yaşam çevresinin planlı olması, konut tipi ve kalitesi, çalışma alanlarının çevresel etkilerinin azaltılması, rekreasyon alanlarının varlığı gibi özelliklerdir. Sosyal çevre kalitesi; yaşam biçimi, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişim, sosyo-kültürel aktiviteler, örgütlülük ve gönüllülük esasına dayalı toplumsal faaliyetler, güvenlik, bir yerde topluma ait olma duygusu, kimlik (fiziksel ve sosyal çevrenin kesişme noktası), yerellik (bağlılık açısından) vb. özellikler ile tanımlanabilmektedir. Ekonomik çevre kalitesi ise; yaşam maliyeti ve alım gücü gibi özelliklerinden oluşmaktadır.

Kentsel yaşam kalite göstergelerinden biri olan kentin fiziksel çevre kalitesini geliştirmek için Perşembe ilçesinin yöneticileri, binaların estetiğini, dokusunu ve yerelliğini koruma çabasına girmektedir. Belediye turizmi canlandırmak amacıyla Perşembe Belediyesi tarafından sürdürülen dış cephe boya çalışmalarına devam etmektedir. Perşembe Belediyesi tarafından başlatılan çalışma kapsamında ilçe merkezinde bulunan binaların cephesi tek renk boyayla boyanarak ilçe merkezine estetik bir görünüm kazandırılacaktır (<http://www.persembe.bel.tr/>). Perşembe belediyesi, binaların estetik görünümüne ek olarak kentin sokak iyileştirilmesine de önem verilmektedir. Bu bağlamda Perşembe'deki yöneticiler, "Sokak İyileştirme Projesi" hazırlamıştır. Sokak İyileştirme Projesi gerçekleştirildiğinde ilçenin merkezinde aktif olarak kullanılan ana arterlerin daha sağlıklı, kullanılabilir çehreye kavuşması sağlayacak ve Perşembe ilçesinin, yavaş kent kriterlerine uygun doğa ve kültürünü yansıtan peyzaj, çevre ve meydan alanlarına kavuşacaktır. Bu proje, ilçenin hem turizmine fayda sağlayacak hem de ilçe halkının ve esnafının yaşam kalitesini artıracaktır.

Belediyenin çevre düzenlemesi çalışmaları sayesinde ilçe, güzel ve sağlıklı bir görüntüye sahip olacaktır. Perşembe belediyesi tarafından, kapalı otopark projesi olarak geçen 70 araç kapasiteli iki katlı, üst katı çocuk parkı ve dinlenme alanı olarak bir yer planlanmaktadır. Bu proje, fiziksel çevre kalitesinde yer alan rekreasyon alanları geliştirmek için vatandaşlara ve ziyaretçilere sunulmaktadır. Ayrıca "Küçük Sanayi Sitesi Projesi" olarak Perşembe'ye yapılması planlanan proje ile kent merkezindeki oto

tamircileri, ahşap, demir ve alüminyum doğrama atölyeleri, oto elektrik ve döşemecileri vb. çevreye gürültü yayarak rahatsız eden tüm işyerleri burada toplanacaktır (www.persembe.bel.tr/).

Perşembe belediyesi, kentin yeşil alanlarını korumak için çalışmalar yapmaktadır. Yeşil alan üzerine önceden ilçenin çöpleri vatandaşlar tarafından atılmaktaydı. Bu olumsuz tabloyu düzeltmek için 30 yıllık çöplüğün ortadan kalkacağını Belediye başkanı Kemal Bahtiyar ifade etmiştir (<http://beyazgazete.com/haber/2016/3/13/copluk-parasut-pisti-ne-donusturulecek-3166958.html>). Kente gelen turistler, kent merkezinden yukarıya doğru baktığında çöp alanını görmektedir. Bu alanın, mesire alanı ile paraşüt pisti alanı olması için proje hazırlanarak kentin doğal güzelliğini ortaya çıkaracaktır.

Perşembe, doğal ve kültürel değerleriyle önemli bir turistik potansiyele sahiptir. Tarihsel, kültürel, doğa turizmi açısından önemli alanlara sahip olan Perşembe, ilçe yöneticileri sayesinde Perşembe'nin yeşil alanları korunmaktadır; Perşembe'nin kültürel ve tarihsel mirasları, sürdürülebilir şekilde gelecek nesillere bırakılmaktadır.

Kentin alt yapı hizmetleri için yol, su, elektrik, kanalizasyon düzenlemeleri yapılmaktadır. Perşembe ilçesinde standartlara uygun, temiz ve sağlıklı içme suyu hizmeti sağlanmaya çalışılmaktadır. OSKİ Genel Müdürü Fatih Yürük (<http://www.oski.gov.tr/haberler/detay.aspx?Id=6818>):

Perşembe İlçemizde mevcut arıtma tesisi kullanım ömrünü bitirmiş ve hantal yapılı bir tesis olmasından dolayı abonelerimize sağlıklı içme suyu hizmeti veremiyordu. Biz Perşembeli hemşerilerimizi bu sorundan kurtarmak ve dünya standartlarında sağlıklı, temiz, içilebilir ve hijyenik içme suyu hizmetini sağlamak için yeni bir arıtma tesisi inşa ettik. Bu tesisimizde hızlı kum filtreli havuzlara sahip olup fırınlanmış, suya doymuş silis özellikli kum kullanıldı. Böylece Perşembeliler daha kaliteli, sağlıklı ve temiz içme sularını kullanmış olacak, demektedir.

Ayrıca yer altı çöp konteynerleri yapılmıştır. Perşembe Belediyesi, yer altı çöp konteyneri sistemini başlatmıştır. Bu sayede çevrenin temiz ve estetik bir şekilde olması hedeflenmektedir.

Perşembe'de trafik akışı sakinler için çünkü Ordu-Fatsa arasındaki çevre yolu hizmete girdikten sonra Perşembe'nin merkezinden eskisi kadar araç geçmemektedir. Taşıt trafiğinin azalmasından dolayı Perşembe daha sakin ve huzurlu bir ortamda bulunmaktadır.

Perşembe, sakin ortamı bozmamak için bisiklet yolları yapmıştır. Perşembe'deki yöneticiler, bisikletli yaşamı kent halkına benimsetmişlerdir. Hatta bisikletli çöp toplama araçlarını Perşembe belediyesi çevre temizliğinde kentte kullanmışlardır. Kentte yaşayan insanlara, alışveriş bisikletleri, seyyar satıcı bisikletleri sunulmuştur. Ancak bir tanıtım seviyesinde kalmıştır. Perşembe'nin yavaş kent olmadan önce bisiklet kullanımı yaygın değildi. Perşembe, yavaş kent olduktan sonra belediyenin ve kentin ileri gelen yöneticileri sayesinde vatandaşlara bisikletli yaşam empoze edilerek kentin insanlarına benimsetilmektedir. Vatandaşlar, bisikletlerini kullanarak gürültü ve kirliliği en az seviyede tutarak sürdürülebilir bir çevre oluşturmaya katkı sağlamaktadır.

Ordu Büyükşehir Belediyesi, ücretsiz internet ağını vatandaşların hizmetine sunmaktadır (<http://www.haberturk.com/ekonomi/teknoloji/haber/1151876-orduda-artik-internet-ucretsiz>). Ordu'nun merkezinde ve Fatsa, Ünye, Ulubey, Perşembe ilçelerinde de bu hizmet bulunmaktadır. Perşembe ilçesi, Perşembe kent meydanında internet erişimini vatandaşlara ücretsiz sunmaktadır. Yavaş kent yaklaşımı, geçmişin yararlı ve özgün bilgilerini ararken, şimdiki zamanın ve geleceğin en iyi olanaklarından da yararlanmak olduğu için teknolojik fırsatları, iletişimdeki modern olanakları da beraberinde getirmektedir. Perşembe belediyesi kentsel yaşam kalitesi kriterlerinden biri olan fiziksel çevre kalitesini gerçekleştirme konusunda başarılı sonuçlar göstererek kentin bu kalitesini artırmada olumlu sonuçlar elde etmiştir. Fiziksel çevre kalitesi bağlamında yer alan kriterleri yerine getirmeye çalışan Perşembe belediyesi, bu anlamda Perşembe'nin kentsel yaşamına olumlu etki sunmaktadır.

Kentsel yaşam kalitesi göstergesinden biri olan sosyal çevre kalitesi için eğitim, sağlık hizmetlerini geliştirmesi, kente kültürel aktiviteler sunması gerekmekte ayrıca kentin güvenliğinin de sağlanması gerekmektedir. Bu bağlamda ilk olarak kentin eğitim konusundaki çalışmalarına değinmek gerekirse, Perşembe'de "Perşembe Bilgi Evi Projesi" hazırlanmıştır ve İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığına sunulmuş ve "Bilgi Evi Projesi" onaylanmıştır. Perşembe belediyesi ve Perşembe Eğitim Kültür ve Sanat Derneği ile ortaklaşa hazırlanan faaliyet, Şubat 2016 itibariyle girmiştir. Projenin hedefi, ilçedeki çocukların, gençlerin, kadınların ve diğer vatandaşların kişisel gelişimine katkıda bulunmaktadır. İnsanlar, daha güvenilir, sağlıklı, huzurlu ortamda araştırmalarını yapma imkânlarını elde edeceklerdir. Vatandaşların mesleki beceriler kazanarak istihdam olmaları sağlanmaktadır. Mesleki beceri olmayan gençlere yönelik dalgıç ve cankurtaranlık eğitimi

verilerek sportif ve mesleki nitelik kazanmaları sağlanmaktadır (<http://www.persembe.bel.tr/projeler.php?type=2&link=persembe-bilgievi-projesi&id=11>).

Kentin sağlık hizmetlerinin artırılması için hemen hemen her kentte olduğu gibi sağlık kuruluşları tarafından Perşembe'deki vatandaşlara hizmet sunulmaktadır. Perşembe, sağlık hizmetlerinin ulaşılabilirlikleri ve sağlık konusunda eğitim verilmesi konularında çalışmalar yapmaktadır.

Yaşamda kültürel aktiviteler; o toplumu yaşatan, geliştiren ve bir arada tutan temel taşlarıdır. Bunu geliştirmek için Perşembe'de halk eğitim merkezlerinde insanların çeşitli kültürel aktiviteler kazanması için eğitimler verilmektedir. Çalışma sonunda yılsonu gösterileri vatandaşlara ve ziyaretçilere sunularak insanlara eğlenceli anlar yaşatılmaktadır. Tiyatro gösterileri de sunularak kentin sanatsal ve toplumsal duyarlılığını artırmaktadır.

Kentsel yaşam kalitesinin sosyal çevre kalitesi içerisinde yer alan bir diğer başlık ise güvenlidir. Perşembe, yavaş kent olmadan önce nasıl ise yavaş kent olduktan sonra da güvenlik konusunda hizmetleri aynıdır. Bu konuda Perşembe gelişme gösterememiştir.

Ekonomik çevre, toplumun gereksinimlerini karşılayacak mal ve hizmetlerin eldeki sınırlı kaynaklarla üretildiği, tüketildiği, kaynakların, mal ve hizmetlerin ve gelirin bölüştüğü bir ortamdır (http://www.academia.edu/8638617/Stratejik_Analiz). Ekonomik çevre kalitesi çerçevesinde gelişmelerden biri olan iş bulma fırsatları için Perşembe'deki kent yöneticileri çalışmalar yapmaktadır. Vatandaşların kendilerine uygun işlere girilmesi için eğitim sonucunda mesleklere girmektedirler. Ancak kentsel yaşam kalitesinin göstergeleri incelendiğinde bu ekonomik çevre kalite göstergesi için gerekli düzenlemeler kent düzeyine katkısında yetersiz kalmaktadır.

Perşembe ilçesi, kentin yerel değerlerini korumayı amaçlayan, kent kimliğine sahip çıkararak turizmi geliştirme hedefleri belirleyen, kentin yaşam kalitesini artırmaya yönelik adımlar atmaktadır. Perşembe ilçesinin Yavaş Kentler Birliği'ne dâhil olmasıyla kentin yöneticileri ve kent sakinleri, Yavaş Kent Birliği kriterlerini göz önüne alarak daha bilinçli bir şekilde hareket etmekte, kentsel yaşamı güzelleştirme çabasına girmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yavaş hareketi yavaşlayarak, yaratıcılığı ve yavaş yerleri günlük yaşantımıza sokmamıza olanak sağlamaktadır. Günümüzün hızlı ve karışık ortamında yavaşlık, zaman ve yeri birbirine bağlayarak, yaşadığımız deneyimlerin farklılığı üzerine kurulmuştur. Bireyler yavaşlık sayesinde birbirlerinden farklı yaşamış olacaktırlar. Yavaş anlayışıyla modern günlük yaşam akışının olduğu her yerde zaman yer farklılığı sağlanabilecektir. Yavaş hareketinin dikkat çektiği nokta her özeli özgün bırakmak, çoğunluğun içerisinde eriyip gitmesine engel olmaktır. Gelecek nesillerin doğal kaynakları da sürdürülebilirlik çerçevesinde korunmuş olmaktadır. Yavaş hareketi küreselleşmeyi reddetmemektedir. Tam tersine dünyadaki tüm insanların sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal alanlarda birbirleriyle yoğun bir iletişim ve etkileşim sürecine girmelerinin kaçınılmaz olduğunu belirtmektedir.

Kentler ve bireyler bir yandan küreselleşme süreçlerinin sunduğu hizmetlerden yararlanırken diğer yandan kültürel değerlerini koruyarak kaliteli ve sağlıklı bir yaşamın mümkün olabileceğini yavaş hareketi ile tüm dünyaya ispat edebilmektedirler. Yavaş hareketinin prensiplerini kabul etmiş bir kentte yaşayan birey; sosyal ağların korunduğu bir temelde yerel, sağlıklı, taze ürünlerle beslenebilmekte, geleneklerini gelecek nesillere aktarabilmekte, günlük hayatını bir şeylere yetişme telaşı olmadan yavaşça yaşayarak anın tadını çıkarabilmektedir.

Yavaş kentlerde temel amaç daha özgün ve insancıl ortamlarda yaşam sürdürmek, yaşam kalitesini ve dolayısıyla kişinin performans ve verimliliğini yükseltmektir. Yaşam kalitesini yükseltmek için teknolojinin kullanılması, geçmiş değerlere, kültürlere, geleneklere ve lezzetlere sahip çıkmak ve yaşatmak ve son olarak bunları yaparken doğal çevreyi korumaktır.

Yavaş kentler dışarıdan yavaş olarak algılanabilir. Yavaş kentin insanların yaşam temposunun yavaş olduğu düşünülmemelidir. Çünkü yavaşlamak, yavaş davranmak değildir; teknolojinin getirdiği kirlilikten uzak olmak, gerektiğinde hızlanıp gerektiğinde yavaşlayarak aradaki dengeyi bulmak anlamına gelmektedir. Yavaş kentlerin benimsediği

yavaşlık akımı, küreselleşmenin getirdiği kimlik ve kültür kaybına karşı direnmeyi, yerel geleneklere saygı duymayı ve yaşatmayı vurgularken, çalışma temposunu düşürmeyi değil, aksine çalışmayı ve üretmeyi gerektirmektedir. Zaten insana ve doğaya uygun bir şekilde çalışan insanlar buna çalışmak değil, yaşamak demektir (Şarman, 2011: 86).

Yavaş kent sürdürülebilir bir yaşam için bir destektir. Sürdürülebilirlikte kalite; doğal kaynakların korunması, iklim, ekoloji vb. gibi değişmez unsurları da içeren bir kapsamdır. Kentsel yaşam kalitesi; kentsel donanım ve konfor unsurlarıdır. Bu noktadan hareketle bu kentlerde, kent sakinlerinin başta olmak üzere ve gelecek ziyaretçilerin yaşam kalitesini artırmaya yönelik yavaş kent kriterlerinin hayata geçirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Bu sebeple bu kentlerde yavaş kent logosu bir kalite göstergesi olarak kullanılmaktadır.

Ordu ilinin Perşembe ilçesi, 2 Kasım 2012 tarihinde yavaş kent birliğine üye olarak yavaş kent unvanına sahip olmuştur. Üye olmadan önce Perşembe ilçesi, sıradan bir sahil kasabası kimliğindeydi. Üye olduktan sonra ise bu sıradanlığından kurtularak kendi kapasitesinin, kimliğinin farkına vararak var olmaya devam etmektedir. Küreselleşen dünyaya karşı yeşilliğini koruyan bir kenttir. Kent, günümüz koşullarına göre ilerlemektedir. Ancak gelecek nesilleri de düşünerek yavaş yavaş ilerlemesini sürdürmektedir. Yerel güzelliklerini, benliklerini, yaşamlarını koruyarak yoluna devam etmektedir. Sürdürülebilirliğine yardım eden çevresel ve kültürel dokunun korunduğu bir kent olarak karşımıza çıkmaktadır. Yöresel yemekleriyle yerel pazarlarıyla her türlü içsel öğeleriyle bir yerel kalkınma modeli olarak gelişimini sürdürmektedir. Perşembe, doğası bozulmamış, bir ekmek alabilmek için saatlerce kuyrukta beklenilmeyen, korna seslerinin çok duyulmadığı bir mekândır. İnsanlar hayatlarını koşuşturarak geçirmemektedir. Yenilen yiyeceklerin çoğu organikdir. Bir yerlere gidilmek istenildiğinde araba değil bisiklet tercih edilmektedir. Bu sayede çevre kirliliği en az seviyelerde olmaktadır. Perşembe insanların ve kentin, yaşam kalitesini artıran bir kenttir.

Yavaş kent olabilmek için çevre politikaları, altyapı, kentin dokusunun korunması, yerel üretim ve ürünlerin desteklenmesi, konukseverlik gibi ölçütler gerekmektedir. Bu ölçütler hem sürdürülebilirlik için hem de kentin yaşam kalitesini artırmak için sunulan ölçütlerle örtüşmektedir. Perşembe yavaş kent hareketine dâhil olmasıyla yavaş kent tüzüğüne göre dört yılda bir denetimden geçecektir. Dolayısıyla sürdürülebilir kalkınma hamleleri uluslararası bir denetim ile takip edilecektir. Yörede organik tarım

yaygınlaşırken tarihsel, yerel mimari doku korunacak, insan emeği değer bulacak, görüntü kirliliği en aza indirilecek, yöresel tat ve sanatlar sadece eskilerin hatırlayabildiği kavramlar olmaktan çıkacak, günümüz nesilleri de o eski zamanları hiç bozulmamış şekilde hemen başuçlarında bulacaklardır. Böylece ilçe, modern yaşamın dezavantajlarını azaltarak ve sürdürülebilir bir kent olarak devam edecektir. Bu bilgiler ışığında yavaş kent yaklaşımı; ülkemizde özellikle tarihi ve kültürel zenginlikler açısından merkezi yer işgal eden Anadolu kentleri için bir fırsat olarak görülmektedir. Perşembe ilçesi bu fırsatı ele geçirmiştir. Güzelliğini ve benzersizliğini bu sayede muhafaza etmektedir ve etmeye de devam edecektir. Kentsel yaşamı destekleyen projeler Perşembe belediyesinde ve kaymakamlığında yerini almaktadır.

Perşembe yavaş kent olmasıyla daha da yaşanılabilir bir kent olmuştur. Ayrıca otoban yolunun kentin arka tarafından geçmesiyle daha önceden Perşembe ilçesinden geçen büyük otobüslerin sayısı azalmış, kent daha da sessiz, trafik gürültüsünden uzak bir hale gelmiştir. Bisiklet, Perşembe'nin yaşamında yerini almıştır. Ordu-Perşembe arasına güvenli bisiklet yollarının yapılması için çalışmalar yapılmıştır. Hatta Vona bisiklet festivali düzenlenmektedir. Altyapı politikalarında bisiklet yollarına önem verilmesi, kentin seyirlik bir mekân olarak algılanabilmesi için kentsel özelliklerin kentin kimliğine yansıyan niteliklerinin insanların yürüyerek ya da yavaş hareket ederek algılanmasını olanaklı kılmaktadır. Bu uygulama sürdürülebilir şekilde kentsel yaşam kalitesini artırarak otomobil kullanmayı en aza indirmekte ve hava kirliliğini azaltma yönünde katkı sağlamaktadır. Arabayla bir yerlere gidilirken pek hareket etmeden aslında gideceğin yere varılmaktadır. Ancak bisiklet ile hem hareket edilmekte hem de yolda karşılaştığımız insanlarla sohbet etme imkânına sahip olunmaktadır. Eskiden kalma yerel özellikler devam etmekte birincil ilişkiler ikincil ilişkilerin yerini almaktadır. Ayrıca her hafta pazartesi günü kurulan yerel pazar yeri bulunmaktadır. Çevre köylerden gelen insanlar, yetiştirdiği organik ürünlerini pazarda satmaktadır.

Perşembe yavaş kent olduktan sonra Perşembe halkı da çevreye, geri dönüşüme daha duyarlı hale gelmiştir. Tek kalkınma yolunun betonlaşma olmadığını, kentlerin doğal yapılarına, yerel özelliklerine sahip çıkarak da kalkınabileceklerini anlamışlardır. Bu sayede Perşembe, sürdürülebilirlik ekseninde gelişen yavaş kent hareketine girmesinin avantajlarını taşımaktadır. Kentsel yaşam kalitesi daha da artmaktadır. Perşembe ilçesi,

daha huzurlu, sakin, yerel özelliklerini koruyan, küreselleşmenin karşında durmayıp yavaş yavaş ilerleyen bir kent olarak karşımıza çıkmaktadır.

Perşembe ilçesinde yapılması gerekenlere kısaca değinmek gerekirse; evlerin dış yüzeylerinin boya sorunları bir an önce çözüme kavuşturulmalıdır. Perşembe Belediyesi tarafından başlatılan çalışma kapsamında ilçe merkezinde bulunan binaların cephesi tek renk boyayla boyanarak ilçe merkezine estetik bir görünüm kazandırılması konusunda çalışmalar yapılmaktadır. Ayrıca binaların yerel enerji yönetimi açısından fosil yakıtların kullanımının azaltılıp daha çok güneş ve biyokütle enerjisinden yararlanma üzerine de çalışmalar yapılmalıdır. Görsel açıdan daha temiz ve karbon salınımı daha düşük olan doğal gaza bir an önce geçilmelidir. Pazarlarda üreticiler ve tüketiciler poşet kullanımından vazgeçmelidir. Geri dönüşümlü poşetler kullanılmalıdır. Bu nedenle yavaş kent özelliği yöresel değerleri korumak olduğu için eskiden de kullanılan çevre ve insan sağlığına zararsız, geri dönüşüm özelliği olan kesekâğıdı, fileli torbalar gibi ürünlerin üretimi veya tüketimi desteklenmelidir.

Perşembe ilçesinin yavaş kent olduğunu duyan başka kentlerdeki insanlar bu kenti gezip görmek isteyecektir. Dolayısıyla bu şekilde ilçenin turizm açısından önemli bir ivme kazanması sağlanacaktır. Bu nedenler yeni ve farklı kültür ve kimliklere ait yavaş deneyimleri keşfetmeye açık, eğitilmiş ve yavaş felsefesine sahip ve kültürel bilgi birikimi olan, bağımsız seyahat eden, ziyaret ettikleri bölge ile ilgili yüksek beklentisi olan, yöresel yemekleri tatmaktan zevk alan yavaş seyahat eden yavaş turistlere ev sahipliği yapmaya hazırlıklı olmalıdır.

Yavaş kent hareketine katılan Perşembe ilçesiyle ilgili yavaş kent ilişki çalışmaları çok az sayıdadır. Bu nedenle yapılacak akademik çalışmalarda yavaş kent hareketinin Perşembe ilçesi üzerinde etkileri, katkıları detaylı bir şekilde kuramsal ya da ampirik düzeyde ele alınmalıdır. Ayrıca Türkiye'deki diğer yavaş kentlerin gerçekleştirdikleri yavaş kent kriterlerinin kentteki kuruluşlara, esnaflara, vatandaşlara etkisi incelenmelidir.

KAYNAKÇA

- Akbalık, Esra (2004), **Tüketim Kültürünün Etkisinde Değişen Kentsel Yaşam Biçimleri ve Küresel Kentler: İstanbul Örneği**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akgül, Urungu (2010), “Sürdürülebilir Kalkınma: Uygulamalı Antropolojinin Eylem Alanı”, **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Antropoloji Dergisi**, (24), 133-164.
- Aksu, Ceren (2011), **Sürdürülebilir Kalkınma ve Çevre**, Denizli: Güney Ege Kalkınma Ajansı.
- Alagöz, Mehmet (2007), “Sürdürülebilir Kalkınmada Çevre Faktörü: Teorik Bir Bakış”, **Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi**, 11, 1-12
<http://degipark.ulakbim.gov.tr/sobiadsbd/article/view/5000137195> (16.04.2015).
- Algan, Nesrin (2000), “Devlet Politikaları Bağlamında Çevre ve Çevre Korumanın Tarihine Kısa Bir Bakış”, **Türkiye’deki Çevre ve Çevre Korumanın Tarihi Sempozyumu**, 221-234, İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Altunbaş, Derya (2004), “Uluslararası Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Türkiye’deki Kurumsal Değişimlere Bir Bakış”, **Yönetim Bilimleri Dergisi**, 1-2, 103-118.
- Aslanoğlu, Rana (1998), **Kent Kimlik Küreselleşme**, Bursa: Asa Kitabevi.
- Babaoğlu, Mehmet ve Hekimci, Ferda (2011), “Daha İnsanca ve Sürdürülebilir Bir Gelecek İçin; Etik Tüketim ve Yavaş Şehirler”, **16. Dünya Verimlilik Kongresi ve Avrupa Verimlilik Konferansı Bildirileri**, 1060-1079, Ankara.
- Baldemir, Ercan ve diğerleri (2013), “Yavaş Şehir Olma Durumunun Analitik Hiyerarşi Süreci İle Değerlendirilmesi”, **Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi**, 1, 29-50.

Bayezit, Dilşad (2003), **Turizm Sektöründe İkinci (yazlık) Konutların Türkiye Ekonomisindeki Etkilerinin İstatistiksel Analizi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bozdoğan, Recep (2007), “Sürdürülebilir Gelişme Düşüncesinin Tarihsel Arka Planı”, Kocaeli Üniversitesi, **Sosyal Siyaset Konferansları** <http://iibf.kocaeli.edu.tr/ceko/ssk/kitap50/39.pdf> (21.04.2105).

Çahantimur, Arzu ve Yıldız, Hülya T.(2008), “Sürdürülebilir Kentsel Gelişmeye Sosyokültürel Bir Yaklaşım: Bursa Örneği”, **İTÜ Mimarlık, Planlama, Tasarım Dergisi**, 2, 3-13.

Çağlar, Esen ve Acar, Ozan (2013), “Onuncu Kalkınma Planı Hakkında Bir Değerlendirme”, **Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı Yayını** http://www.tepav.org.tr/upload/files/13763934217.Onuncu_Kalkinma_Plani_Hakkinda_Bir_Degerlendirme.pdf (17.12.2015).

Çakmak, Biray (2010), “Çepni, Çandır ve Okçulu Köyleri Örneğinde Tahrir Defterlerine Dayalı Bir Mikro – Tarih Analizi”, **Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, Güz (13), 41-60.

Çebi, Sıtkı (1996), **Tarihten Günümüze Perşembe**, Perşembe Belediyesi.

Çelebi, Evliya (2006), **Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi**, (Haz. Zekeriya Kurşun, Yücel Dağlı ve Seyit Ali Kahraman), 2. Baskı, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Çıvgın, Hatice (2011), “Sürdürülebilir Kalkınma ve Kapitalist Birikim Çerçevesinde Kalkınmada Sürdürülebilirlik İmkânları”, **Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2, 17-34.

Doğaner, Suna (2013), **Türkiye Kültür Turizmi**, İstanbul: Doğu Kitapevi.

Dökmeçi, Vedia ve diğerleri (1996), “İstanbul, Ankara ve İzmir’de Yaşam Kalitesinin Karşılaştırılması”, **İstanbul 2020 Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, 469-474, İstanbul: İTÜ.

- Dulupçu, Murat Ali (2001), “Sürdürülebilir Kalkınma Politikasına Yönelik Gelişmeler”, **Dış Ticaret Dergisi**, 20, 46-70.
- Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (1987), **Ortak Geleceğimiz**, Oxford Üniversitesi.
- Ekinci, İlhan (2013), “Karadeniz’de Ayanlar ve Denizcilik”, **Karadeniz Araştırmaları**, 37, 15-49.
- Emür, S. Halil ve Onsekiz, Dilşen (2007), “Kentsel Yaşam Kalitesi Bileşenleri Arasında Açık ve Yeşil Alanların Önemi-Kayseri’i Kocasinan İlçesi Park Alanları”, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 22, 367-396.
- Eraydın, Ayda (2001), **Küreselleşme-Yerelleşme ve İşlevleri Farklılaşan Kentler Prof. Dr. Cevat Geray’a Armağan**, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayınları.
- Ercoskun, Özge Y. (2007), **Sürdürülebilir Kent İçin Ekolojik-Teknolojik (Eko-Tek) Tasarım: Ankara-Güdül Örneği**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Ergüven, Mehmet Han (2011), “Cittaslow – Yaşamaya Değer Şehirlerin Uluslararası Birliği: Vize Örneği”, **Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi**, 2, 201-210.
- Erkut, Gülden (1995), “Kentsel Mekân ve Yaşam Kalitesi”, **Mimari ve Kentsel Çevrede Kalite Arayışları Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, 41-42, İstanbul Taşkışla.
- Ersavaş Kavanoz, Suna (2015), **Cazibe Merkezleri Yaratma Stratejisi Olarak Yavaş Kentler**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Evans, David (1994), “Enhancing Quality of Life in Population At Large”, **Social Indicators Research**, 33, 47-88.
- Geray, Cevat (1998), “Kentsel Yaşam Kalitesi ve Belediyeler”, **Türk İdare Dergisi**, 421, 323-345.
- Gönel, Feride (2002), “Globalleşen Dünyada (nasıl bir) Sürdürülebilir Kalkınma”, **Birikim Dergisi**, 158, 72-80.

Güvenç, Ümit (1998), **A Multi Dimensional Approach to Urban Quality of Life: The Case of İstanbul**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Enstitüsü.

Halaçoğlu, Yusuf (1982), **Osmanlı İmparatorluğu'nda Menzil Teşkilatı ve Yol Sistemi**, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.

Haştemoğlu, Hasan (2006), **1960'larda Sürdürülebilirlik ve Kentleşme; Isparta, İstasyon Caddesi Örneği**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Hekimci, Ferda (2010), “Daha İnsanca Sürdürülebilir Bir Yaşam İçin; Yavaş Şehirler”, **Anahtar Verimlilik Dergisi**, 256, 36-39.

Honore, Carl (2008), **Yavaş**, (Çev. Esen G.), İstanbul: Alfa Yayınları.

İpekyolu Kalkınma Ajansı Araştırma Serisi (2014), **Kentsel Yaşam Kalitesi Araştırması**, Adıyaman: Kilis Kent Merkezi.

Kabadayı, Harika (2006), **Yaşam Kalitesi ve Kullanıcı Memnuniyetinin Kentsel Tasarımdaki Etkisine Çok Boyutlu Yaklaşım**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Kadioğlu, D. Yalım (2009), “Yavaşlığın Keyfi Bu Şehirlerde”, **Yolculuk Dergisi**, 62, 72-76.

Kamp, Van Irene ve diğerleri, (2003), “Urban Environmental Quality and Human Well-Being, Towards a Conceptual Framework and Demarcation of Concepts; a Literature Study”, **Landscape and Urban Planning**, 65, 5-18.

Karadeniz, Cemile Bahtiyar (2014), “Sürdürülebilir Turizm Bağlamında Sakin Şehir Perşembe”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 29, 84-107.

Karagöz, Rıza (2003), **Canikli Ali Paşa**, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayını.

Kaya, Erol (2004), **Kent Araştırmaları Merkezi ve Kentsel Yaşam Kalitesi Yerel Kalkınma Platformu**, İstanbul: Pendik Belediyesi Yayınları.

Keleş, Ruşen ve Hamamcı Can (1998), **Çevrebilim**, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

- Keskin, Enes Battal (2012) “Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış: Yavaş Şehirler (Cittaslow)”, **Paradoks: Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi**, 1, 81-99.
- Kılıç, Selim (2006), “Yeni Toplumsal ve Ekonomik Arayışlar Sürecinde Sürdürülebilir Kalkınma”, **Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 2, 81-101.
- Kozak, Nazım (2012), **Genel Turizm Bilgisi**, 1.Baskı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kundera, Milan (2012), **Yavaşlık**, (Çev. Özdemir İnce), 11.Baskı, İstanbul: Can Yayınları.
- Marshall, Gordon (1999), **Sosyoloji Sözlüğü**, (Çev. Osman Akınhay ve Derya Kömürcü), Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Mazumdar, Sanjoy (2003), **Sense Of Place Considerations For Quality Of Urban Life, International Conference On Quality Of Urban Life**, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Yayınları.
- Mengi, Ayşegül ve Algan Nesrin (2003), **Küreselleşme ve Yerelleşme Çağında Bölgesel Sürdürülebilir Gelişme**, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Ocak, Ersan (1996), “Kentın Değişen Anlamı”, **Birikim Dergisi**, 33, 86-87.
- Özdemir, Şenay (2005), “Takalar ve Tayfalar”, **Ankara: Orta Karadeniz Kültürü Sempozyumu**, 495-511.
- Özer, Ayşe Öznur (1995), “Güncel Bir Tartışma: Sürdürülebilir Kalkınma”, **Planlama Dergisi**, 21-26.
- Özmete, Emine (1997), **Değerlerin Yaşam Kalitesi Üzerindeki Rolü (Tokat Örneği)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Palabıyık, Hamit (2005), **Sürdürülebilirlik ve Yerel Yönetimler: Uygulanabilirliği ve Ölçümü Üzerine. Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-1: Reform**, Ankara: Nobel Yayınları.
- Para Dergisi (2012), **Haftalık Ekonomi Dergisi**, 44.

- Pekin, Faruk (2011), **Çözüm: Kültür Turizmi**, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Ritzer, George (2011), **Toplumun McDonalddlaşması**, (Çev. Şen Süer Kaya), 2. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Sarıkaya, Muammer ve Kara, F. Zişan (2007), “Sürdürülebilir Kalkınmada İşletmenin Rolü: Kurumsal Vatandaşlık”, **Celal Bayar Üniversitesi İİBF Yönetim ve Ekonomi Dergisi**, 2, 221-233.
- Sayar, Kemal (2013), **Yavaşla! Hayattan Bir Defa Gececeksin**, 13. Baskı, İstanbul: Timaş Yayınları.
- Selimoğlu, Öykü (2004), “Dünya’da ve Türkiye’de Ekoturizm”, **İstanbul Ticaret Odası Etüt ve Araştırma Şubesi**, <http://www.ito.org.tr/Dokuman/Sektor/1-31.pdf> (20.10.2015).
- Sezgin, Mete ve Ünüvar, Şafak (2011), **Sürdürülebilirlik ve Şehir Pazarlaması Ekseninde Yavaş Şehir**, Konya: Çizgi Kitapevi.
- Sınmaz, Serkan (2013), “Yeni Gelişen Planlama Yaklaşımları Çerçevesinde Akıllı Yerleşme Kavramı ve Temel İlkeleri”, **Megaron Dergisi**, 2, 76-86.
- Szalai, Alexander (1980), “The Meaning of Comparative Research on the Quality of Life”, Frank Andrews and the others (Ed) **The Quality of Life, in The Quality of Life: Comparative Studies içinde** (7-32), CA: Sage Publication.
- Şahin, İsmail ve Kutlu, Salih Ziya (2014), “Cittaslow: Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Bir Değerlendirme”, **Journal of Tourism and Gastronomy Studies**, 1, 55-63.
- Şahinkaya, Serdar (2011), “Bir Yerel Kalkınma Modeli: Cittaslow ve Seferihisar Üzerine Değerlendirmeler”, http://www.bagimsizsosyalbilimciler.org/Yazilar_Uye/SahinTem10.pdf (28.09.2015).
- Şarman, Çağnur (2011), “Seferihisar: Yavaş Şehir”, **Atlas Dergisi**, 222, 71-86.
- Şeker, Murat (2010), **Mutluluk Ekonomisi**, İstanbul: İktisat Fakültesi Sosyoloji Konferansları.

_____ (2011), **İstanbul'da Yaşam Kalitesi Araştırması**, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.

Şimşek, Ümit (2003), **Sade Hayat**, İstanbul: Selis Kitaplar.

Tayfun, Ahmet ve Acuner, Elif (2014), Cittaslow: Çamlıhemşin İçin Bir Model, **Journal of Tourism and Gastronomy Studies**, 2, 46-54.

Tekeli, İlhan (1996), **Habitat II Konferansı Yazıları**, T.C. Toplu Konut İdaresi Başkanlığı Yayını, Ankara.

_____ (2001) , **Sürdürülebilirlik Kavramı Üzerinde İrdemeler Cevat Geray'a Armağan**, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayınları.

Torlak Evinç, Sülün ve Yavuzçehre Savaş, Pınar (2006), “Kentsel Yaşam Kalitesi ve Belediyeler: Denizli Karşıyaka Mahalle Örneği”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 4, 184-206.

Torunoğlu, Ethem (1997), **Kentleşme-Çevre Sorunları ve Kentsel Yaşam Kalitesi**, Ankara: Öteki Yayınevi.

Tosun Karakurt, Elif (2010), **21. Yüzyıl Kentleri: Mekân, Kültür ve Yönetim Perspektifinde**, Bursa: Ekin Kitabevi.

_____ (2013), “Yaşam Kalitesi Ekseninde Şekillenen Alternatif Bir Kentsel Yaşam Modeli: Yavaş Kentleşme Hareketi”, **Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 1, 215-237.

Türksever Evcil, Nilay (2001), **Türkiye 'de Büyük Şehir Alanlarında Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesine Yönelik Bir Yöntem Denemesi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

URL, “Dünya'nın 161. sakin şehri Perşembe oldu” <http://www.milliyet.com.tr/dunyanin-161-sakin-sehri-persembeoldu/gundem/gundemdetay> (12.09.2015).

URL, “Sakin Şehirde Uluslararası Vona Bisiklet Festivali” <http://www.haberler.com/sakin-sehirde-uluslararasi-vona-bisiklet-festivali-4778014/s2/> (28.08.2015).

- URL, “Yavaş Şehir üretmemek anlamına gelmiyor” <http://www.dunya.com/guncel/yavas-sehir-uretmemek-anlamina-gelmior-237753h.htm> (09.07.2015).
- URL, “Topluluğun kuruluşunda insan ve mekân: Yapısalıcı bir yaklaşım” <http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=53&RecID=1> (30.09.2015)
- URL, “Ordu Perşembe’de kentsel dönüşüm başladı” <http://emlakkulisi.com/ordu-persembede-kentsel-donusum-basladi/352729> (10.04.2015).
- URL, “Perşembe’ye Yer Altı Konteyneri” <http://www.milliyet.com.tr/persembe-ye-yer-alti-konteyneri-ordu-yerelhaber-300483/> (01.08.2014).
- URL, “Sakin Şehre Yakışır Çöp Toplama” http://www.ordumanset.net/haber-6428-sakin_sehre_yakisir_cop_toplama.html (16.06.2015).
- URL, <http://www.persembe.bel.tr/icerik.php?icerik=72&Kategori=1001> (08.04.2015).
- URL, <http://www.persembe.bel.tr/icerik.php?icerik=99&Kategori=1005prettyPhoto> (08.04.2015).
- URL, <http://www.persembe.bel.tr/projeler.persembe-bilgievi-projesi&id=11> (28.12.2015).
- URL, “Çöplük Paraşüt Pistine Dönüştü” <http://beyazgazete.com/haber/2016/3/13/copluk-parasut-pisti-ne-donusturulecek-3166958.html> (24.04.2016).
- URL, “Sakin Şehir Perşembe, İçme Suyu Arıtma Tesisine Kavuştu” <http://oski.gov.tr/haberler/detay.aspx?Id=6818> (25.04.2016).
- URL, “Ekonomik ve Çevre” http://www.academia.edu/8638617/Stratejik_Analiz (26.04.2016).
- URL, “İnternet ücretsiz” <http://www.haberturk.com/ekonomi/teknoloji/haber/1151876-orduda-artik-internet-ucretsiz> (26.04.2016).
- URL, “Efirli’ye çöp toplama bisikleti” <http://www.orduhayatgazetesi.com/guncel-haberler/efirliye-cop-toplama-bisikleti.html> (23.08.2015).
- URL, “Bisikletli Yaşam” <http://www.bisikletliyasam.com> (25.07.2015).

URL, <http://www.cittaslow.net> (21.03.2014).

URL, <http://www.cittaslow.org> (21.03.2014).

URL, <http://www.cittaslowseferihisar.org> (21.03.2014).

URL, <http://www.cittaslowturkiye.org> (24.01.2016).

URL, <http://www.italyaonline.net> (21.03.2015).

URL, <http://www.slowfoodanadolu.com> (25.03.2014).

URL, <http://www.persembe.bel.tr> (27.02.2016).

URL, <http://www.geka.org.tr> (14.07.2015).

Veenhoven, Ruuth (1996), "The Study of Life Satisfaction", W.E. Saris, R.Veenhoven, A.C.Scherpenzeel ve B.A. Bunting (Ed), **Comparative Study of Satisfaction with Life in Europe**, içinde (11-48), Eötvös: University Press.

Yalçın, Alper ve Yalçın Sevda (2013), "Sürdürülebilir Yerel Kalkınma İçin Cittaslow Hareketi Bir Model Olabilir mi?", **Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi**, 1, 32-41.

Yavuzçehre Savaş, Pınar ve Özgür Hüseyin (2004), **Kentsel Yaşam Kalitesi Çerçevesinde Ege Bölgesinden Başarılı Belde Belediyesi, Yaşanabilir Kasaba Örnekleri: Yeşilyuva-Acıpayam, Atça-Sultanhisar, Alaçatı-Çeşme, Yerel Yönetimler Kongresi Dünden Bugüne Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma**, Biga-Çanakkale: Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi.

Yavuzçehre Savaş, Pınar (2005), **Belediyelerin Kentsel Yaşam Kalitesine Etkileri Denizli Karşıyaka Mahallesi Örneği**, Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yıldırım, Akın ve Karaahmet, Aysun (2013), "Yavaş Şehir Hareketinin Kent İmajına Katkısı: Ordu-Perşembe Örneğinin Yerel Basın Üzerinden Analizi", **Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi**, 1, 11-20.

Yırtıcı, Hakkı (2005), **Çağdaş Kapitalizmin Mekânsal Örgütlenmesi**, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Yolalıcı, M. Emin (2005), “Ordu Kazası’nın Eğitim ve Öğretim Yapısı (XX. Yüzyıl Başları)”, **Orta Karadeniz Kültürü Sempozyumu**, 567-573, Ankara: Siyasal Kitapevi.

Yurtseven, Harman ve diğerleri (2010), **Yavaş Hareketi**, Ankara: Detay Yayıncılık.

Wish, Naomi Bailin (1986), “Are We Really Measuring the Quality of Life? Well Being Has Subjective Dimensions, As Well As Objective Ones”, **American Journal of Economics and Sociology**, 45 (1), 94-105.



ÖZGEÇMİŞ

23.01.1988 yılında Ordu'da doğdu. İlk ve ortaokulu Güzelordu İlköğretim okulunda, liseyi Ordu Fatih Lisesinde tamamladı. 2007 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi bölümünü kazandı. 2007-2008 döneminde KTÜ'nün zorunlu İngilizce hazırlık bölümünü başarıyla bitirerek lisans eğitimine geçti. 2012 Haziran ayında 4'lük sistem üzerinde 3.41 ortalamasıyla onur öğrencisi olarak mezun oldu. 2013 Eylül ayı itibariyle Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi anabilim dalında yüksek lisans eğitimini almaya başlayan Aras YILMAZ, 2016 Temmuz ayı itibariyle yüksek lisans eğitimini tamamlamaktadır.